

2023
145. regnskapsår

Årsrapport

Innhold

2023 – Lyspunkter.....	4
Dette er Fana Sparebank.....	6
Bankens viktigste aktiviteter i 2023	10
Bankens ledelse og tillitsvalgte.....	18
Engasjerte ansatte	20
Årsberetning.....	23
Redegjørelse for foretaksstyring	45
Nøkkeltall	50
Regnskap og noter.....	51
Alternative resultatmål (APM).....	129
Revisors beretning	130
Erklæring fra styret.....	135
Klimarelatert risiko	136
Rapportering Samfunnsansvar og ESG.....	140

2023 – Lyspunkter

Vi har lagt bak oss nok et år med geopolitisk uro og krig. Vedvarende krig i Ukraina har påført store menneskelige lidelser og økonomiske tap. Krigen i Gaza har rystet en hel verden med terrorisme, militære

konfrontasjoner, og menneskelig nød. De tragiske krigene har påvirket både norsk og internasjonal økonomi. Krigene, i kombinasjon med pris-økninger og stigende rentenivåer, har skapt usikkerhet rundt utviklingen i den globale økonomien. Inflasjonen i Norge endte på 4,8 prosent i 2023, godt over det som er Norges Banks inflasjonsmål på 2 prosent.

Som et tiltak for å dempe den raskt stigende inflasjonen på hjemmebane, har Norges Bank i løpet av 2023 økt styringsrenten hele seks ganger til 4,50 prosent. Selv om den norske økonomien hittil har stått støtt sammenlignet med andre land, har den økonomiske situasjonen med høyere utgifter påvirket levekostnadene og hverdagslivet til bankens person- og bedriftskunder. Det er god kvalitet i konsernets utlånsportefølje, og det er bankens oppfatning at kundene har tilpasset seg det økte kostnadsnivået. Dette bekreftes ved at misligholdet i banken er på historisk lave nivåer. Kunder som har fått økonomiske utfordringer er oppfordret til å ta tidlig kontakt med sine rådgivere i banken, slik at vi i felleskap kan finne gode løsninger.

I dette urolige landskapet har Fana Sparebank klart seg svært godt. Bankens leverer i 2023 det beste økonomiske resultatet i bankens 145-årige historie, med et resultat etter skatt på 284 millioner kroner i 2023. Det gir en avkastning på egenkapitalen på 9,5 prosent etter skatt. Bankens er ved utgangen av året svært godt kapitalisert, og har en betydelig buffer i forhold til myndighetenes krav til ren kjernekapital. Med en uvektet egenkapitalandel på 9,8 prosent er banken en av de mest solide sparebankene i Norge. Dette gir banken muskler og handlingsrom. Rentenettoen, bankens hovedinntektskilde, vokste med hele 18 prosent i 2023, og utgjør 1,95 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Bankens

hadde en utlånsvekst på 3,4 prosent i 2023. Størst vekst hadde banken i bedriftsmarkedssegmentet. Konkurransen i personmarkedet oppleves som sterk. Det betyr at vi hele tiden må tilstrebe å gi forsvarlig, god utlånsrente til våre kunder. Med utlån på nærmere fem milliarder kroner, har lavpriskonseptet Himla Banktjeneste blitt en suksess og et viktig instrument for banken. Himla hadde en vekst på hele 40 prosent i 2023. Kostnadsprosenten for bankvirksomheten utgjorde 41,2 prosent, en nedgang fra 44,1 prosent sammenlignet med foregående år. Det betyr at banken er blitt mer kostnadseffektiv.

Det oppleves for tiden strukturelle endringer i sparebanksektoren. Flere sparebanker fusjonerer og alliansestrukturer endres. Motivasjonen for dette er spesielt usikkerhet knyttet til økte regulatoriske krav og utrygghet når det gjelder å kunne henge med den digitaliserte og teknologiske utviklingen fremover. Fana Sparebank klarer seg godt som en av få selvstendige, uavhengige og alliansefrie banker i Norge. Avgjørende for dette er at banken klarer å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft. I utlysning av ledige stillinger er det gledelig å registrere at vi alltid får mange gode søkere med relevant kompetanse. Det betyr at vi kan velge blant de beste hodene. Av morbankens 108 årsverk, er 25 personer blitt ansatt i løpet av 2023, og det er spesielt innenfor teknologiområdet at kompetansen er styrket.

Banken har i 2023 gjennomført en omfattende strategirevidering med sterk involvering av hele organisasjonen. Det har vært jobbet på alle nivå; fra de enkelte avdelinger til styret, og ikke minst har det vært tverrfaglige workshops med utvalgte tema der alle bankens ansatte har fått mulighet til å engasjere seg i strategiutformingen. Endelig strategi ble besluttet i bankens styre i november 2023:

Konsernet Fana Sparebank skal betjene kunder i alle generasjoner og utvalgte næringer i Bergensregionen med relevante tjenester. I tillegg vil banken tilby enkle og standardiserte produkter gjennom lavpriskonseptet Himla.

Kundene vil velge oss fordi vi har en sterk merkevare tuftet på kompetente og engasjerte medarbeidere som finner bærekraftige og kloke løsninger. Gjennom å være nær og personlig skaper vi den gode kundeopplevelsen.

Vi skal være effektive og jobbe hver dag for å være ekte, smidig og nytenkende i alle ledd. Gjennom handlinger og

synlighet ønsker vi at både medarbeidere og kunder skal oppleve stolthet og anerkjenne bankens arbeid med samfunnsansvar og ESG.

Dette gjør oss til en attraktiv arbeidsplass med tilfredsstillende lønnsomhet og høy kundetilfredshet. Det gjør at vi fortsatt skal være en selvstendig og uavhengig sparebank.

Banksektoren opplever en betydelig økning i svindel og svindelforsøk. Det har blitt en stor utfordring for bankene og bankenes kunder. I 2023 ble Fana Sparebanks kunder forsøkt svindlet for 11,5 millioner kroner, bankens reelle tap knyttet til dette utgjorde 1,7 millioner kroner. Svindlerne blir mer og mer kreative, og teknologien hjelper dem med mer raske og effektive avanserte former for svindel. Misbruk av BankID er hovedårsaken til den økte svindelen. Banken bruker mye ressurser for å informere kundene, og viktigheten av å aldri gi fra seg BankID opplysninger.

Vi arbeider aktivt for å skape et positivt og stimulerende arbeidsmiljø, samt å fremme arbeidsglede: Det er avgjørende for å trives på jobb og skape gode resultater. Det er viktig å være en attraktiv arbeidsgiver, slik at vi kan beholde de dyktige medarbeiderne vi allerede har på laget, og å tiltrekke oss ny, relevant kompetanse. I 2023 ble Fana Sparebank igjen hedret med en plass på listen over Norges beste arbeidsplasser i Great Place to Work-undersøkelsen. De bedriftene som rangerer høyt på denne listen er preget av en organisasjon som prioriterer sine ansatte, og har en god bedriftskultur som kjennetegnes med gjensidig tillit, åpen kommunikasjon og ikke minst sterk involvering i viktige prosesser. For Fana Sparebank er utvikling av et godt arbeidsmiljø et kontinuerlig arbeid som vi jobber med hver eneste dag.

Samfunnsansvar står høyt på agendaen i banken, og som en sparebank fra 1878 ligger det i vår natur å gi tilbake til samfunnet rundt oss. Fana Sparebank delte ut 30 millioner kroner i gavemidler i 2023. Det er det høyeste beløpet noen gang i bankens historie. Nærmere 2.000 organisasjoner og lag fikk gavetildeling fra banken i fjor.

Bærekraft har blitt fundamentet i vårt daglige tankesett. Både i utformingen av strategiene og i små daglige valg, er bærekraft innlemmet i bankens beslutningsprosesser og bedriftskultur. Årlig oppdateres bankens strategi for

samfunnsansvar og ESG. Strategien er et uttrykk for Fana Sparebank sin ambisjon om å møte globale og langsiktige bærekraftsutfordringer.

Det er min oppfatning at Fana Sparebank er godt rustet til å fortsette vår gode bankdrift i en digitalisert verden med fornøyde kunder, gode resultater og, ikke minst, motiverte ansatte. Takk for innsatsen og engasjementet! Jeg har fortsatt tro på at Fana Sparebank som en av få selvstendige og uavhengige banker i Norge har en plass i det norske bankmarkedet som «kjapp, innovativ og kundevennlig». Vi liker å gå våre egne veier. Jeg gleder meg til fortsettelsen.

Lisbet K. Nærø
Administrerende direktør i Fana Sparebank

Dette er Fana Sparebank

Fana Sparebank er en foroverlent, selvstendig sparebank med lange tradisjoner. Vi har en sterk posisjon i lokalmarkedet der vi lever ut vår visjon:

«Nær – der du er»

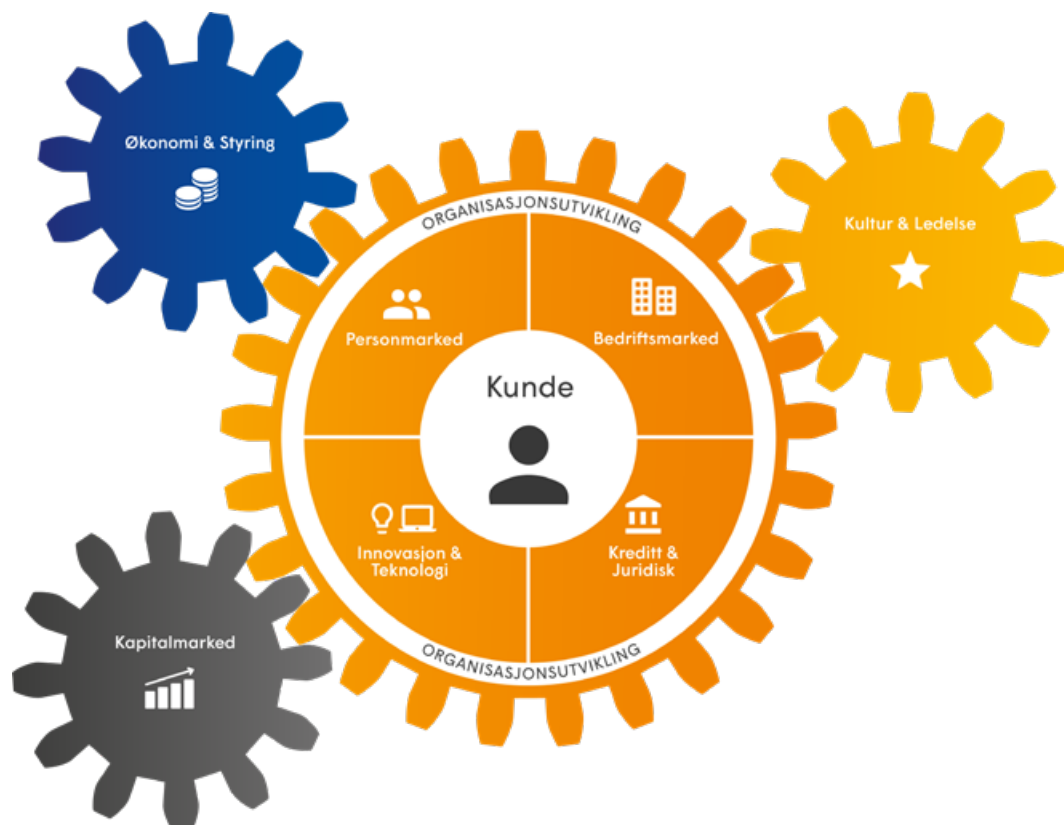
Personlig service og nære relasjoner til kunden ligger i vår kultur. Verdiene våre ekte, nytenkende og smidig er godt forankret, og etterleves i hele organisasjonen.

Konsernet består av Fana Sparebank, Fana Sparebank Eiendom og Fana Sparebank Boligkreditt. Hovedkontoret er lokalisert på Nesttun i Bergen. Banken har i tillegg et avdelingskontor i Kaigaten i Bergen sentrum og på Osøyro i Bjørnafjorden kommune. Konsernet forvalter 29 milliarder kroner og har til sammen 133 ansatte.

Kjernevirksomheten i banken er kundetilpasset rådgivning innenfor finansiering, sparing og forsikring. Banken har i til-

legg stor vekt på å legge til rette for selvbetjening gjennom digitale kanaler. Vi har i dag en av Norges mest kundevennlige og effektive digitale låneløyper, og vi ser at vi har en betydelig vekst utover Vestland fylke gjennom digitale kanaler. Konsernet har stor suksess med lavpriskonseptene Himla Eiendomsmegling og Himla banktjenester. Selv om de digitale tjenestene er viktige, sørger vi også for at kunder som av ulike grunner bruker analoge tjenester blir ivaretatt.

Fana Sparebank har ambisiøse mål knyttet til bærekraft og samfunnsansvar. Gjennom egne initiativer og tilknytning til nasjonale og internasjonale organisasjoner har banken forpliktet seg til å bidra til at vi skal nå FN's klima- og bærekraftsmål. Vi arbeider for å oppfylle krav til menneskerettigheter, arbeidslivsstandarder, miljø og antikorrupsjon. Dette er krav vi også stiller til våre BM-kunder og leverandører.

Vårt klimafotavtrykk består dels av det vi slipper ut av klimagasser gjennom egen drift, og dels fra våre investeringer og utlånsvirksomhet. Vår aller største utfordring knytter seg til utlånsvirksomheten. Vi har satt som mål at vi skal bli en netto nullutslippvirksomhet innen 2050. Det betyr at vi må hjelpe våre kunder med energieffektivisering og tiltak som kan redusere, og til slutt eliminere klimapåvirkningen. Vi har ikke alle svarene på hvordan det skal skje, men vi vil utvikle finansieringsprodukter som skal bidra til å motivere våre kunder til å gjøre sitt for at vi skal klare overgangen til et lavutslippssamfunn.

Fana Sparebank har vært en pioner innenfor grønn finansiering ved å være først ute med grønne innskudd til våre kunder, samt utstedelse av grønne obligasjoner med fortrinnsrett i norske kroner og et grønt, ansvarlig lån rettet inn mot pengemarkedets aktører.

Bærekrafts- og klimarisiko vil kunne påvirke bankens finansielle stilling. Vi har kartlagt utlånsporteføljens klimarisiko. Det betyr at vi har fått innsikt i hvordan våre utlån kan være utsatt for klimarisiko i form av fremtidig havstigning, eksponering for skred- og rasfare eller kvikkleire. For våre bedriftskunder bruker vi en ESG modul som hjelper oss i å identifisere og kartlegge ESG-risiko i vår næringsutlån. Systemet er første steg til en bedre analyse av våre kunders risiko, som vil ha stor betydning for hvordan vi håndterer bærekraftsrisiko.

Fana Sparebanks samfunnsansvar utøves blant annet gjennom Bærekraft i Bergen som arrangeres hvert år, utdeling av Folkets Bærekraftspris, samt ved støtte og gaver til bærekraftsformål og initiativer lokalt og nasjonalt.

Vår forretningsidé

«Vi skal hjelpe kundene våre å ta gode valg for sin økonomi, samt være en positiv bidragsyter for samfunnet rundt oss.»

Vi ønsker å være en selvstendig og nær sparebank som skaper verdier gjennom å hjelpe kundene til å ta gode valg for sin økonomi. Gjennom en bærekraftig virksomhet og lønnsom drift, gir vi trygghet til våre kunder, ansatte og eiere, samt er en positiv bidragsyter for samfunnet rundt oss.

Vi er lokalbanken mellom de syv fjell og har vi latt oss inspirere av varden på byfjellene i vår logo. Varden utgjør også den overordnede strukturen i vårt strategiske rammeverk. Varden er bygget stein på stein, og viser hvordan systematisk arbeid gir resultater over tid, både for våre kunder og oss som finansinstitusjon. Vi er kundens hjelper og veiviser i hverdagen, hvor vi hjelper kunden med å ta viktige og riktige valg ved store endringer i livet.

Vår visjon – Nær der du er

Vår visjon «Nær der du er» uttrykker selve kjernen i sparebankkulturen gjennom begrepet nær. Nær ved å være til stede og lokal i vårt markedsområde. For oss betyr visjonen å skape tillit og trygghet til kunder, kollegaer og investorer. Det betyr at vi kjenner lokalmiljøet og kundene våre, og vet dermed hvilke behov som oppstår i ulike faser av livet. Vi er tilgjengelig der kunden ønsker å møte oss, enten det er i det digitale, hjemme hos dem eller i våre lokaler. Det skal være lett å komme i kontakt med oss.

Gjennom å være nær og personlig skal vi hjelpe kundene våre å ta gode valg for sin økonomi. Vi strekker oss gjerne det lille ekstra for å lykkes og er proaktive i vårt arbeid. Vi er til stede der kunden er – på kundens premisser, både med hensyn til kanal, timing og teknologi.

Våre verdier – ekte, smidig og nytenkende

Verdiene våre er viktige for oss. De sier noe om hvordan vi er og hva våre kunder og samarbeidspartnere kan forvente av oss.

Vi er ekte

Ekte er en verdi som er kjernen i vårt omdømme og ivaretar selve sparebankkulturen. Vi er nære og personlige. Vi viser interesse for kundene, med høy grad av tillit og integritet. Med lange og stolte banktradisjoner er vi en trygg og solid aktør, og fremstår som ærlige og genuine. Vi opptre alltid profesjonelt, og moral og etikk står sentralt i alt vi gjør. Hos oss møter kunden ekte og troverdige mennesker med respekt for individuelle behov og ulikheter.

Vi er smidige

Vi er fleksible og tilgjengelig på kundens premisser. Gjennom fleksible løsninger, ønsker vi å tilby kundene mer enn de forventer. Det skal være enkelt å være kunde hos oss. Vi snur oss raskt og har korte beslutningsveier, dette gir løsningsorientert og smidig kundebehandling. Vi er endringsvillige og løsningsorienterte, og klarer å tilpasse oss de endringer som skjer i bransjen.

Vi er nytenkende

Vi skal være nytenkende i alt vi gjør – vi tør å utfordre og tenker annerledes. Dette gjelder både innen teknologi, forretningsutvikling, arbeidsprosesser, kundeopplevelse og kommunikasjon. For å være et attraktivt valg for kundene, må vi være relevante både gjennom løsning og høy kompetanse.

Nytenkende forplikter også i form av å utvikle virksomheten på en bærekraftig måte. Ved å være nytenkende bygger vi et sterkt og godt omdømme for fremtiden.

Vårt strategiske målbilde

Som en selvstendig og nær sparebank har vi en viktig samfunnsrolle. For oss handler samfunnsansvar om å hjelpe våre kunder til å ta gode valg for sin økonomi, gi trygghet til våre medarbeidere og være en positiv bidragsyter for samfunnet rundt oss. Det handler om hvordan vi driver lønnsomt og hvordan vi forvalter vår kapital.

Great Place To Work

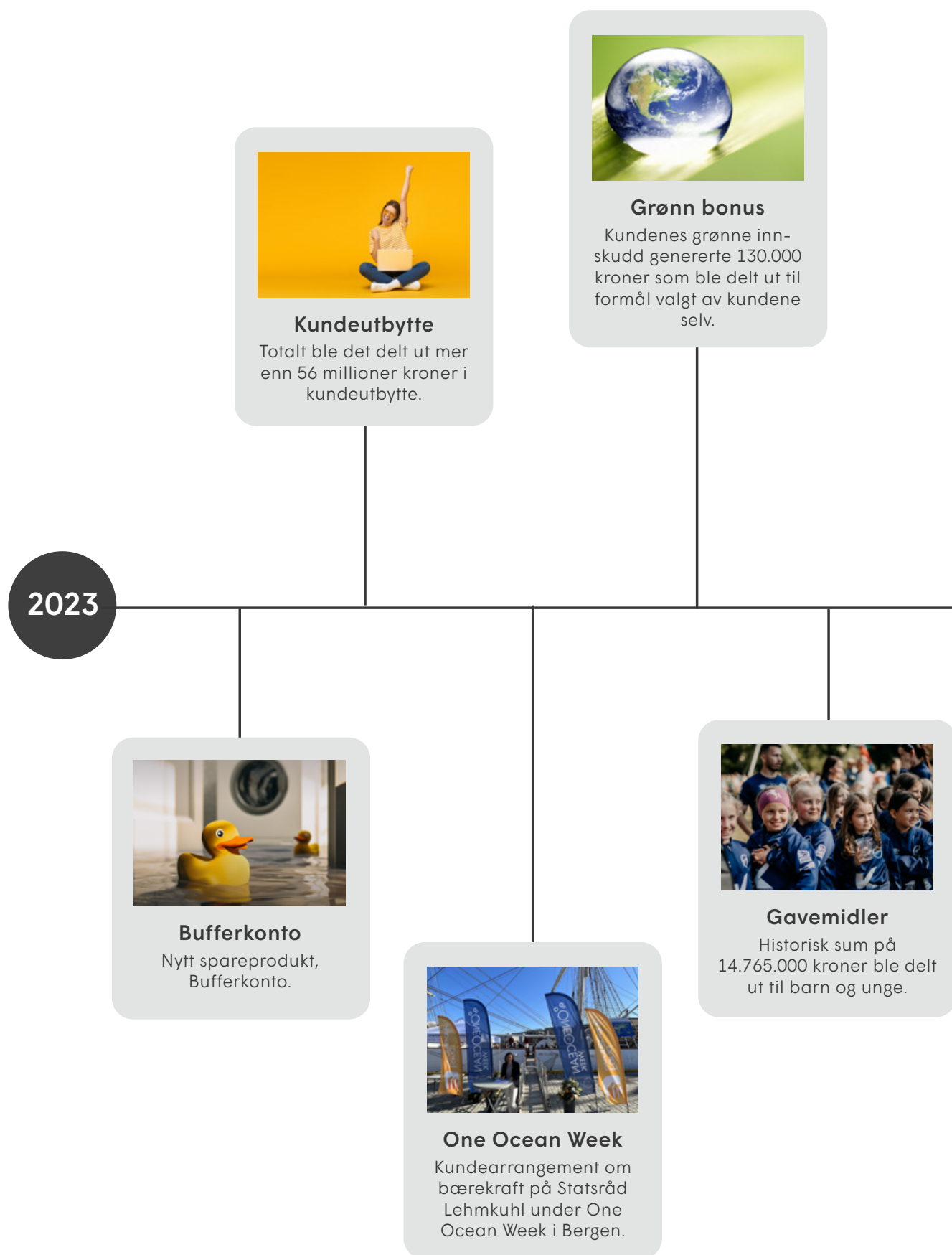
Fana Sparebank ble i 2023 igjen sertifisert som en av Norges beste arbeidsplasser gjennom Great Place To Work. Vi jobber kontinuerlig med å beholde og utvikle det gode arbeidsmiljøet. De ansatte er vår viktigste ressurs, og det er viktig at de trives på jobb

1888-1933

Bankens viktigste aktiviteter i 2023

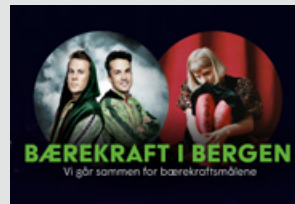
Great Place To Work

Vi er stolte over å være en av Norges beste arbeidsplasser!

Grønn sentrumslørdag på Os

I samarbeid med flere aktører i Os sentrum, ble det arrangert Grønn sentrumslørdag.

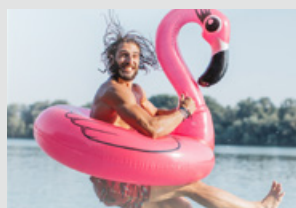
Bærekraft i Bergen

9. desember arrangerte banken Bærekraft i Bergen for å sette fokus på FNs bærekraftsmål.

Gavekalas

I år var det rekordoppslutning med 6.000 til 7.000 oppmøtte.

Ny utlånsrekord

Himla Banktjenester passerte 5 milliarder kroner i utlån.

Bufferkonto

Den 02.01.2023 lanserte vi ny bufferkonto. Produktet ble lansert i en tid hvor det er ekstra viktig å ha oppsparte midler tilgjengelig. Usikkerhet rundt fremtidige levekostnader, økte dagligvarepriser og strømpriser har gjort at det sjeldent har vært mer aktuelt å ha litt penger i bakhånd enn akkurat nå.

Med ekstra gode vilkår på bufferkonto ble det mer attraktivt for våre kunder å sette midler til side i 2023. Vi anbefaler alle våre kunder, uansett livssituasjon, å ha en sparekonto med to til tre månedslønner oppspart til uforutsatte utgifter.

Bufferkonto har en meget god rente opptil 100.000. Deretter går renten ned på beløp over 100.000. Vi tror at 100.000 kroner til uforutsatte utgifter er tilstrekkelig for de fleste av våre kunder. Derfor er også renten svært god på innskudd opptil 100.000. For kunder som ønsker å spare mer, anbefaler vi andre, gode sparealternativer.

Bufferkontoen er blitt svært godt mottatt i markedet og av kundene våre. Ved utgangen av året hadde nær 6000 kunder opprettet bufferkonto, med samlet innskudd på hele 372 millioner kroner. Vi er glade for at banken kan legge forholdene til rette og motivere i form av god rente, slik at kundene våre tar gode økonomiske valg.

Bufferkonto er en stor suksess både for oss og kundene våre!

Kundearrangement under One Ocean Week

Under One Ocean Week arrangerte Fana Sparebank et kundearrangement på Statsraad Lehmkuhl.

Alle kunder ble invitert til å melde seg på, og de 100 plassene ble tildelt etter prinsippet 'førstemann til mølla'. Stine Sofie Grindheim Simonsen CEO i Dealflow var hovedtaler, og i tillegg fikk deltakerne høre mer om bankens arbeid med bærekraft. Arrangementet ble rundet av med en hyggelig konsert av Jan Eggum.

Kundeutbytte

Også i 2023 delte Fana Sparebank ut kundeutbytte til sine kunder. Utbytte var basert på både innskudd og boliglån, og totalt ble det delt ut mer enn 56 millioner kroner i kundeutbytte.

Utbetalingen representerte full utdeling etter ordningen, og enkeltkunder fikk opptil 8.000 kroner basert på innskudd og boliglån. Kundeutbytte er en måte å oppfylle Fana Sparebank sitt samfunnsoppdrag på. I løpet av sine 140 år har Fana Sparebank vært en viktig bidragsyter i lokalsamfunnet, og vi deler hvert år ut flere millioner til ulike kategorier i lokalmiljøet. Både barn og unge, personer som har gjort noe bra for andre, bedrifter og organisasjoner innen bærekraft og virksomheter i regionen. Med kundeutbyttet ønsker banken også at kundene skal få en direkte andel av overskuddet.

Kundeutbyttet gjaldt for 2022, og ble utbetalt våren 2023. Det ble delt ut utbytte både for innskudd og utlån, for inntil 2 millioner kroner.

«Fullt hus» under Bærekraft i Bergen

For femte gang arrangerte banken «Bærekraft i Bergen» i samarbeid med Bergen Kommune og Bergen Næringsråd, for å fremme kunnskap om og engasjement for FNs bærekraftsmål. Målet er at store og små skal lære mer om bærekraftsmålene og bli minnet om viktigheten av at vi alle bidrar til å nå målene innen 2030.

Flere av våre samarbeidspartnere stilte opp og informerte deltakerne om bærekraftsmålene i løypen som gikk fra Fløibanen nedre stasjon opp til Skansen brannstasjon. På toppen av løypen var det underholdning med teater og sang.

Arrangementet ble avsluttet på Vågsallmenningen med konsert av Ylvis og Aurora, og utdeling av Folkets pris. Vinneren Femti-71 mottok 100.000 kroner for arbeidet med å gi barn og unge et gratis kulturtilbud. De fire andre nominerte mottok 50.000 kroner hver.

Gavekalas – minifestival for barn og unge

Som en del av Barn og unge gavekonseptet arrangerer vi Gavekalas – en minifestival for barn og unge. Formålet med festivalen er å sette fokus på alle lag og foreninger som mottar gavemidler fra Fana Sparebank.

Årets Gavekalas ble holdt i Nygårdsparken 7. juni. Blant noen av aktivitetene som de fremmøtte kunne prøve seg på var: Hoppeslott, sirkusskole, gladiator, lykkehjul m.m. I tillegg delte vi ut popcorn og sukkerspinn. I år var det rekordoppslutning med 6.000 til 7.000 oppmøtte.

Grønn sentrums- lørdag på Os

I samarbeid med flere aktører i Os sentrum, ble det arrangert Grønn sentrums- lørdag, hvor Fana Sparebank var aktiv deltaker gjennom hele dagen.

Arrangementet var åpent for alle, og inneholdt aktiviteter for store og små. Det var fokus på bærekraft og hele Os sentrum ble omgjort til et brukt marked med blant annet bytte av klær, redesign etc.

Utdeling av grønn bonus

Gjennom produktet grønne innskudd deler kunder sammen med Fana Sparebank ut en årlig grønn bonus til formål valgt av kundene selv. Med grønne innskudd bidrar våre kunder til en mer bærekraftig utvikling. I våre grønne bankprodukter får kundene litt lavere rente enn andre spareprodukter og differansen blir satt av til et eget fond. Banken dobler bidraget som er kommet inn, og midlene blir satt av til grønn bonus for gode formål innenfor FNs bærekraftsmål.

Kunder med grønne innskudd fikk mulighet til å nominere kandidater til å motta midlene fra fondet. En ungdomsjury gjennomgår de nominerte og velger ut fem mottakere av Grønn Bonus. I år går den til Bergen Sanitetsforening, Pasientorganisasjonen for Inkongruens, Forandringshuset, Pafev, og Besøktstjenesten i Bergen Røde Kors. Totalbeløpet som deles ut er 130.000 kroner, og mottagerne får 26.000 kroner hver.

Historisk stor utdeling til barn og unge

Gjennom vårt gavefond ønsker vi å bidra til å gi barn og ungdom en god oppvekst. Ved hjelp av gaveutdelingen får vi mulighet til å bidra til en positiv utvikling gjennom sunne aktiviteter og spennende prosjekter.

Det har vært nok et rekordår i antall søknader til barn og unge. Totalt mottok vi 2.080 søknader og av disse ble 1.875 av søknadene innvilget. Totalt ble det utbetalt en rekordsum på 14.765.000 kroner.

Vi er stolte over å være en av Norges beste arbeidsplasser!

Vi er utrolig stolte over å være på listen over Norges beste arbeidsplasser, for 5. år på rad.

Gjennom GPTW undersøkelsen får alle medarbeidere muligheten til å dele tanker og erfaringer om arbeidsplassen vår, og være med å forme den kulturen vi ønsker å være en del av. Også i år viser resultatene at vi sammen har skapt en kultur preget av tillit, stolthet og fellesskap – en arbeidsplass å være stolt av!

Himla Banktjenester passerte fem milliarder i utlån

En ny milepæl ble nådd siste halvår av 2023, med hele fem milliarder i utlån. Lavpriskonseptet, utviklet av Fana Sparebank, har siden oppstart vært en viktig bidragsyter til at Fana Sparebank har hatt god vekst i boliglånsmarkedet.

Hovedvekten av kundene til Himla Banktjenester kommer fra Østlandet, men vi har også kunder fra hele landet i vår kundeportefølje. Med enkle digitale løsninger kan kunder fra hele Norge bli kunde i Himla Banktjenester. Himla har en ambisjon om å være blant de tre laveste utlånsrentene i landet for boliglån inntil 75 prosent av verdi.

Ledergruppen | REGNSKAPSÅRET 2023

Lisbet K. Nærø
Administrerende direktør

Lisbet K. Nærø har vært administrerende direktør i Fana Sparebank siden våren 2014. Hun har lang erfaring fra lederstillinger innen finans og transportsektoren. Blant annet har hun vært konsernsjef i Tide ASA, administrerende direktør i BN Bank ASA, konserndirektør i Sparebank 1 SR-Bank, BNR/Fjord Line AS og Sparebanken Vest.

Lisbet er utdannet siviløkonom fra NHH og har MBA fra University of Central Florida, samt tilleggstudning fra det juridiske fakultet i Bergen og Harvard Business School

Oddgeir Timberlid
Økonomidirektør

Oddgeir Timberlid var ansatt i banken fra 2008, og begynte i stillingen som leder for økonomi og styring i 2011. Før Oddgeir kom til banken, arbeidet han med regnskap og revisjon, blant annet hos EY og Deloitte. Han var siviløkonom og statsautorisert revisor fra NHH.

Oddgeir ble alvorlig syk i 2023, og det var med stor sorg vi mottok budskapet om hans bortgang i februar 2024.

Kim Fordyce Lingjærde
Finansdirektør/Fung. økonomidirektør

Kim tiltrådte som finanssjef i mai 2005. Han har nær 40 års erfaring innen bank og finans. I Bergens Skillingsbank/Bergensbanken, senere Handelsbanken, var han bl.a. administrasjonssjef og direksjonssekretær og hadde også ansvar for IR.

Kim er utdannet siviløkonom fra NHH med fordypning innen finans, informasjonssystemer og regnskap. Han har også tilleggstudning innen IT systemdrift og språk.

Bjarne Amundsen
Direktør kreditt og juridisk

Bjarne Amundsen har vært ansatt i banken siden 1997, og ble kredittsjef høsten 2014.

Han har tidligere vært nestleder for bedriftsmarked, og er utdannet siviløkonom fra NHH.

Ann Kristin Thue Tveit
Direktør personmarked

Ann Kristin Thue Tveit begynte i Fana Sparebank i 2018, og ble leder for personmarked i Fana Sparebank januar 2020. Ann Kristin har blant annet vært leder for personmarkedet i Danske Bank, Hordaland og har ledet avdelingen for fiberleveranse i Eitel Networks.

Hun er utdannet Diplommarkedsfører fra BI og har tilleggstudning fra NHH, Høgskolen Kristiania og Columbia University, New York.

Pål K. Haugetun
Direktør bedriftsmarked

Pål K. Haugetun tiltrådte stillingen som Direktør Bedriftsmarked i 2020 etter å ha vært ansatt i banken siden 2016. Han har tidligere vært nestleder og leder for bedriftsmarked i Fana Sparebank, og har erfaring fra Innovasjon Norge, Sparebanken Vest og Inter Revisjon.

Pål er utdannet siviløkonom fra NHH, Breinstruktør og vinterleder i Bergen og Hordaland Turlag

Marit Thomassen Liland
Direktør organisasjonsutvikling

Marit tiltrådte stillingen som Direktør Organisasjonsutvikling i juni 2020. Hun har lang ledererfaring fra blant annet Telenor, og har også jobbet som HR direktør Europa for Kinect Energy (tidligere Bergen Energi).

Marit er utdannet Cand.mag. i humanistiske fag, og har tilleggstudning i arbeid- og organisasjonspsykologi, prosjektledelse samt ulike sertifiseringer og kurs innen coaching, ledelse og typeanalyse.

Inge Ådland
Direktør Innovasjon og teknologi

Inge tiltrådte stillingen som Direktør for Innovasjon og teknologi i mai 2023. Hun har lang ledererfaring innen bank og IT-bransjen, fra blant annet Sparebanken Vest, Evry og Deloitte. Der han blant annet har vært med å skape en endringsreise til et mer attraktivt IT-miljø i Bergen.

Inge studerte informatikk på NTH. I tillegg tok han MBA i Strategi og ledelse ved NHH i 2012.

Øvrige ledere med konsernansvar:

Erik O. Husø, leder juridisk

Brith Line Øverland, Chief Compliance Officer

Henning Gundersen, Risk Manager

Per Christian Lønning, Daglig leder, Fana Sparebank Eiendom AS

Styret i Fana Sparebank (fra venstre): Svein Ove Kvalsund, Hanne Magnussen, Kjerstin Fyllingen, Peter Frølich, Jannikke Hannevik, Arnt Hugo Knudsen, Arnstein Bjørke (fast møtende varamedlem)

Medlemmer av styret og valgkomité

Styret

Peter Frølich (leder)
Kjerstin Fyllingen (nestleder)
Jannikke Hannevik
Svein Ove Kvalsund
Hanne Magnussen (ansattes rep.)
Arnt Hugo Knudsen (ansattes rep.)

Varamedlemmer

Arnstein Bjørke (vararepresentant)
Benedicte H. Pedersen (ansattes rep.)
Espen Bogsnes (ansattes rep.)

Generalforsamlingens valgkomité

Anne-Merete Ask (leder)
Bjørn-Frode Schjelderup
Stine Monica Fjeldstad
Geir Mikalsen
Johnny Andberg (ansattes rep.)

Varamedlemmer

Pål Ivarsøy
Nina Askvik
Atle Heimdal (ansattes rep.)

Medlemmer av generalforsamlingen i Fana Sparebank

Kundevalgte

Kjersti Hartvedt
Tormod Raa
Geir Mikalsen
Marianne S. Herland
Brigitte Sørheim
Nina Askvik
Bjørn-Frode Schjelderup
Sonia Faaland
Helene Tefre
Anne Gro Storheim Hellsten
Pål Ivarsøy
Anne-Merete Ask
Eva-Kristin Sæthre Tvedt
Bjørn Hilmar Baug

Varamedlemmer

Anne Carlsen
Stein Walle
Joachim Kaufmann
Knut Cook Bratland

Samfunnsrepresentant

Marit Warncke

Varamedlemmer

Stine Monica Fjeldstad

Ansattes medlemmer

Alexander Gundersen
Rita Husebø
Johnny Andberg
Andre Hornæs
Atle Heimdal

Varamedlemmer

Isabell Thunem
Aase Gjerdal
Simon G. M. Teweldemedhin

Engasjerte ansatte

Fana Sparebank jobber for å inspirere og engasjere ansatte til å bli endringsagenter. Det innebærer at alle må gjøre en innsats og at banken skal stå sammen som en organisasjon for å løse bærekraftsutfordringene. For å få dette til er kompetanseutvikling sentralt. Banken legger forholdene til rette for å motivere medarbeiderne til å delta på aktiviteter som støtter opp under egne så vel som bankens bærekraftsmål.

Frivillighet

Mange medarbeidere i Fana Sparebank er aktive deltagere i frivillige organisasjoner og organisasjoner som driver veldeilig virksomhet. Banken gir medarbeiderne fri inntil to dager i året til å engasjere seg i slikt arbeid, til gagn for samfunnet.

Sponsoraktivitet og samarbeid

FNs bærekraftsmål krever systemendring som må løses gjennom partnerskap mellom private virksomheter og det offentlige og samfunnet. Fana Sparebank og Fana Sparebank Eiendom støtter sine samarbeidspartnere i form av gave- og sponsormidler. Organisasjonene som sponses har til felles at de alle er sosialt og samfunnsmessig verdifulle prosjekter.

For regnskapsåret 2023 var de største samarbeids- og sponsoravtalene følgende lag og organisasjoner; Fana IL fotball, Nore Neset IL, Bergen og Hordaland Turklubb, Kirkens Bymisjon, Åsane Håndball, KIL-fond Bergen Omegn, Bergen Vest Svømmelag og VilVite Bergen Vitensenter.

Kirkens bymisjons strikkedugnad

Hvert år deltar banken i Kirkens bymisjons strikkedugnad. Det er mange som trenger gode og varme plagg for vinteren. I 2023 var strikkedugnaden rettet inn mot bruk av restegarn til å strikke luer, skjerf, genser, sokker og votter. I tillegg samlet vi inn festantrekk fra bankens ansatte som ble gitt til Kirkens Bymisjon sin festklær-dag, der gjestene deres kunne komme å se om de fant et fint festantrekk.

Rydding rundt Nesttunvatnet

I samarbeid med Nesttunvassdragets Venner blir bredden av Nesttunvatnet og nærområdet ved bankens hovedkontor ryddet for plast og skrot. Ryddeaksjonen i 2023 var den femte i rekken, og det er dessverre fortsatt behov for å gjen-

nomføre en årlig aksjon for å holde området fritt for plastavfall og skrot som kommer flytende med elven eller blir båret med vinden. Aksjonen gjennomføres med frivillige deltagere fra banken.

Rosa sløyfe

I 2023 deltok 31 ansatte på Rosa sløyfe-løpet. Aksjonen sprer informasjon og øker kunnskapen om brystkreft. Banken dekker deltageravgiften, der halvparten av beløpet går uavkortet til Rosa Sløyfe-aksjonen.

Bærekraft i Bergen

Fana Sparebank arrangerer Bærekraft i Bergen i samarbeid med Bergen Næringsråd. Arrangementet er et stort publikumsarrangement der publikum inviteres til å gå en løype der alle FNs 17 bærekraftsmål presenteres av ulike organisasjoner, foreninger og selskaper som har en direkte tilknytning til de enkelte mål. Arrangementet avsluttes med en friluftskonsert på Vågsalmenningen. Bærekraft i Bergen gjennomføres med et stort antall frivillige fra banken.

Bysykler

Alle ansatte i Fana Sparebank som benytter seg av Bergen kommunes Bysykler får dekket abonnementet av banken.

En juletradisjon

Fana Sparebank Eiendom har et samarbeid med KIL fond Bergen Omegn. KIL Fond er en veldedig organisasjon som tilbyr hjelp til de som trenger litt ekstra støtte i hverdagen. Det er et lavterskeltilbud til lavinntektsfamilier i Bergen og omegn som drives av frivillige. Alle medarbeiderne ved eiendoms-selskapet og en rekke ansatte fra banken deltok frivillig og bidro til anskaffelse, pakking og utkjøring av ulike varer til familier i vanskelige situasjoner. Et samarbeid og juletradisjon som utgjør en forskjell.

Som et ekstra bidrag ble den årlige julegaven til ansatte i Fana Sparebank gitt til KIL fond, øremerket innkjøp av julemat. Bidraget var på 250.000 kroner.

Årsberetning

1 Året i sammendrag

Fana Sparebank presenterer med dette sitt 145. årsregnskap.

Fana Sparebank er en lokal, frittstående sparebank med en solid markedsposisjon i Bergen. Banken har etablerte verdier der samfunnsansvar, bærekraft og ESG bygger på et fundament av finansiell stabilitet og resultater.

Årsrapporten viser etter styrets mening at Fana Sparebank fremstår med et svært godt finansielt resultat for 2023, og fremgang innen områdene samfunnsansvar og ESG.

2023 ble preget av høy pris- og kostnadsøkning, svak kronekurs og økende geopolitisk uro. Den økonomiske veksten er avtagende og med økte rentekostnader har lånekunder fått en kraftig innstramning av tilgjengelig likviditet.

Banken bruker betydelige ressurser på å opprettholde en sterk innovasjonskraft, noe Himla Banktjenester representerer på en god måte. Med Himla har Fana Sparebank en heldigital løsning som gir kunder en reell mulighet til å bruke en ren selvbetjent bankløsning med tilsvarende gode vilkår. I 2023 har Himlas konsept gitt stor volumøkning både på utlån og innskudd. Samtidig ivaretas finansiell inkludering slik at kunder som ikke kan benytte digitale kanaler får dekket sine behov for banktjenester.

Fana Sparebanks relevans som aktiv bidragsyter i et moderne samfunn vil defineres på flere plan. Kompetanse og gjennomføringskraft innen innovasjon for å skape nye, effektive og kundetilpassede tjenester er grunnleggende for å møte fremtidige utfordringer. Dernest må det økonomiske fundamentet være til stede gjennom god lønnsomhet som sikrer soliditet og evne til å oppfylle kundenes finansielle behov.

Styret har uttrykt høye ambisjoner for bankens samfunnsrolle gjennom å drive ansvarlig bankvirksomhet og bidra til å oppfylle FNs 17 bærekraftsmål. Fana Sparebank har særlig oppmerksomhet knyttet til 5 av bærekraftsmålene. Bankens utlånsvirksomhet representerer virksomhetens største kilde til indirekte klimagassutslipp. Utlån til bolig og næringseiendom er identifisert som de vesentligste områdene for innretting av bankens arbeid med reduksjon av finansierte utslipp. Fana Sparebank har forpliktet seg til å nå et netto nullutslippsmål innen 2050. Utlånsporteføljen er kartlagt med hensyn til estimerte klimagassutslipp og klimarisiko. Sistnevnte omfatter blant annet risiko for flom og oversvømmelse, skred og havnivåstigning.

Konsernets årsresultat på 284,3 millioner kroner er resultatet av et økt rentenivå, kraftig forbedring av nettorenten, tilfredsstillende kostnadskontroll og lave tap. Fana Sparebank avsetter kundeutbytte på 70 millioner kroner. Kundeutbyttet

beregnes som 0,25 prosent av utlån og innskudd opp til 2 millioner kroner per kunde.

Styrkingen av resultatet reflekterer at rentenettoen er forbedret gjennom hele 2023. Utlånsrentene ble i stor grad justert i takt med Norges Banks hevinger av styringsrenten. Bankens rentekostnader økte som følge av høyere pengemarkedsrenter, mens kostnadene på kundeinnskudd ikke har økt tilsvarende.

Resultatøkningen blir underbygget av en økning i det samlede utlånsvolumet på 0,8 milliarder kroner i 2023. Utlånsutviklingen er sammensatt. Himla økte utlånene med 1,4 milliarder kroner, mens øvrige utlån til personmarkedet er redusert med 1,3 milliarder kroner. Utviklingen uttrykker samlet sett en særdeles hard konkurransesituasjon innen tradisjonelle utlån til boligformål. Utlån til bedriftsmarkedet har hatt en spesielt god utvikling i 2023, med en økning på 0,7 milliarder kroner eller 15,5 prosent.

Konsernets forvaltningskapital vokste med 0,4 milliarder kroner til 29,3 milliarder kroner ved utgangen av året. Konsernets soliditet er kraftig forbedret, og ren kjernekapital utgjør hele 20,6 prosent ved utgangen av 2023.

2 Den økonomiske bakgrunnen for årets virksomhet

2.1 Renteutvikling

Norges Bank hevet styringsrenten 6 ganger i 2023, fra 2,75 prosent til 4,50 prosent ved årsslutt. Banken har i overveiende grad økt utlånsrentene i takt med Norges Banks rentehevinger gjennom året både for person- og bedriftskundemarkedet. Innskuddsrentene er justert, men ikke i tilsvarende grad. Det økte rentenivået innebærer samtidig at den ikke rentebærende delen av bankens kapital, egenkapitalen, skaper vesentlig høyere renteinntekter.

I desember 2023 ble styringsrenten noe overraskende hevet med 0,25 prosentpoeng til 4,50 prosent. Ved dette tilfellet økte banken boliglånsrenten med inntil 0,15 prosentpoeng som et uttrykk for mindre tilpasninger av skjevheter i boliglånsrentene, mens innskuddene ble økt med inntil 0,25 prosentpoeng. Den siste rentehevingen trer først i kraft i mars 2024, og påvirker ikke rentenettoen i regnskapsåret 2023.

2.2 Inflasjon, økonomiske rammebetingelser og geopolitiske forhold

For norsk økonomi har 2023 vært et utfordrende år, preget av høy prisvekst, stigende renter, og lav vekst i fastlandsøko-

nomien. Årsveksten i konsumprisindeksen (KPI) endte på 5,5 prosent for året, en nedgang på 0,3 prosentpoeng fra året før. Selv om dette markerer en liten nedgang, er prisveksten historisk sett fremdeles høy. Gjennom året har den norske kronen svekket seg, noe som har bidratt til å holde prisveksten oppe. For å dempe prisveksten, har Norges Bank økt styringsrenten fra 2,75 prosent ved utgangen av 2022 til 4,5 prosent ved utgangen av 2023.

Den økende renten har dempet aktiviteten i økonomien, og spesielt bygge- og anleggsbransjen har vært hardt rammet, noe som har resultert i økt antall oppsigelser og konkurser. Husholdningene har også blitt rammet av høyere renter. Til tross for en høy nominell lønnsvekst, har økte priser og renter ført til et fall i husholdningenes realdisponible inntekt, og dette har også ført til et fall i konsumet i 2023.

Selv om husholdningene har fått strammere økonomi, har ikke bankene opplevd en markant økning i mislighold eller tap på utlån. Dette kan delvis forklares med at mange fortsatt er i jobb, og at arbeidsledigheten er lav. Antallet registrerte arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken var 1,8 prosent i 2023, noe som er et lavt nivå. Boligprisene har unngått et kraftig fall, nominelt vokste boligprisene i Norge med 0,5 prosent i 2023, den laveste veksten siden 2017. I Bergen vokste boligprisene med 0,7 prosent i 2023. Tar man imidlertid hensyn til prisstigningen gjennom 2023 har realprisen på boliger falt.

2.2.1 Geopolitiske forhold

Den globale økonomien har i 2023 vært preget av geopolitisk uro og sentralbankenes kamp mot inflasjonen. Krigen i Ukraina fortsetter å ha store politiske, sosiale og økonomiske konsekvenser. Fana Sparebank er ikke eksponert med utlån eller finansiell eksponering i Ukraina, Russland eller Belarus. Banken har ansatt én person som har flyktningstatus. Vedkommende er en viktig ressurs for banken ved at hen bistår ukrainske kunder på deres morsmål. Banken har også bidratt med arbeidstrening i andre sammenhenger. Det er ytt penge støtte til ulike formål knyttet til Ukraina fra bankens gavefond. Fana Sparebank har lagt forholdene til rette for at ukrainske flyktninger skal gis rask tilgang til standard banktjenester. Banken har registrert 751 nye kunder med ukrainsk bakgrunn i 2023, og har ved utgangen av året registrert til sammen 994 kunder med ukrainsk nasjonalitet.

Hamas' angrep på Israel, med Israels påfølgende invasjon av Gaza har medført økte spenninger i hele Midtøsten, og har hatt konsekvenser både for skipsfart og råvarepriser globalt. Fana Sparebank er ikke direkte berørt av konflikten, men har engasjert seg overfor fondsforvaltere som ifølge oversikter fra Who Profits har inkludert selskaper i sine porteføljer som ansees å medvirke til brudd på folkeretten og menneskerettigheter på okkupert palestinsk område.

Til tross for den geopolitiske uroen og de stigende rentene, har både USA og Europa lyktes i å unngå resesjon, og inflasjonen har kommet ned fra toppen.

3 Bankens virksomhet i 2023, daglig drift

Fana Sparebanks hovedaktivitet er knyttet til tradisjonell sparebankvirksomhet. De viktigste områdene er håndtering av innskudd fra kunder, utlån til person- og næringslivskunder, samt betalingsformidling. Salg og distribusjon av forsikringsprodukter, fond og andre finansielle tjenester representerer i tillegg viktige bidrag til bankens samlede tjenestetilbud.

Banken yter eiendomsmeglervirksomhet gjennom Fana Sparebank Eiendom AS. Virksomheten består av tradisjonell eiendomsmegling og lavpriskonseptet Himla Eiendomsmegling. Virksomheten gikk med et underskudd på 6,1 millioner kroner i 2023, etter et krevende år der svekket tilgang til salgsobjekter som følge av lavere aktivitet i boligmarkedet preger virksomheten.

Fana Sparebank Boligkreditt AS er et viktig instrument for å sikre konsernet gunstigst mulig finansiering fra pengemarkedet, og dermed mulighet til å tilby kunder konkurranse-dyktig pris på boliglån. Banken har overført 54 prosent av boliglånsporteføljen til boligkreditselskapet. Boligkreditselskapet finansierer virksomheten gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett.

I årsberetningen er det konsernets regnskapstall som kommenteres dersom annet ikke er angitt. Tall i parentes angir tilsvarende størrelser for 2022.

Styret har avholdt 14 møter i 2023, hvorav 3 ekstraordinære styremøter. De fleste styremøtene har vært avholdt fysisk. I tillegg samles styret og bankens ledergruppe til en årlig strategisamling. Av utvalg som utgår direkte fra styret, har Revisjonsutvalget hatt fem møter, Risikoutvalget seks, og Godgjørelsesutvalget ett møte i 2023.

3.1 Lokalisering

Utviklingen av digitale tjenester og selvbetjente løsninger bidrar til at kundenes behov for å oppsøke filialer og kontorer reduseres. Fana Sparebank ønsker imidlertid å opprettholde åpne kontorer for å ivareta kunders behov for rådgivning i viktige livsfaser, samt å bistå kunder som av ulike årsaker ikke har tilgang til eller mulighet for å bruke selvbetjente tjenester. Åpningstidene tilpasses lokale kundebehov.

Fana Sparebank har hovedkontor på Nesttun. Ved hovedkontoret tilbys alle tjenester knyttet til dagligbank og rådgivning for person- og bedriftskunder. I tillegg befinner bankens kreditt-, administrasjons-, kontroll- og ledelsesfunksjoner seg ved hovedkontoret. Fana Sparebank Eiendom AS driver sin virksomhet fra lokaler i tilknytning til bankens hovedkontor på Nesttun.

Banken har et kontor i Kaigaten i Bergen sentrum som tilbyr alle kunderelaterte tjenester, samt et rådgivningskontor i Os sentrum i Bjørnafjorden kommune.

Kundenes bruk av banken og utviklingen av selvbetjente og mobile tjenester har medført at virtuell lokalisering utgjør en stadig viktigere del av kontakten mellom kunde og rådgiver i banken. Telefon, nettpat og e-post er viktige kommunika-

sjonskanaler sammen med mobilbank og de etablerte, nett-baserte banktjenestene.

Teknologiutviklingen og stadig mer bruk av digitale og selvbetjente løsninger skaper utfordringer for enkelte kundegrupper. Fana Sparebank er tilsluttet bransjenormen for finansiell inkludering. Den omhandler hvordan bankene skal forholde seg til og behandle ikke-digitale kunder og kunder som går fra å være digitale til å bli analoge. Fana Sparebank har en bankbiltjeneste som kjører hjem til de kundene som ønsker hjelp til å få utført sine bankoppdrag. Banken har for tiden to godt profilerte elbiler for formålet.

Banken tilpasser valg og tilbud av kommunikasjonskanaler til kundens behov og ønsker. Bankens kunder gis anledning til å velge mellom å benytte digitale kanaler eller å kunne møte banken ved å oppsøke et av kontorene.

Effektive og kundevennlige nett- og mobilbanktjenester utgjør en viktig del av Fana Sparebanks distribusjonsstrategi. Nettbanken og mobilbanken oppdateres fortløpende med funksjonalitet tilpasset kundenes behov. Betalingstjenesten Vipps kompletterer kundenes tilgang til mobil, digital og døgnbasert tilgjengelighet.

Banken bruker sosiale medier for å møte kunder og andre som er interessert i vår virksomhet. Profilene på Facebook, X (tidligere Twitter), LinkedIn og Instagram brukes aktivt. Dette er kanaler som passer godt til bankens profil, og som skaper engasjement hos publikum.

Styret og administrasjonen vurderer til enhver tid hvilke kanaler og konsepter som er best egnet til å betjene kundene i tråd med bankens visjon og kjerneverdier.

3.2 Fortsatt drift

Styret bekrefter at forutsetningen om fortsatt drift er til stede. Styret kjenner ikke til at det er vesentlig usikkerhet knyttet til årsregnskapet og kjenner heller ikke til ekstraordinære forhold som har betydning for vurdering av bankens regnskap. Det er ikke inntruffet forhold etter regnskapsårets slutt som har betydning for vurdering av regnskapet. Regnskapet er utarbeidet i henhold til IFRS.

4 Klima og miljø

Verden står ovenfor store klima- og miljøutfordringer. Konsekvensene av stadig økende klimagassutslipp og menneskers påvirkning på natur, er mer synlige enn noen gang. Med ambisiøse og tilpassede tiltak vil banken bidra til en positiv påvirkning på klima og miljø, og samtidig redusere den negative påvirkningen.

Fra regnskapsåret 2022 har banken integrert sin klimareportering som en del av Årsrapporten. Det inkluderer klimaregnskap og konkrete målsettinger for egen drift. I tillegg kommer eksponering gjennom investerings- og utlånsvirksomheten. Beregning av finansiert utslipp baserer seg på metoden beskrevet i Partnership for Carbon Accounting

Financials (PCAF) og Finans Norges veileder for beregning av finansierte klimagassutslipp.

Fana Sparebank har vedtatt ambisiøse klimamål for sin drift, investeringer, og utlånsportefølje, i overensstemmelse med målsettingen om å begrense global oppvarming til 1,5 grader. Disse målene er utformet i tråd med Science Based Targets initiative (SBTi), med en visjon om å oppnå netto nullutslipp innen 2050. I mellomtiden har banken forpliktet seg til å halvere utslippene innen 2030. Banken anerkjenner at det vil være utfordrende å møte disse utslippsmålene, spesielt med tanke på finansierte utslipp innen de nærmeste årene. Å realisere målet om netto nullutslipp krever en betydelig omstilling for hele samfunnet, og ikke minst tiltak fra myndighetene. Det er ikke gjort beregninger for å estimere bankens kostnader ved å oppnå klimamålene.

Netto nullutslippsmålet er også uttrykt ved bankens deltakelse i Net Zero Banking Alliance (NZBA). Der stilles det krav til rapportering av fremdrift og avvik i forhold til en forventet nedtrapping. Tallene i klimaregnskapet er befattet med stor usikkerhet. Klimagassutslipp fra egen virksomhet stammer i hovedsak fra strømforbruk i bygg, IT-utstyr, avfallshåndtering og reiseaktivitet. Banken vil arbeide aktivt for å redusere klimautslipp fra egen drift.

Det er gjennom sin utlånsvirksomhet at Fana Sparebank har størst påvirkningskraft for å bidra til det grønne skiftet. Banken kan hjelpe sine kunder å gjøre klimavennlige valg ved å tilby god rådgivning, sette tydelige krav og tilby insentiver gjennom grønne produkter.

4.1 Dobbelt vesentlighetsanalyse

Dobbelt vesentlighetsanalyse er en omfattende prosess som vurderer hvilke bærekraftsaspekter som er mest vesentlige for en organisasjon og dens interessenter. Den har sitt utspring i et EU-krav, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Denne analysen ser i to retninger: hvordan samfunn og miljø påvirker bankens virksomhet, og hvordan bankens virksomhet påvirker samfunn og miljø. For Fana Sparebank vil denne analysen bidra til å identifisere, prioritere og adressere de mest kritiske bærekraftsutfordringene, samtidig som den sikrer ansvarlig drift og langsiktig verdiskaping. Fana Sparebank tar sikte på å rapportere i tråd med kravene i CSRD senest for regnskapsåret 2025.

4.1.1 Bankens påvirkning på samfunn og miljø

Fana Sparebank er forpliktet til å redusere sin negative, og øke sin positive påvirkning på samfunn og miljø. Banken rapporterer sine klimagassutslipp i henhold til Greenhouse Gas Protocol (GHG Protocol), som gir et rammeverk for å kvantifisere og rapportere utslipp. Videre har Fana Sparebank satt seg ambisiøse, vitenskapsbaserte klimamål gjennom Science Based Targets initiative (SBTi). Dette innebærer at banken har forpliktet seg til å redusere sine klimagassutslipp i tråd med det som er nødvendig for å begrense global oppvarming til godt under 2°C over forhånds nivåene, i tråd med Parisavtalen.

4.1.2 Samfunn og miljøets påvirkning på banken

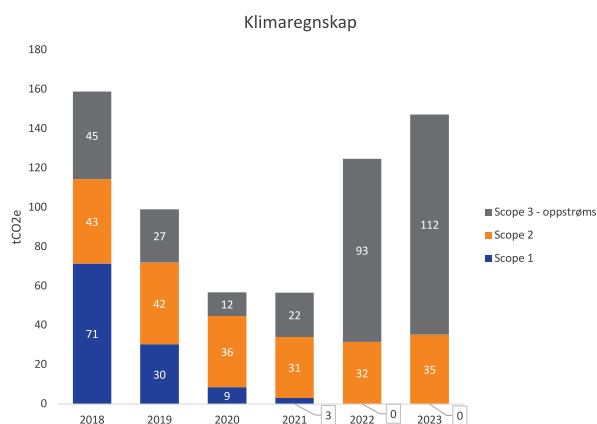
Fana Sparebank anerkjenner viktigheten av å forstå og håndtere klimarisikoer som kan påvirke bankens virksomhet. I tråd med anbefalingene fra Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), har banken forpliktet seg til å rapportere transparent om klimarisikoer. Ved å rapportere i tråd med TCFD, sikrer Fana Sparebank at den proaktivt kan identifisere, vurdere og håndtere disse risikoene, noe som er avgjørende for bankens bærekraftige drift. TCFD-rapporten er et eget vedlegg til Årsrapporten og er beskrevet nærmere i kapittel 5.

Et annet område hvor ytre forhold kan påvirke banken er innen menneskerettigheter og sosiale forhold. Bankens påvirkning gjennom egne ansatte, leverandører, samarbeidspartnere og kunder. I arbeidet med åpenhetsloven har banken gjort en grundig kartlegging av våre leverandører og samarbeidspartnere. Bankens publiserte årlige redegjørelse for sine aktsomhetsvurderinger på sine hjemmesider.

4.2 Klimaregnskap 2023

Klimaregnskapet bygger på bankens årsrapport til Stiftelsen Miljøfyrtårn. Sertifiseringen ansees å være et viktig utgangspunkt for å utvikle en fremtidsrettet, bærekraftig virksomhet. I tillegg har banken inkludert flere utslippskategorier som er vesentlige for drift, men som ikke er dekket av Miljøfyrtårn. Kategoriene som er inkludert er utlån og investeringer, innkjøp av IT-utstyr og ansattes pendling til og fra jobb.

I 2023 estimeres klimagassutslippene fra bankens drift til 147 tonn CO₂-ekvivalenter (tCO₂e), mot 125 tCO₂e i 2022. Oppgangen i utslipp er i hovedsak knyttet til flere tjenestereiser med fly.

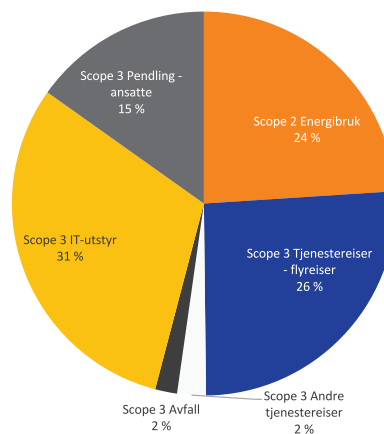

FIGUR 1: Utslippene økte fra 2022 til 2023, hovedsakelig på grunn av flere flyreiser. Scope 2 er beregnet med lokasjonsbasert metode. Økningen fra 2021 til 2022 skyldes ny kunnskap og inkludering av utslipp fra IT-utstyr og ansattes reise til og fra jobb.

Banken kjøper opprinnelsesgarantier som dekker bankens elektrisitetsforbruk under scope 2, dermed er bankens scope

2-utslipp beregnet med markedsbasert metode. Videre gjør banken avbøtende tiltak for klimaområdet gjennom frivillig kjøp av FN-godkjente klimasertifikater, Certified Emission Reductions (CER). Det kjøpes klimasertifikater for et volum tilsvarende indirekte utslipp fra driften under Scope 3. De innkjøpte sertifikatene er knyttet til installering av kokeovner i Malawi. Dette er tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp og avskoging, og forbedring av lokale sosiale, helsemessige og økonomiske forhold.

Klimaregnskap 2023

FIGUR 2: Bankens utslipp fra scope 2 og scope 3, oppstrøms. Det er IT-utstyr og tjenestereiser med fly som peker seg ut som de største utslippsområdene. Bankens har så langt ikke lyktes i å kartlegge klimautslipp knyttet til IT-basert bruk og datalagring. Datalagring antas å være en ikke ubetydelig utslippsfaktor fra bankens drift.

4.3 Klimaregnskap og utlånsvirksomheten

Bankens største kilde til indirekte klimagassutslipp er knyttet til utlånsvirksomheten. Etter PCAF¹-metoden har Fana Sparebank beregnet at de finansierte utslippene fra boligutlånsporteføljen utgjør 1.561 tCO₂e beregnet med lokasjonsbasert metode og 44.889 tCO₂e beregnet med markedsbasert metode. Beregningene på boligutlånsporteføljen ved utgangen av 2023 bygger på metodikk og estimatverdier levert av Eiendomsverdi.

I tillegg ble det i 2023 laget overordnede estimater for utlån til næringsformål, der klimagassutslippene utgjorde 7.899 tCO₂e. Det er knyttet stor usikkerhet til dette estimatet, men det peker på den reelle utfordringen finansbransjen generelt, og Fana Sparebank spesielt, står overfor når det gjelder å bidra til oppfyllelse av klimamålene i kommende år.

Tiltak for å redusere klimagassutslipp fra eiendomsporteføljen vil blant annet skje gjennom utvikling av nye finansieringstjenester som kan motivere til gjennomføring av energieffektivisering, investering i alternative energikilder

¹ Partnership for Carbon Accounting Financials

og rådgivning knyttet til energioptimering. I 2023 er det arbeidet med etablering av miljø- eller oppgraderingslån for både privatmarked og bedriftsmarked hvor det motiveres til å gjøre energieffektiviserende tiltak på boligen eller næringsbygget. Det er ambisjoner om å lansere de grønne oppgraderingslånene i løpet av 2024.

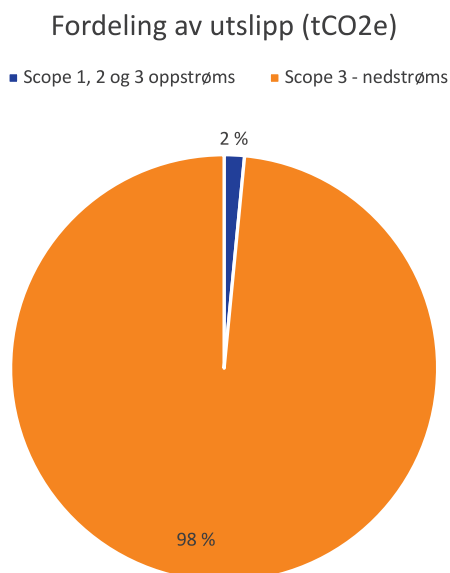

FIG 3. Diagrammet illustrerer vesentlighetsperspektivet for Fana Sparebanks arbeid med å redusere klimagassutslippene. Utlånsvirksomheten, beskrevet som scope 3 nedstrømsaktivitet, utgjør 98 prosent av bankens samlede utslipp

Kartleggingen av bankens indirekte utslipp bygger på data med antatt store estimatavvik. Banken arbeider kontinuerlig med å forbedre datakvalitet og -tilgang i dialog med ulike dataleverandører og -kilder. Dette gjelder ikke minst utlån til næringsformål, der bedrifter er nærmest til å kunne levere klimautslippstall basert på egne klimaregnskap. I tillegg er det identifisert kategorier klimautslipp knyttet til bankens drift og bruk av datakraft, hovedsakelig gjennom tredjepartsleverandører, som ikke er kartlagt grunnet manglende data.

4.4 Klimaomstilling gjennom finansiering

Fana Sparebank skal være en pådriver for bærekraftig omsparing. Banken skal bruke kompetanse og yte banktjenester for å hjelpe kunden i en bærekraftig retning. Gjennom rådgivning, finansiering, kompetansedeling og tydelige krav skal Fana Sparebank bidra til å hjelpe framtidsrettede kunder å vinne fram med bærekraftige løsninger

4.4.1 Finansiering og grønt rammeverk

Fana Sparebank har et rammeverk for grønn finansiering basert på internasjonale standarder: ICMA Green Bond Principles. Rammeverket er kvalitetssikret med en uavhengig bekreftelse fra CICERO Shades of Green. Programmet har rating Medium Green. Rammeverket ble laget i 2019 og vil i løpet av 2024 bli erstattet med en ny og oppdatert utgave.

Fana Sparebanks rammeverk for grønn finansiering legger til grunn strengere kvalifiseringskrav enn markedsstandard.

Banken legger vekt på at den grønne finansieringen i størst mulig grad skal oppfylle krav til at tiltak skal medvirke til reduksjon av karbonfotavtrykket. Det betyr at det ikke ansees som tilstrekkelig at en oppført bolig tilfredsstiller en bygnings-teknisk standard. Den skal også oppfylle krav til ytterligere tiltak ved å ta i bruk alternative energikilder, eller at andre forhold som korte transportveier til butikk, barnehage, skole og arbeid skal telle med. Banken publiserte i 2023 rapporten «Allocation and Impact Report 2022» som tallfester bruk av midler som kvalifiserer som grønne, samt effekten av reduserte klimagassutslipp innenfor det grønne rammeverket. Rapporten er underlagt ekstern validering.

Rammeverket brukes som grunnlag for å finansiere kvalifiserte, grønne prosjekter gjennom utstedelse av grønne obligasjoner, eller ved å motta øremerkede, grønne innskudd fra publikum

Grønne aktiva	Mill.kr.	Grønne obligasjoner og innskudd	For-deling	Mill.kr.
Grønne boliglån	3.757	Fana Spb Bolig-kreditt Green Covered Bond	8 %	292
		Fana Spb Green Senior bond	20 %	750
		Fana Spb Green T2 bond	5 %	200
		Grønne inn-skudd	2 %	79
		Grønne inn-skudd barn og unge	3 %	122
Totalt	3.757		38 %	1.443

TABELL 1: Tabellen illustrerer bankens fordeling av grønne aktiva, definert i bankens grønne rammeverk, og grønn finansiering. Tabellen viser hovedtallene fra rammeverkets fordelingsrapport for 2023.

4.4.2 EUs taksonomi for bærekraftige aktiviteter

Gjennom EUs strategi Europas grønne giv (European Green Deal) er det satt ambisiøse mål for overgangen til et lavutslippssamfunn og et klimanøytralt Europa i 2050. For å nå disse målene er det lansert en rekke regelverksforslag innen bærekraftig finans for å rette kapital inn mot den grønne omstillingen. EUs taksonomi for bærekraftige aktiviteter er grunnmuren i dette arbeidet, og er et klassifiseringssystem som definerer hvilke økonomiske aktiviteter som er miljø-messig bærekraftige for investeringsformål.

Tilhørende standarder og merkeordninger for finansielle produkter er under utvikling, og vil sette kriterier for hva som er grønt. Dette vil redusere risikoen for grønnvasking.

Det foreligger initiativ for å samle inn data og kartlegging av ESG-risiko på kunde- og porteføljenivå. Den sentrale nøkkelindikatoren for Fana Sparebank som finansinstitusjon er «den grønne brøken» (Green Asset Ratio, GAR). Den viser andelen av bankens utlån og andre tjenester som defineres som grønne etter EUs taksonomi. Taksonomien legger opp til en stegvis utvidelse av rapporteringskravene knyttet til GAR.

For å rapportere på GAR øker behovet for kundedata betydelig, og mye av datagrunnlaget som finansinstitusjoner er avhengig av er ennå ikke tilgjengelig. For å tette dette gapet har banken innhentet data om klimarisiko i vår utlånsportefølje. Det er likevel behov for ytterligere datainnsamling og -analyse for å kunne etablere en effektiv risikostyring fremover.

Datagrunnlaget knyttet til boliglån er relativt pålitelig. I henhold til taksonomien er boliger som er bygget før 2021 og er blant de 15 prosent mest effektive boligene i Norge, definert som bærekraftig (Taxonomy Aligned). Gjennom et eget samarbeid med Eiendomsverdi har Fana Sparebank i 2023 laget en analyse av boliglånsporteføljen for å identifisere hvor stor del av bankens utlån som inngår i de mest energieffektive boligene. Analysen viser at boliglån tilsvarende 4,5 milliarder kroner, eller 21,7 prosent av utlån til boligformål, oppfyller dette overordnede kriteriet.

Banken bruker imidlertid en konservativ tilnærming på hvilke boliglån som defineres som bærekraftig etter taksonomien, hvor man tar utgangspunkt i boliger med energimerke A og B, samt en begrenset andel av boliger med energimerke C bygget etter 2012. Valg av byggeår har sammenheng med at det oppfyller kravene i byggestandarden TEK10. Banken har i tillegg lagt til grunn at slike boliger skal oppfylle tilleggskrav om beliggenhet ved at de har gåavstand til blant annet kol-

lektivtransport, barnehage, skole og dagligvareforretning. Dette er gitt en egendefinert betegnelse TEK10 Urban.

Av bankens samlede utlån til boligformål oppfyller omtrent 10 prosent av porteføljen bankens definisjon av «grønn» og antas å være tilpasset EU-taksonomien.

Konsern	Mill.kr	%
Energimerke A	179	0,9 %
Energimerke B	3.165	15,4 %
TEK 10 Urban	412	2,0 %
Sum antatt tilpasset EUs taksonomi	3.757	18,3 %
Øvrige boliglån	16.743	81,7 %
Sum boliglån	20.500	100,0 %

TABELL 2: Tabellen illustrerer konsernets totale boliglånsportefølje, hvor utlån til energimerke A og B og Tek10 Urban er fremhevet.

For bedriftskundeselementet er det en større utfordring å gjøre vurderinger da datagrunnlaget er svakere. Ingen av bankens næringskunder er underlagt rapporteringskravene til direktivet for ikke-finansiell rapportering (Non-Financial Reporting Directive, NFRD). Fana Sparebanks eksponering mot bedriftskunder er i hovedsak delt inn i fire kategorier; forvaltning av eiendom, byggeprosjekt, drift og borettslag, hvor forvaltning av eiendom utgjør den største andelen. Det er ingen eiendommer i bedriftsmarkedsporteføljen som kvalifiserer for de høyeste energimerkeklassene.

4.4.3 Grønn andel av bankvirksomheten

På et overordnet plan kan bankens vei gjennom det grønne skiftet beskrives ved hvor stor andel av virksomheten som kan knyttes til bærekraft og ESG etter én av flere metoder. Dette måles primært på bankens utlån og investeringer, men også for andre sider av bankvirksomheten.

Art	Andel		Kommentar
	2022	2023	
Utlån bolig-formål	10,0 %	*18,3 %	Energimerke A, B og TEK10 Urban [*ny modell i 2023]
Utlån nærings-formål	0,0 %	0,0 %	Ingen kvalifiserte eierdommer
Investeringer (1)	8,3 %	13,0 %	Likviditetsportefølje, obligasjoner
Investeringer (2)	1,1 %	3,1 %	Strategiske aksjer
Øvrige virksomhetsområder			
Innskudd	1,6 %	1,4 %	Grønne innskudd og bruks- og sparekonto barn og unge
Funding totalt	11,0 %	10,0 %	Pengemarkedsbasert finansiering
- hvorav OMF	5,0 %	2,9 %	
- hvorav senior usikret	24,0 %	32,0 %	
Ansvarlig kapital	44,4 %	50,0 %	T1/T2 - Ansvarlig lån og hydridkapital
Fondsforvaltning, kunder	5,1 %	5,8 %	Artikkel 9. Fond med bærekraft som målsetting

5 Risikostyring knyttet til bankens virksomhet

5.1 Organisering og ansvar for risikostyring

Fana Sparebanks finansielle og operasjonelle virksomhet medfører en rekke risikoer. Styret fastsetter langsiktige mål og rammer for bankens avkastning og risikoprofil innenfor de ulike risikokategorier. Finansielt mål for banken er god risikostyring og avkastning. En økning i risiko skal gjenspeiles i økt forventet avkastning. Hvor mye risiko banken skal eksponere seg

for avgjøres av bankens risikoevne og -vilje, og bestemmes av bankens styre. Banken har utarbeidet strategi for Risikostyring og Internkontroll som gir føringer for hvordan banken skal styre sine risikoer og ivareta nødvendig internkontroller. Operasjonell risiko representerer et vidt fagfelt, banken har derfor i tillegg utarbeidet en egen strategi for styring av operasjonell risiko. Videre har banken utarbeidet gjenopprettingsplan i tråd med krisehåndteringsdirektivet. Strategidokumentene og gjenopprettingsplanen revideres årlig.

Styret i Fana Sparebank er av den oppfatning at god risikostyring og internkontroll er avgjørende for å nå bankens mål. Bankens uavhengige kontrollfunksjoner er samlet i avdelingen Compliance og Risikostyring. Enheten skal sikre at bankens rammeverk for risikostyring og internkontroll er i tråd med gjeldende lover og forskrifter

5.2 Bærekraftsrisiko og ESG

Banken tilstreber en helhetlig tilnærming til bærekraftsrisiko ved å vurdere og håndtere risikofaktorer knyttet til miljømessige, sosiale og styringsmessige (ESG) hendelser eller forhold. Bærekraft er et gjennomgående element i bankens kreditt-, markeds-, likviditets-, og operasjonelle risiko. Årsrapporten inneholder et vedlegg med nærmere informasjon om bankens strategi for samfunnsansvar og ESG.

Fana Sparebank skal særlig bidra til å oppnå følgende bærekraftsmål:

- Nr. 5** Likestilling mellom kjønnene. Dette innebærer å fremme like muligheter gjennom inkludering og mangfold.
- Nr. 8** Anstendig arbeid og økonomisk vekst. Dette innebærer å fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst og anstendig arbeid for alle, herunder legge til grunn en strategi/policy som støtter produktiv virksomhet, opprettelse av anstendige arbeidsplasser, entreprenørskap, kreativitet og innovasjon, og stimulere til formalisering av og vekst i antallet små bedrifter, blant annet ved å sørge for tilgang til finansielle tjenester.
- Nr. 11** Bærekraftige byer og samfunn. Dette innebærer å oppmuntre lånekundene til å ta miljøvennlige valg knyttet til forbruk, transport og bolig.
- Nr. 13** Stoppe klimaendringene. Dette innebærer å begrense temperaturøkningen til å oppnå 1,5 graders-målet, for å redusere konsekvensene av klimaendringene.
- Nr. 17** Samarbeid for å nå målene. Dette innebærer at myndigheter, næringsliv og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling.

For kredittgivning innebærer styring av ESG-risiko at banken skal stimulere til å oppnå en bærekraftig omstilling.

Et kriterium for alle kundeforhold er at kundene følger lovverk og avtaleverk som gjelder i Norge samt i andre land hvor de opererer. Dette inkluderer å tilstrebe likestilling, nulltoleranse mot rasisme og annen diskriminering på sine

arbeidsplasser. Banken skal ikke eksponere seg i selskaper som bryter med regler om menneskerettigheter, miljøregelverk eller korrupsjon.

På lik linje med andre risikoforhold, skal banken vurdere bærekraftsrisiko i forbindelse med kredittvurdering av den enkelte næringskunde. Sentralt i vurderingen er kundens holdning og evne til bærekraftig omstilling eller tilpasning. Banken krever at finansierte selskaper viser at de har rutiner for å oppfylle lovkrav, og at de gjennom ledelse, ord og handling, etterlever prinsipper som samsvarer med offentlighetens forventninger til god etisk adferd.

Banken skal ikke finansiere virksomhet knyttet til våpen, gambling, tobakk eller produksjon av energi basert på ikke-fornybare, fossile kilder. Banken skal forholde seg aktivt til eksklusjonskriteriene ved at banken og dets medarbeidere til enhver tid skal være årvåkne i å identifisere virksomheter som ansees som problematiske eller på annen måte kan være i strid med intensjonene i bankens etiske retningslinjer, overordnet strategi eller strategi for samfunnsansvar og ESG.

For bankens likviditetsstyring og kapitalforvaltning er det likviditetshensyn som skal være førende. Banken har likevel preferanser for grønne aktiva i den grad det ikke vurderes å ha negativ effekt på likviditet og kredittisiko. Ved utgangen av 2023 hadde banken investert rundt 13 prosent av likviditetsporteføljen i grønne aktiva.

5.3 Klima- og miljørisiko

Fana Sparebank benytter seg av Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) som verktøy for rapportering av klimarisiko. Rapport i tråd med TCFD er et vedlegg til årsrapporten.

Klimarisiko deles gjerne inn i tre områder.

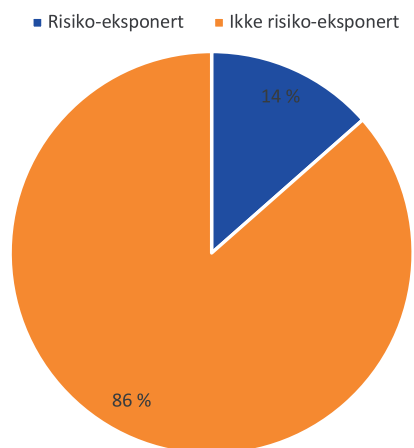
Fysisk risiko: Risiko som følge av de fysiske klimaendringene. Her skiller man gjerne mellom akutt og kronisk fysisk klimarisiko.

Den akutte risikoen er knyttet til at flere ekstreme værhendelser oppstår som følge av klimaendringene. Dette kan eksempelvis være hyppigere eller kraftigere stormer, styrtregn, flom, skred og tørkeperioder.

Den kroniske risikoen er knyttet til de langsiktige virkningene av klimaendringer. Dette inkluderer fenomener som havnivåstigning, tap av landbruksarealer grunnet ugunstige vekstforhold, og signifikante endringer i nedbørsmengde.

Det er gjort beregninger av den samlede klimarisikoen i boligutlånsporteføljen med ulike scenarioer for havnivåstigning, flom, skred og kvikkleire. Omtrent 14 prosent av utlånene er eksponert for klimarisiko i én eller annen form. Disse tallene er usikre, og vil endre seg etter hvert som vi får bedre data.

Klimarisiko, samlet eksponering

FIGUR 4: Andel av boligutlån som er eksponert for minst én type ekstremvær- eller klimarisiko. Kilde: Eiendomsverdi.

Slike hendelser kan potensielt føre til store finansielle tap, og redusere verdien av eiendeler og kredittverdigheten til kunder..

Overgangsrisiko: Risiko knyttet til overgangen til et lavutslippssamfunn, gjennom endringer som følger av tiltak for å begrense klimaendringene. Endringer i politikk, teknologi og samfunnsmentement kan føre til endringer i verdien av mange eiendeler. Eksempler er økt karbonprising, eller en markert nedgang i etterspørselen etter varer og tjenester som har en negativ klimapåvirkning. Nye miljøkrav og pålegg om minimumsløsninger for energieffektivisering kan medføre at næringsbygg mister bruksrett og kan bli stående tomme uten inntektsgrunnlag. Slike scenarioer påvirker eiendomsverdier negativt og kan resultere i tap for banken. Omstillingen byr imidlertid også på muligheter, spesielt gjennom investeringer som skaper bærekraftig vekst og -utvikling.

Ansvarsrisiko: Risiko knyttet til mulige rettslige og økonomiske konsekvenser som bedrifter kan møte hvis de blir holdt ansvarlige for å ha forårsaket miljømessig skade, eller for ikke å ha tatt tilstrekkelige hensyn til klimaendringer i sin virksomhet.

Lovendringer innen klima- og miljøområdet kan ha en bred påvirkning på bankens drift, spesielt med tanke på verdsettelsen av eiendommer som er stilt som sikkerhet for lån. Disse eiendommene kan spesielt bli påvirket av nye regulatoriske krav.

Banken får stadig tilgang på faktisk og mer presis informasjon om klimarisiko for bolig- og næringseiendommer. Det er foreløpig ikke foretatt nærmere konsekvensutredninger av klimarisiko på bankens utlån. Klimarisiko påvirker ikke årets regnskap eller tapsavsetninger.

5.4 Kredittrisiko

Definisjonen av kreditt risiko er risiko for tap som oppstår som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor banken.

Alle person- og bedriftskunder klassifiseres på søknadstidspunktet, samt hver måned med hensyn til forventet sannsynlighet for mislighold i neste 12-måneders periode. Her vektlegges forhold som kundeferdighet med videre.

Bankens kreditt håndbok, med kredittstrategi, -policy, fullmakts- og bevilgningsreglement samt rutiner, er utarbeidet med utgangspunkt i anbefalinger for god kredittstyring, og tilpasset Fana Sparebanks størrelse. Styringsdokumentene oppdateres minimum årlig.

5.5 Markedsrisiko

Markedsrisiko oppstår som følge av bankens åpne posisjoner i rente- og egenkapitalmarkedet. Risikoen er knyttet til resultatvariasjoner som følge av endringer i markedspriser. Bankens valutarisiko. Samlet sett representerer markedsrisikoen en relativt moderat del av bankens totale risiko. Bankens fastsatt egne rammer for markedsrisiko.

5.5.1 Renterisiko

Renterisikoen oppstår dersom rentebindingstiden er ulik for bankens eiendeler og gjeld. Bankens tilstreber seg å ha minst mulig renterisiko. Bankens eksponering for renterisiko var stabil på et lavt nivå gjennom året.

5.5.2 Kursfallsrisiko

Banken har finansiell risiko knyttet til endringer i markedsverdien på investeringer i aksjer og egenkapitalbevis. Bankens har begrensede rammer for slik eksponering.

Styret anser kreditt risikoen ved eksponering i rentebærende verdipapirer som moderat. Bankens likviditet er plassert i bredt diversifiserte porteføljer av finansielle instrumenter fra utstedere med tilfredsstillende kredittverdighet. Forvaltningen skjer i vesentlig grad ved plasseringer i statssertifikater og -obligasjoner, obligasjoner utstedt av norske og nordiske kommuner, obligasjoner med fortrinnsrett, samt et rentefond med høy grad av risikospredning og LCR-tilpasset likviditet.

Rentebærende instrumenter er eksponert for endringer i kreditt risiko. Svingninger i risikopåslaget slår ut i markedsverdivurderingene av de tilhørende verdipapirene. Papirer som inngår i likviditetsbufferen har gjerne lang løpetid, hvilket forsterker effekten av endringer i kreditt risikopremien.

5.6 Likviditetsrisiko

Målet for likviditetsstyringen i Fana Sparebank er å finansiere bankens virksomhet ved å balansere forholdet mellom finansieringskostnad og likviditetsrisiko. Likviditetsrisiko er definert som risikoen for at banken ikke evner å refinansiere forpliktelser etter hvert som de forfaller eller ikke klarer å refinansiere forpliktelser uten en vesentlig økning i kostnadene. For å nå målet om finansiering av virksomheten skal

banken tilstrebe en diversifisering av finansieringskildene. For å dekke gapet mellom bankens finansieringsbehov og finansieringen som innskudd og egenkapital representerer, skal banken utstede senior obligasjonslån og obligasjoner med fortrinnsrett. I vurderingen av hvordan de ulike verdipapirene skal settes sammen, skal pris, graden av pantsettelse av bankens eiendeler, finansieringsstruktur, forfallstruktur, låneomfang mv. tas hensyn til. Bankens mål for styring av likviditetsrisiko er lav fundingkonsentrasjon, tilfredsstillende likviditetsandel samt tilfredsstillende andel stabil finansiering.

Fana Sparebank utsteder obligasjonslån med rammer for det enkelte låns størrelse. Seniorlån utstedes med inntil 800 millioner kroner, og obligasjoner med fortrinnsrett inntil 3.250 millioner kroner. Slike volum på sistnevnte enkeltlån gjør at lånet kvalifiserer som likvide midler i henhold til Liquidity Coverage Ratio (LCR), og er dermed attraktive for andre bankers LCR-porteføljer.

Bankens rammer for likviditetsstyring er samlet i et strategidokument som revideres årlig av styret. Det er utarbeidet beredskapsplaner for bortfall av likviditet og likviditetssvikt i markedet.

På operasjonelt nivå overvåkes likviditetsrisikoen av bankens Balansestyringskomité. Komiteen avholder månedlige møter. Komiteen ledes av finansdirektør, og består ellers av økonomidirektør, direktør bedriftsmarked, direktør personmarked, direktør kreditt og juridisk, front-office ansvarlig, mid-office ansvarlig, regnskapssjef, risk manager, samt daglig leder Fana Sparebank Boligkreditt. Komiteens mandat er å holde overoppsyn med utførelsen av bankens fundingaktivitet, samt å sikre god informasjon i bankens ledelse om likviditetssituasjonen til enhver tid.

Styret har fastsatt at banken skal oppfylle de til enhver tid gjeldende likviditetskrav slik de er uttrykt gjennom LCR. Likviditetssituasjonen underlegges stresstesting ved at ulike scenarioer for kriser måles og vurderes opp mot bankens overlevelsessevne over tid. Scenarioene dekker både systemkriser, bankspesifikke kriser og kombinasjoner av disse.

Fana Sparebank rapporterer LCR til Finanstilsynet i henhold til gjeldende regelverk. Styret har fastsatt at banken skal oppfylle LCR med en intern buffer. For konsernet utgjorde LCR 248 prosent ved utgangen av 2023, og 192 prosent for morbanken. Fana Sparebank Boligkreditt hadde på samme tidspunkt en LCR på 534 prosent.

Banken skal oppfylle de til enhver tid gjeldende krav til langsiktig finansiering i henhold til kravene for Net Stable Funding Ratio (NSFR). Finansieringssituasjonen stresstestes ved at ulike scenarioer for kriser måles og vurderes opp mot bankens overlevelsessevne over tid. Scenarioene dekker både systemkriser, bankspesifikke kriser og kombinasjoner av disse.

Fana Sparebank rapporterer NSFR til Finanstilsynet i henhold til gjeldende regelverk. Styret har fastsatt at banken skal oppfylle NSFR med en intern buffer. For konsernet utgjorde NSFR 130 prosent ved utgangen av 2023, og 144 prosent for

morbanken. Fana Sparebank Boligkreditt hadde på samme tidspunkt en NSFR på 113 prosent.

5.7 Operasjonell risiko

Banken legger til grunn Finanstilsynets definisjon av operasjonell risiko; risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser.

Intern rapportering av operasjonelle hendelser registreres i bankens hendelsesdatabase og fungerer tilfredsstillende. Registrerte hendelser i 2023 ligger godt under bankens mål for operasjonelle tap. Banken har i løpet av 2023 tatt i bruk fullt ut et nytt GRC²-system for helhetlig styring og kontroll med bankens operasjonelle risikoer. GRC-systemet inneholder moduler for risiko, tiltak, internkontroller og hendelsesregistrering. I tillegg er banken i ferd med å ta i bruk ytterligere moduler i GRC-systemet, eksempelvis GDPR³, ISMS⁴ og kontraktshåndtering.

5.8 Compliance

Bankens compliancefunksjon ivaretas av bankens Chief Compliance Officer (CCO). CCO har ansvar for å gi råd til ledelsen om etterlevelse av lover, regler og standarder som banken skal drive sin virksomhet etter. Funksjonen skal også proaktivt identifisere, dokumentere og vurdere compliance-risiko knyttet til bankens forretningsmessige aktiviteter. CCO rapporterer direkte til administrerende direktør, men er av uavhengighetshensyn ikke fast medlem av Ledergruppen.

5.9 Internrevisjon

Bankens internrevisjon utføres av revisjonsselskapet PwC. Internrevisjonen foretar blant annet årlige gjennomganger av bankens vesentligste risikoområder, herunder innenfor anti-hvitvasking, utkontraktering, kreditt, IKT, likviditetsstyring og markedsrisiko. Årsplan og rapportering av internrevisjonens arbeid er fastsatt og følges opp av styret.

5.10 Vurdering av risiko og kapitalbehov

Fana Sparebank har utarbeidet en totalrisikomodel som utgangspunkt for beregning av bankens kapitalbehov, ICAAP, i henhold til Finanstilsynets rundskriv 3/2022. Fana Sparebank følger standardmetoden med hensyn til kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko.

Finanstilsynet har fastsatt at Fana Sparebank skal ha kapital utover minstekrav og bufferkrav tilsvarende 2,1 prosent av beregningsgrunnlaget (pilar 2-krav) for risikoer som foretaket er utsatt for og som ikke, eller bare delvis, er dekket i minstekravet i pilar 1. Finanstilsynets krav har hatt virkning siden 1. februar 2023. Fra 31.12.2023 skal Pilar 2-kravet for Fana Sparebank dekkes av minimum 56,25 prosent ren kjernekapital mot tidligere 100 prosent.

Ved utgangen av 2023 har banken god margin til styringsmålet. Det gjelder også ansvarlig kapital og kjernekapital.

Styret er opptatt av tilstrekkelig kapitalisering ut fra risiko i virksomheten og forventet vekst.

6 Organisasjon og sosiale forhold

Kompetansen og engasjementet som medarbeiderne i Fana Sparebank besitter er avgjørende for bankens verdiskapning, både ut mot kunder og overfor samfunnet.

Fana Sparebank ønsker å være en foretrukket og attraktiv arbeidsplass for kompetente, motiverte og resultatorienterte medarbeidere.

6.1 Arbeidsmiljø, nærværarbeid og sykefravær

I Fana Sparebank har vi et søkelys på nærværarbeid, gjennom å aktivt jobbe for et godt og inkluderende arbeidsmiljø. Fana Sparebank er IA-bedrift og jobber aktivt og målrettet for å øke nærværet og forebygge sykefravær.

Tallene for det legemeldte sykefraværet i banken endte med et gjennomsnittlig sykefravær på 6,5 prosent for 2023, som er stabilt i forhold til tilsvarende måling i 2022. Det egenmeldte fraværet er fortsatt svært lavt, og utgjør i underkant av 1 prosent. Det er registrert to skader i løpet av året som skyldes arbeidsulykker, men ingen annen uheldig arbeidsbelastning.

Det jobbes målrettet og systematisk med oppfølging av sykefraværet. Samarbeidsutvalget i banken deltar aktivt i arbeidet med å redusere sykefraværet. Banken legger til rette for medarbeidere som av ulike helsemessige årsaker trenger tilpasning, og vier betydelig oppmerksomhet på å redusere andelen av langtidssyke medarbeidere. Som et ledd i nærværarbeidet har banken omgjort et tidligere bankhvelv til et treningsrom for bankens ansatte. Her tilbys blant annet trening i arbeidstiden i samarbeid med en personlig trener. I tillegg tilbys det tilrettelagt trening med fysioterapeut for ansatte som trenger tilpasset veiledning.

Banken fokuserer på et systematisk HMS arbeid, og det er utarbeidet handlingsplaner for HMS-arbeidet i samarbeid med verneombud og samarbeidsutvalg.

6.1.1 Sykefravær, kjønnsfordelt

Sykefraværet er fordelt med 4,8 prosent på menn og 7,8 prosent for kvinner. For fravær som skyldes syke barn er dette fordelt på 33 dagsverk for menn og 52 dagsverk for kvinner.

6.2 Great Place To Work

For femte år på rad har banken gjennomført tillits- og medarbeiderundersøkelsen Trust Index i samarbeid med Great Place to Work Institute. Dette er en undersøkelse som måler medarbeidernes opplevelse av Tillit, Stolthet til jobben de gjør og Fellesskapet på arbeidsplassen. Alle medarbeidere inviteres til å gi uttrykk for sin opplevelse av arbeidsmiljøet og hvilken

² Governance, Risk management and Compliance (GRC)

³ General Data Protection Regulation (GDPR). Personopplysningsloven

⁴ Information Security Management System (ISMS)

tillit de opplever i organisasjonen. Resultatene presenteres gjennom fem dimensjoner: Troverdighet, Respekt, Rettferdighet, Stolthet og Fellesskap. Grensen for sertifisering er en gjennomsnittlig score på 70 prosent.

Banken har vært sertifisert Great Place To Work siden den første målingen ble gjennomført i 2018, og har i tillegg vært på topp 10-listen over Norges beste arbeidsplasser i klassen 50-199 ansatte i hele denne perioden.

I siste Great Place To Work undersøkelse som ble gjennomført i starten av 2023, oppnådde banken en samlet score på hele 85 prosent. Med det er banken nok en gang en arbeidsplass som er sertifisert som Great Place to Work. I undersøkelsen sier hele 96 prosent av medarbeiderne at Fana Sparebank er et flott sted å jobbe. Great Place To Work representerer et verktøy for å arbeide aktivt og konstruktivt med organisasjonens sterke og svake sider. Med bakgrunn i resultatene av undersøkelsen, utarbeider avdelingene handlingsplaner for å videreutvikle det gode arbeidsmiljøet i banken

6.3 Kompetanseutvikling

De ansatte er bankens viktigste ressurs og konkurransefortrinn. Fana Sparebank arbeider målrettet med kompetanseheving på alle nivåer i organisasjonen. Banken har blant annet videreført arbeidet med autorisasjonsordningene for finansielle rådgivere. Det omfatter områdene sparing og investering, kreditt, skadeforsikring og personforsikring. I tillegg er banken nå innmeldt i skadeforsikring næring samt personforsikring næring. Satsingen inkluderer systematisk og kontinuerlig kunnskapsoppdatering for å styrke rådgivernes kompetansebase. Forsikringsrådgivere har krav om autorisasjon i skade- og personforsikring innen personmarked eller næring. Øvrige rådgivere må ha autorisasjon i minimum personforsikring, kreditt og sparings- og plasseringsområdet. Alle autoriserte rådgivere har vært igjennom den årlige kompetanseoppdateringen som følger av autorisasjonsordningen.

Banken har også investert i videreutdanning innen ulike ledelses- og masterprogrammer.

6.3.1 Ledelse og lederutvikling

Tydlig og konsistent ledelse er en kritisk suksessfaktor med tanke på å oppnå bankens overordnede mål om å være en attraktiv arbeidsplass for kompetente, motiverte og resultatorienterte medarbeidere. Det gjennomføres regelmessige ledersamlinger med ulike aktuelle tema som skal være med og styrke lederskapet i banken. Ledere deltar også individuelt på ulike ledelsesseminarer og utdanningsprogrammer.

6.3.2 Bærekraftskompetanse

For å nå bankens ambisiøse klima- og bærekraftsmål er det avgjørende å ha tilstrekkelig kompetanse innenfor en vid definisjon av begrepet. Fana Sparebank har styrket den interne kompetansen gjennom ansettelse av personer med formalkompetanse og relevant arbeidserfaring, og har i tillegg lagt vekt på å utvikle egne ressurser i alle ledd og avdelinger. Grunnleggende kunnskap og ressurser er til stede

i bankens organisasjon, i ledelsen og på styrenivå til å oppnå de målene som er satt.

I 2023 fortsatte Fana Sparebank sitt arbeid med kompetanseutvikling innen bærekraft, og iverksatte en strategi for å styrke kunnskapen på dette feltet. Som en sentral del av denne innsatsen ble «Bærekraftsskolen» lansert – en rekke digitale kurs om bærekraft, som nå er en del av grunnopplæringen for alle ansatte. Denne tilnærmingen understreker bankens forpliktelse til å innpasse bærekraft i alle virksomhetsområder. Banken vil jobbe med å videreutvikle og forbedre organisasjonens kompetanse på bærekraft i 2024.

6.4 Mangfold og likestilling

Et bærekraftig samfunn kjennetegnes ved at alle mennesker skal ha like muligheter gjennom inkludering og mangfold. Bankens mål er å fremme mangfold, inkludering og likestilling, og være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass uten noen form for diskriminering.

Det er en langsiktig målsetting å tilstrebe kjønnsbalanse og mangfold på alle nivå. Når nye medarbeidere rekrutteres til banken, tilstrebes kjønnsbalanse og mangfold på sluttkandidatlistene til utlyste posisjoner. Videre skal det være minst én representant fra hvert kjønn med i slutttrunden av intervjuer.

Fana Sparebank skal være en inkluderende arbeidsplass, og tilby arbeidstrening til mennesker som av ulike årsaker har falt utenfor arbeidslivet slik at de kan komme tilbake til jobb. Her har banken blant annet samarbeidet med NAV og introduksjonscenteret for flyktninger i Bergen kommune gjennom tilrettelagt arbeidstrening. Videre settes fokus på tiltak for å sikre en god balanse mellom familieliv og jobb. Banken tilbyr fleksibel arbeidstid, samt muligheter for delvis hjemmekontor. Foreldre som er i fødselspermisjon i minimum 5 måneder, får automatisk ett lønnstrinn ved gjeninntreden. Det tilbys også lønnet ammeferie i en time per dag.

Som en del av den årlige medarbeiderundersøkelsen Great Place to Work, kartlegges blant annet spørsmål relatert til likebehandling uavhengig av alder, kulturell eller etnisk tilhørighet, kjønn eller seksuell legning. I tillegg kartlegges medarbeidernes opplevelse av balansen mellom arbeid og fritid. Indeksen viser andel positive svar (enig eller helt enig). På bakgrunn av tilbakemeldingene i undersøkelsen utarbeider alle avdelinger egne handlingsplaner for å sikre et godt arbeidsmiljø.

Utsagn	Andel positive svar	
	2023	2022
Medarbeidere blir rettferdig behandlet uavhengig av alder	81 %	84 %
Medarbeidere her blir rettferdig behandlet uavhengig av kulturell eller etnisk tilhørighet	93 %	97 %
Medarbeidere her behandles rettferdig uavhengig av kjønn	92 %	95 %
Medarbeidere her behandles rettferdig uavhengig av seksuell legning	99 %	97 %
Jeg har mulighet til å ta fri når jeg mener det er nødvendig	92 %	91 %
Medarbeiderne blir oppmuntret til å finne balanse mellom deres arbeidsliv og privatliv	82 %	84 %

Banken har i 2023 iverksatt et nytt rammeverk for lønnsutvikling. Gjennom det nye lønnsrammeverket er det etablert stillingsnivåer for alle ansatte, og det er utviklet rapporter som muliggjør sammenligning av lønnsutvikling på sentrale kriterier som kjønn, alder, ansiennitet og stillingsnivå på tvers av avdelinger i banken.

Det foretas en årlig evaluering av lønnsutvikling i samarbeid med de tillitsvalgte. Det settes av lønnsmidler som kan benyttes til utjevning, basert på eventuelle funn i gjennomgang av lønnsutvikling. Målsettingen med det nye lønnsystemet er dermed å sikre et forutsigbart system for lønnsutvikling over tid.

Redegjørelse for likestillingssituasjon pr 31.12.23:

Andel kvinner fordelt på stillingsnivå	2023	2022	2021
Toppleder	38 %	50 %	50 %
Mellomleder	55 %	64 %	60 %
Ansatt uten lederansvar	55 %	55 %	59 %
Totalt	54 %	55 %	60 %
Andel kvinner i styret			
	50 %	50 %	50 %
Kvinneres lønn som andel av menns (etter stillingsnivå)			
Toppleder	117 %	118 %	119 %
Mellomleder	98 %	96 %	95 %
Ansatt uten lederansvar	98 %	93 %	96 %

Andel kvinner fordelt på stillingsnivå	2023	2022	2021
Uttak av foreldrepermisjon (samlet antall dagsverk)			
Menn	236	303	137
kvinner	0	343	732
Sykefravær			
Menn	4,8 %	5,3 %	4,9 %
Kvinner	7,8 %	7,4 %	4,9 %
Totalt	6,5 %	6,5 %	4,9 %
Fravær pga. syke barn (samlet antall dagsverk)			
Menn	33	47	39
kvinner	52	58	33
Andel deltid			
Menn (av totalt antall ansatte)	1 %	1 %	4 %
Kvinner (av totalt antall ansatte)	1 %	2 %	1 %
Ufrivillig deltid			
Menn	0 %	0 %	0 %
Kvinner	0 %	0 %	0 %

6.5 Personal

I Fana Sparebank var det 132 ansatte i konsernet og 110 i morbanken ved utgangen av 2023. Dette utgjorde henholdsvis 130 og 108 årsverk. For konsernet representerer dette en økning på 2 årsverk fra 2022. I oversikten over årsverk inngår også vikarer (2 stillinger)

6.6 Etikk

Fana Sparebank er opptatt av å levere tjenester som er forankret i solid etisk adferd. Dette sikres blant annet i god, grunnleggende kompetanse og faglig bakgrunn. Banken er tilknyttet seks ulike autorisasjonsordninger innenfor Finansnæringens autorisasjonsordninger, FinAut. Flere av autorisasjonsordningene er overlappende, det vil si at rådgivere og ansatte er autorisert innen flere fagområder. Samlet sett besitter bankens medarbeidere autorisasjoner som følger: 38 innenfor sparing og investeringsrådgivning, 38 innenfor kreditt, 41 innenfor skadeforsikring, og 44 innenfor personforsikring. Det er 2 som er i prosess for å ta autorisasjon i skadeforsikring næring og personforsikring næring.

Autorisasjonsordningene legger til grunn reglene for god skikk i kundekommunikasjon og rådgivningsvirksomhet både for bankvirksomheten og innenfor forsikringsområdet. Banken stiller på generell basis krav til at rådgivere innen personmarkedet skal være autorisert for områder der de treffer

kundene. I fagplanene inngår etikk som ett av kompetanseområdene, og kunnskapen prøves både med teoretisk og praktisk prøve. Etske problemstillinger inngår også i en årlig, faglig oppdatering.

Samtlige ansatte pålegges å sette seg inn i bankens etiske retningslinjer. Retningslinjene omfatter blant annet forholdet mellom fritid og arbeid, privatøkonomi, service og tillit, habilitet, taushetsplikt og forholdet til kunder, leverandører og forretningsforbindelser. I tillegg gjelder egne regler for adferd når det gjelder arbeid med IT og datasikkerhet. De etiske retningslinjene gjennomgås og kvitteres ut elektronisk på årlig basis.

Satsningen på FinAut og systematiseringen av retningslinjene for bankens etiske ansvar ansees å ha bidratt positivt både overfor kunder og samfunnet, samt å ha gitt et økt bevissthetsnivå innad i banken og dets datterselskaper.

Bankens etiske retningslinjer fastslår at medarbeidere i Fana Sparebank ikke må motta vederlag i noen form fra kunder, meglere, leverandører eller andre forretningsforbindelser. Dette fordi slike ytelser kan være egnet til å påvirke den enkeltes beslutninger om forvaltningen av betrodde midler. Ingen medarbeider må derfor motta personlige gaver utover mindre oppmerksomheter, uten at dette rapporteres skriftlig og godkjennes av overordnede. Gaver omfatter ikke bare materielle gjenstander, men også andre fordeler, for eksempel i form av personlige rabatter ved kjøp av varer og tjenester.

Visse ansatte er pålagt særskilte restriksjoner når det gjelder verdipapirhandel. For denne gruppen er regelverket beskrevet i bankens rutinehåndbok, og hjemlet i Verdipapirhandlovens bestemmelser.

6.7 Habilitet

Samtlige medarbeidere er underlagt egne regler og retningslinjer for habilitet og taushet i eksterne og interne forhold. Habilitetsreglene innestår for at den enkelte medarbeider i sitt virke i banken ikke skal behandle lån, fastsette forretningsvilkår eller på annen måte foreta vurderinger på vegne av banken eller datterselskaper som berører

- egne personlige interesser
- familiemedlemmer
- nære venner
- privat eller offentlig virksomhet eller organisasjoner vedkommende har økonomisk interesse eller tillitsverv i, eller
- lag og/eller organisasjoner som man er medlem av eller deltaker i

Som et ledd i overholdelsen av disse retningslinjene avgir den enkelte medarbeider årlig en erklæring med oversikt over tillitsverv eller økonomiske interesser i organisasjoner og/eller selskaper de er engasjert i. Habilitets- og taushetsreglene tar utgangspunkt i Finansforetakslovens bestemmelser, og er forankret i bankens Personelhåndbok med tilhørende retningslinjer. Fana Sparebank har ikke avdekket uregelmessigheter innenfor dette området.

Det er fastlagte prosedyrer for opplæring av nye ansatte, slik at disse gis anledning til å sette seg inn i bankens arbeidsreglement og de forventninger som stilles den enkelte overfor kunder og kolleger i arbeidsforholdet.

6.8 Sosiale medier

Det er utarbeidet generelle råd og anbefalinger til hjelp for den enkelte ansatte for kommunikasjon som privatperson i sosiale medier på nett og samtidig å ivareta Fana Sparebanks interesser og omdømme.

6.9 Diskriminering og likestilling

Bærekraftsmålene har mange referanser til menneskeretter generelt, og områder som diskriminering og likestilling spesielt. Fana Sparebank har fokus på integrering av mangfold og likestillingsperspektiver i virksomheten, og arbeider med mål og tiltak på flere felt. Et grunnleggende prinsipp er å tilstrebe full likestilling på alle områder. Nedenstående oversikter supplerer årsberetningens redegjørelse:

6.10 Hel- og deltidstilling

Av bankens ansatte er det ingen som har ufrivillige deltidstillinger.

Stillingsandelene blant faste ansatte fordeler seg slik

	Antall		Prosentandel	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Andel ansatte fordelt på stillingsbrøk				
100 % stilling	58	49	98	98
50 % stilling	-	1	-	2
40 % stilling	1	-	2	-
Sum	59	50	100	100

Banken hadde dette året to midlertidige stillinger. Den ene er vikar i forbindelse med en foreldrepermisjon, og den andre dekker et midlertidig behov som ukrainsk tolk.

I tillegg benytter banken seg av studenter til timehjelp på Kundesenteret og i Dagligbank gjennom året og for å dekke ferieavvikling, hovedsakelig om sommeren.

6.11 Permisjon og fravær

Uttak av foreldrepermisjon (samlet antall dagsverk):

Kjønn	Antall	Gj.snitt	Samlet	Andel
Menn	3	79	236	100 %
Kvinner	0	0	0	0 %
Sum	3		236	100 %

Det er videre registrert kjønnsfordeling av fravær på grunn av syke barn, der menn og kvinner er registrert med henholdsvis 33,4 og 52,6 dagsverk.

6.12 Turnover

Etter en lengre periode med stor stabilitet i ansattbasen, har det vært en økning i turnover i de tre siste årene. Denne økningen sees blant annet i sammenheng med en større mobilitet innenfor enkelte av fagfeltene, spesielt på teknologiområdet. I 2023 var total turnover på 16 prosent, hvorav alders- og uførepensjon og styrt nedbemanning utgjorde 4 prosent. I 2022 var total turnover 17 prosent, mens den i 2021 lå på 11 prosent.

7 Samfunnsansvar

Fana Sparebank er en del av det norske sparebankvesenet som oppstod og utviklet seg på 1800-tallet. Sparebankenes funksjon og målsetting var nært knyttet til å dekke datidens behov, både innen organisering og stimulering av sparing og for å bistå med finansiering av lokal virksomhet. Dette er fortsatt nedfelt i bankens formålsparagraf, der det blant annet heter (...) Sparebanken har til formål å fremme sparing ved å ta imot innskudd fra en ubestemt krets av innskyttere, levere finansielle tjenester til publikum, næringsliv og offentlig sektor, og å forvalte på en trygg måte de midler den rår over i samsvar med de lovregler som til enhver tid gjelder for sparebanker (...).

I nyere tid har bankens engasjement knyttet til samfunn og bærekraft gjennomgått en betydelig oppgradering. Dette kan dels sees i lys av endrede holdninger i samfunnet, men i særdeleshet knyttet til nye initiativer og ambisjoner i banken. Begrepet bærekraft brukes i mange sammenhenger, og vil favne hensynet til menneskerettigheter, arbeidsforhold, miljø og klima, samt virksomhetsstyring og forpliktelsen til å utøve ansvarlig bankvirksomhet.

7.1 Ansvarlig bankdrift

Fana Sparebank anerkjenner betydningen av menneskerettigheter i alle våre roller; som arbeidsgiver, bankpartner, innkjøper, samt gjennom vår utlåns- og investeringspraksis, og ikke minst gjennom bankens generelle rolle i samfunnet. Vi forplikter oss til å fremme og beskytte menneskerettighetene og aktivt motarbeide krenkelser av disse.

Sosial bærekraft, herunder bankens samfunnsansvar har lenge vært viktig for banken. I strategi for samfunnsansvar og ESG har banken satt konkrete mål for å forhindre brudd på menneskerettigheter. Banker er aktivt medlem i nettverket Future Proof, hvor vi, sammen med næringslivet i Bergen, skal jobbe for utveksling av erfaringer og bringe næringslivet videre i sitt arbeid med grunnleggende menneskerettigheter.

Fana Sparebank har organisert arbeidet med bærekraft i en tverrfaglig bærekraftsgruppe med deltagere fra alle avdelinger. Gruppen ledes av bærekraftsansvarlig. Fokus på strategiske tiltak og videreutvikling av bankens menneskerettslige forpliktelser er sentralt i arbeidet.

Et sentralt element i vårt menneskerettighetsarbeid er å sikre overholdelse av Åpenhetsloven. Aktsomhetsvurderinger er

prosessen for å identifisere, forebygge, redusere og dokumentere hvordan man håndterer eventuelle negative innvirkninger på menneskerettighetene. Banken skal årlig publisere en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger på sin hjemmeside. Arbeidet krever god dialog med sivilsamfunn og berørte parter. Dersom Fana Sparebank er involvert direkte i brudd på menneskerettigheter, skal banken bidra til å rette opp forholdet og sørge for kompensierende tiltak.

Fana Sparebank har som mål å stille krav til leverandører og bedriftskunder om etterlevelse av UN Global Compact ti prinsipper for ansvarlig næringsliv. Gjennom interne innkjøpsrutiner legges det føringer for hvilke forhold det skal tas hensyn til ved innkjøp, herunder sosial risiko og ansvar i verdikjeden. Sosial risiko er også en viktig faktor som vurderes i innvilgelse av kreditt til bedriftskunder. Det er viktig å understreke at risikoen det opereres med ikke er risikoen for selskapet, men for det, eller de menneskene som berøres.

7.2 Forebygging av økonomisk kriminalitet og hvitvasking

Økonomisk kriminalitet, som omfatter arbeidslivskriminalitet og hvitvasking, er et alvorlig samfunnsproblem og en trussel mot velferdssamfunnet, samtidig som det undergraver et sunt næringsliv. Fana Sparebank arbeider systematisk for å hindre at bankens produkter og tjenester benyttes til kriminell aktivitet. Trusselbildet endrer seg stadig, og arbeidet må tilpasses i takt med utviklingen.

Digitalisering og globalisering påvirker kriminalitetsutviklingen, og det har blant annet blitt enklere å begå digitale bedrageri. Svindelforsøk mot bankkunder øker betydelig. Det er derfor viktig å ha et tett samarbeid og kunnskapsdeling internt i banken, mellom andre banker og det offentlige i kampen mot kriminalitet. Banken må videre gjøre kundene i stand til å gjenkjenne mulige svindelforsøk.

I 2023 har banken rapportert 123 saker til Økokrim etter mistanke om hvitvasking og/eller terrorfinansiering. Eksempel på rapporterte saker er investeringsbedrageri, kjærlighetssvindel, Finn.no-svindel, muldyr, svart arbeid, utnyttelse av arbeidskraft og ulovlig næringsvirksomhet.

Bevisstgjøring og kompetanseheving i samfunnet er viktig for å forhindre kriminalitet. Fana Sparebank styrker kompetansen innen antihvitvaskings- og antikorrupsjonsregelverk og jobber med å bygge en sterk etterlevelseskultur.

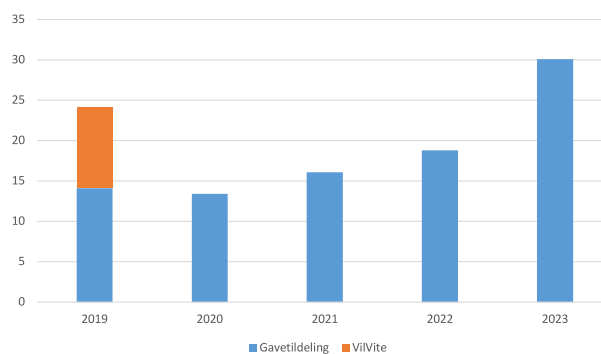
Alle ansatte har i 2023 fullført digitalt grunnkurs i antihvitvask og -terrorfinansiering. Videre er det gjennomført opplæring basert på den enkeltes ansvar, rolle og funksjon

7.3 Gavefond

Fana Sparebank praktiserer en gavestrategi som innebærer at bankens bidrag til samfunnet er økt i betydelig grad over de siste årene. Tildelingene av gavemidler og støtte til allmennnyttige formål er organisert i fire ulike konsepter. Hvert av konseptene er knyttet til aktivitet gjennom årets kvartaler..

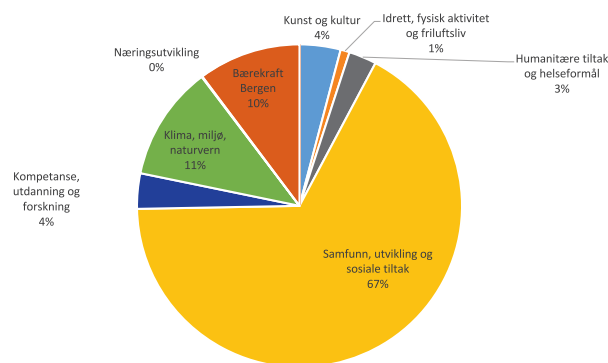
7.3.1 Gavetildelinger 2023

Det er tildelt til sammen 30,1 millioner kroner fra Fana Sparebanks gavefond i 2023. Det tilsvarende beløpet i 2022 var 18,8 millioner kroner

FIGUR 5: Utviklingen av de samlede, årlige gavetildelingene fra Fana Sparebank de siste 5 år. I 2019 inkluderer tildelingene en særskilt gave til VilVite på 10 millioner.

Gavetildelinger er fordelt på ulike kategorier. Kategorien Samfunn, utvikling og sosiale tiltak inneholder størsteparten av tildelingene til bankens hovedkonsept Barn og ungdom. Her utgjorde tildelingene 14,8 millioner kroner i 2023.

FIGUR 6: Utviklingen av de samlede, årlige gavetildelingene fra Fana Sparebank de siste 5 år. I 2019 inkluderer tildelingene en særskilt gave til VilVite på 10 millioner.

8 Øvrige forhold

Systemer og rutiner for sikkerhet er i samsvar med de krav som stilles i forskrift om Helse, Miljø og Sikkerhet.

Banken arbeider aktivt med utviklings- og innovasjonsarbeid for å styrke konkurransekraften og forbedre kundeopplevelsen, særling innen digitale løsninger. Fana Sparebanks FoU-aktivitet ledes av avdeling Innovasjon og Teknologi.

8.1 Styreansvarsforsikring

Det er tegnet forsikring for styrets medlemmer og daglig leder for deres mulige ansvar overfor foretaket og tredjepersoner. Fana Sparebanks styreansvarsforsikring inngår i en forsikringspool sammen med 11 andre banker og selskaper, med en samlet forsikringspool på til sammen 180 millioner kroner.

8.2 Strategiske samarbeid og nettverk

Fana Sparebank identifiserer seg med ambisjonene som beskrives gjennom FNs 17 bærekraftsmål. Hvor bærekraftsmål nummer 17, samarbeid for å nå målene, står sentralt. Ved å ta del i nasjonale og internasjonale nettverk lærer man av hverandre, samtidig som det kreves at medlemmene viser åpenhet rundt målsetting og måloppnåelse. I tillegg bidrar det til å skape engasjement om bærekraftsutfordringene og -mulighetene på systemnivå og bidra til endring. Banken tilstreber å vise aktsomhet og å være etterrettelig i omtalen av bærekraftsarbeidet og påvirkningen ulike tiltak har på mennesker, miljø og samfunn i tråd med prinsippene til Grønnavaskingsplakaten.

8.2.1 FNs Klimainitiativ innen finans

FNs Klimainitiativ innen finans, UNEP FI, er blitt et kraftsenter for klimaambisjonene til verdens banker. De opprinnelige 132 bankene som var med fra oppstarten i 2019 er blitt til 536, og de representerer mer enn 50 prosent av den samlede, globale forvaltningskapitalen. Fana Sparebank har fra begynnelsen hatt glede av erfaringene og kompetansen som finnes i dette nettverket. Medlemmene forplikter seg til å følge seks prinsipper for ansvarlig bankvirksomhet, og skal regelmessig rapportere på fremdrift knyttet til å oppnå Parisavtalens klimamål.

UNEP FI har gitt utspring til Net Zero Banking Alliance (NZBA). Fana Sparebank har fra oppstarten av begge initiativene forpliktet seg til å sette mål og tidsplan for å bidra til et lavkarbonsamfunn. NZBA regnes som den mest ambisiøse klimaforpliktelsen i banksektoren, hvor målet og forpliktelsen til NZBA er å bli netto-nullutslippsvirksomheter senest innen 2050. Her var Fana Sparebank og 42 andre banker med fra starten i april 2021. Ved utgangen av 2023 var 143 banker fra 44 land medlemmer av NZBA, hvorav to norske.

8.2.2 UN Global Compact

Fana Sparebank har sluttet seg til UN Global Compact (UNGC). UNGC representerer ti prinsipper for ansvarlig næringsvirksomhet innen områdene menneskerettigheter, arbeidslivsstandarder, miljø og anti-korrupsjon. Tilslutning til UNGC betyr at den enkelte bedrift gjør sitt beste for å drive sin virksomhet i tråd med de ti prinsippene. Fana Sparebank har avlagt rapport om fremdrift (Communication on Progress – COP) overfor UNGC for 2023.

Fana Sparebank har siden 2019 stilt krav overfor bankens hovedleverandører av finansielle instrumenter om at de skal være tilsluttet UNGC. Det er i tillegg innført krav om at bankens næringslivskunder skal gjøres kjent med og respektere de samme prinsippene.

8.2.3 Klimapartner Vestland

Fana Sparebank er en del av nettverket Klimapartner Vestland. Som klimapartner er banken en del av et tverrfaglig, regionalt nettverk som sammen har som målsetting om å nå 1,5-graders-målet.

Gjennom nettverket deles de råd og konkrete eksempler på hvordan man arbeider systematisk med klimaarbeidet.

8.2.4 Future Proof

Fana Sparebank er medlem av Future Proof, en samarbeidsplattform mellom Raftostiftelsen og Bergen Næringsråd, og som belyser arbeids- og menneskerettigheter. Gjennom Future Proof deles erfaringer på tvers av bransjer, og medlemsbedriftene jobber sammen for å utvikle gode løsninger for å håndtere krevende utfordringer knyttet til egen virksomhet og i leverandør- og kunderelasjonene.

8.3 Hendelser etter balansedagen

Det har etter balansedagen ikke inntruffet hendelser av vesentlig betydning for det avlagte regnskapet.

9 Datterselskaper

Fana Sparebank har to heleide datterselskaper, Fana Sparebank Eiendom AS og Fana Sparebank Boligkreditt AS.

9.1 Fana Sparebank Eiendom AS

Eiendomsmeglingsforetaket Fana Sparebank Eiendom AS, som er heleid av Fana Sparebank, utfører eiendomsmeglingsoppdrag både gjennom sitt tradisjonelle konsept og gjennom et lavpriskonsept markedsført under merkevaren Himla Eiendomsmegling. Virksomheten i Himla drives som en egen avdeling av Fana Sparebank Eiendom AS. Ved hjelp av en innovativ måte å drive eiendomsmegling på, tilbys Himla-kundene å selge boligen for et fast meglerhonorar på 45.000 kroner. I begge konseptene omsettes brukte boliger, mens det gjennom tradisjonell eiendomsmegling i tillegg omsettes prosjekterte boliger. Selskapet har i tillegg til Nesttun en avdeling på Os i Bjørnafjorden kommune.

Fana Sparebank Eiendom AS gjennomførte totalt 497 eiendomsomsetninger i 2023. Det er en nedgang fra året i forveien hvor det ble omsatt totalt 589 eiendommer. Salg av prosjekterte boliger stod for 29 av omsetningene, mot 75 året i forveien, og representerer derved halve nedgangen. Avdelingene for tradisjonell eiendomsmegling stod for 331 av omsetningene, mens 166 ble omsatt gjennom Himla.

Selskapets markedsandel på brukte boliger i Bergensområdet var 4,6 prosent i 2023, hvorav 2,2 prosent tilskrives Himla.

Ved årsskiftet hadde selskapet 22 ansatte, hvorav 3 ved avdeling Os og 5 ved avdeling Himla.

Det samlede resultatbidraget fra eiendomsmeglingsvirksomheten utgjorde -6,1 millioner kroner i 2023. Provisjonsinntektene utgjorde 35,0 millioner kroner (37,8). Kostnadene

utgjorde 42,3 millioner kroner (43,0). Resultatene er påvirket av et svakt eiendomsmarked og lav tilgang på salgsubjekter.

9.2 Fana Sparebank Boligkreditt AS

Boligkreditselskapet er et 100 prosent eid datterselskap med en egenkapital på 1.017 millioner kroner. Selskapets formål er å overta deler av morbankens boliglånportefølje. Selskapet har ingen ansatte, og har inngått en avtale med Fana Sparebank for drift og administrasjon av virksomheten. Selskapet har ved utgangen av 2023 overtatt boliglån fra morbanken tilsvarende 11 milliarder kroner (11,5).

Finansieringen skjer gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). I 2023 utgjorde utstedt volum på fire av obligasjonslånene 2 milliarder kroner eller mer. Lånene kvalifiserer dermed som tellende likviditet for andre banker, hvilket øker konsernets tilgang på finansieringskilder i betydelig grad. I 2023 ble terskelverdiene for LCR-kvalifiserte OMF hevet. Bankens rammer for enkeltlån er økt som følge av dette, noe som kan medføre noe økt refinansieringsrisiko dersom bankens volumvekst innen utlån til boligformål skulle svikte.

Boligselskapet har utstedt OMF for til sammen 9,9 milliarder kroner (10,2). Av disse er 292 millioner kroner kvalifisert som Grønn OMF. Årets totalresultat etter skattekostnader ble 31,5 millioner kroner (31,8 millioner kroner).

10 Økonomiske resultater for 2023

10.1 Sammendrag

Fana Sparebank konsernet oppnådde et resultat før skatt på 353,4 millioner kroner i 2023. Dette er en forbedring med 89,7 millioner kroner sammenlignet med fjoråret. Resultatet gjenspeiler høyere rentenivå og kraftig forbedret nettorente, moderat kostnadsutvikling og lave tap.

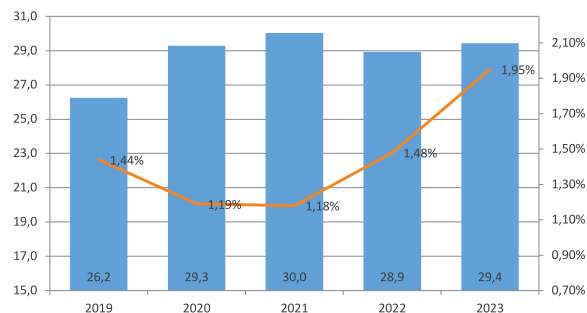
Konsernets resultat etter tap og skatt ble et overskudd på 284,3 millioner kroner (226,4). Totalresultatet utgjør 283,9 millioner kroner (228,0).

10.2 Bankens inntekter

10.2.1 Rentenetto

Rentenettoen utgjorde 562,6 millioner kroner, mot 444,3 i 2022. Det representerer en økning på hele 118,3 millioner kroner. Økningen i rentenettoen skriver seg fra forbedret rentemargin gjennom 2023. Høyere rentenivå innebærer også at bankens avkastning på egenkapitalen øker.

Netto renteinntekter utgjorde 1,95 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Det representerer en kraftig, positiv utvikling fra 2022 (1,48). Forbedringen skyldes en normalisering av bankens rentenetto etter flere år der effekten av redusert utlånsrente til boliglånkundene som skriver seg fra tiltak banken gjennomførte for å trygge kundenes situasjon under pandemiens første faser i mars 2020

FIGUR 7: Utvikling av forvaltningskapital (tall i milliarder) og rentenetto i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital

10.2.2 Andre driftsinntekter

Andre driftsinntekter utgjør 85,2 millioner kroner (88,7). Endringen fra 2022 består i det alt vesentlige i reduksjon i mottatt utbytte fra bankens investeringer.

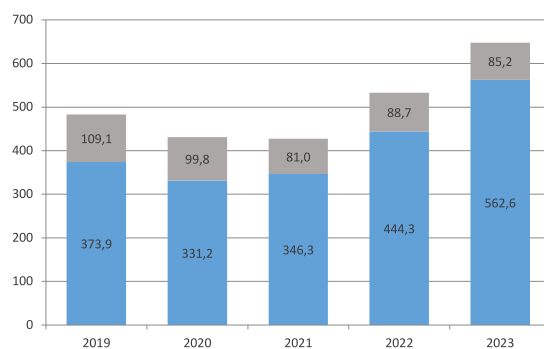
Brutto provisjonsinntekter og gebyrer på 91,5 millioner kroner, hvilket er på linje med nivået fra 2022 (92,8). Det er på tilsvarende måte bare mindre endringer i netto provisjonsinntekter, der resultatet fra 2023 utgjorde 83,9 millioner kroner mot 84,8 i 2022.

Netto resultat og markedsverdijusteringer fra finansielle instrumenter og utbytte fra aksjer og andeler endte på 3,9 millioner kroner. I 2022 var det tilsvarende tallet 3,3 millioner kroner.

Netto verdiendringer på finansielle instrumenter utgjør 0,3 millioner kroner (-2,4). Tallet må sees i sammenheng med mottatt utbytte. Banken klassifiserer mottatte avkastningsandeler på rentefond som en del av Utbytte aksjer, andeler og egenkapitalbevis, og i 2023 mottok banken avkastningsandeler til en verdi av 0,1 millioner kroner (0,1).

Beholdningene av rentebærende verdipapirer er i all hovedsak kortsiktige plasseringer i særlig likvide rentepapirer som ledd i bankens løpende likviditetsstyring og -buffer.

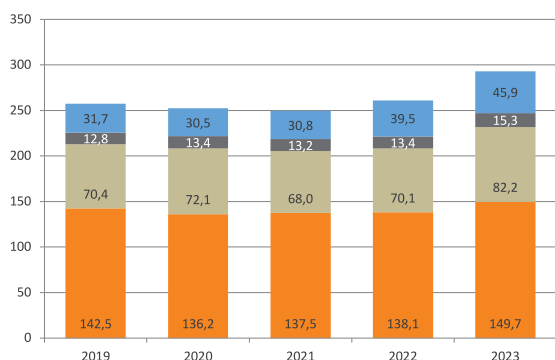
Fana Sparebank har eierposisjoner i produkt- og tjenesteleverandørene Brage Finans AS, Norne Securities AS og Vipps Holding AS. Banken har aktive, produktrelaterte forbindelser til disse selskapene, og mottar provisjoner fra salg fra Brage og Norne. Selskapene konsolideres ikke i bankens regnskaper

FIGUR 8: Utvikling av rentenetto og andre inntekter (mill. kr.).

10.3 Driftskostnader

De samlede driftskostnadene utgjorde 293,3 millioner kroner i 2023 (261,1). Lønn, pensjoner og sosiale kostnader utgjør den største andelen av driftskostnadene med 149,7 millioner kroner (138,1). Kostnadsøkningen i 2023 har sammenheng med økt antall ansatte, samt utbetalt påskjønnelse til samtlige ansatte tilsvarende en halv månedslønn. Det utgjorde 4,2 millioner kroner. Økningen i personalkostnader utgjør om lag en tredel av kostnadsøkningen. Økte kostnader til IT representerer en tilsvarende andel av den registrerte kostnadsøkningen i 2023. De øvrige økningene består blant annet av økt bruk av konsulenttjenester, økte avskrivninger og formuesskatt. Det er også registrert økte kostnader knyttet til tap på bedragerier.

FIGUR 9: Kostnadsutvikling fordelt på hovedposter (millioner kroner): Personalkostnader (nederst), deretter administrasjonskostnader, ordinære avskrivninger og andre kostnader

Kostnadsprosenten fra bankvirksomheten utgjør 41,2 prosent (44,1) i 2023. Med bankvirksomhet menes morbank inkludert boligkredittselskapet, eksklusive finansielle instrumenter. Provisjonsinntekter og kostnader fra eiendomsmeglervirksomheten er tilsvarende ekskludert. Det er et uttalt mål at banken over tid skal tilstrebe seg å holde kostnadsprosenten under femti.

Kostnadsprosenten for konsernet utgjorde 45,3 (49,0) i 2023. Når finansielle instrumenter ekskluderes, ble kostnadsprosenten 45,3 for året (48,8). Kostnadsprosenten er i tråd med bankens langsiktige målsetting for dette nøkkeltallet.

10.4 Tap og mislighold

Fana Sparebank klassifiserer og måler tapsnedskrivninger etter IFRS 9. Det innebærer at det settes av forventet tap på hele utlånsporteføljen.

For konsernet Fana Sparebank ble det i 2023 resultatført avsetninger til tap på utlån og garantier med 1,2 millioner kroner. Til sammenligning ble det resultatført 3,8 millioner kroner i tilbakeføring av tap på utlån og garantier i 2022.

Samlede nedskrivninger på utlån, ubenyttede kreditter og garantier utgjør 71,3 millioner kroner ved utgangen av 2023. Ved utgangen av 2022 utgjorde samlede nedskrivninger 71,1 millioner kroner.

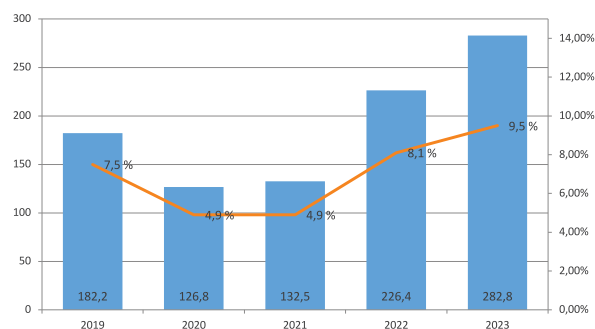
Samlede nedskrivninger på utlån og garantier utgjør 0,3 prosent av brutto utlån (0,3).

Styret vurderer dette som tilstrekkelig sett i forhold til bankens risiko i utlåns- og garantiporteføljen, og konsernets tap på utlån vurderes fortsatt å være på et lavt nivå.

Brutto engasjementer med betalingsmislighold ut over 90 dager utgjør 58,5 millioner kroner ved utgangen av 2023, opp fra 28,3 i 2022. Engasjementer med betalingsmislighold utgjør 0,2 prosent av brutto utlånsmasse (0,1).

Betalingsmislighold på utlån er fordelt mellom privat- og bedriftskunder, hovedsakelig knyttet til utlån til bolig og næringseiendom, samt utvikling av byggeprosjekter. Banken overvåker engasjementene nøye, og har tett oppfølging og dialog med disse kundene. De underliggende pantessikkerheter og verdier knyttet til de misligholdte engasjementene er tilstrekkelig gode til at styret anser at eventuelle tap er kontrollerbare.

Konsernet har brutto tapsutsatte engasjement på 144,7 millioner kroner ved utgangen av året, mot 143,8 millioner kroner året før. Tapsutsatte engasjement utgjør 0,6 prosent av brutto utlån (0,6). Totalt er det foretatt nedskrivninger på 24,5 millioner kroner (27,3) på tapsutsatte engasjement.

FIGUR 10: Resultat etter skatt i millioner kroner (søyler) og egenkapitalavkastning i prosent av årsresultatet.

10.5 Totalresultat

Resultatet for 2023 gir en egenkapitalavkastning på 9,5 prosent for konsernet, opp fra 8,1 prosent i 2022. Egenkapitalavkastningen basert på totalresultatet utgjør 9,5 prosent (8,2).

Totalresultatet for konsernet inneholder poster som påvirker egenkapitalen direkte, og som ikke føres som en del av bankens driftsresultat. Det er mindre poster knyttet til totalresultatet i 2023. Konsernets totalresultat for 2023 er 283,9 millioner kroner mot 228,0 i 2022.

11 Bankens balanse

11.1 Forvaltningskapital

Konsernets forvaltningskapital øker gjennom året. Utlånsveksten er den største driveren til denne utviklingen. Ved årsskiftet hadde konsernet en forvaltningskapital på 29,3 milliarder kroner, mot 28,9 milliarder kroner i 2022.

11.2 Kontantstrøm

Konsernets likviditetsbeholdning utgjør 82,3 millioner kroner (82,2). Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter utgjør 1.371,6 millioner kroner (1.807,8). Den største posten som inngår i operasjonelle aktiviteter er netto inn- og utbetalinger av innskudd fra kunder, etterfulgt av rente og provisjonsinnbetalinger, samt inn- og utbetalinger av lån til kunder.

Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktivitet utgjør -1.823 millioner kroner (-1.800). De største postene som inngår i finansieringsaktivitetene er innfrielse og opptak av obligasjoner til finansiering av virksomheten og refinansiering av lån som kommer til ordinært forfall. Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter utgjør 451,5 millioner kroner (-1,3). Dette utgjøres i hovedsak av justeringer i bankens likviditetsbeholdninger.

11.3 Finansinvesteringer

Fana Sparebanks kapitalforvaltning er nedfelt i et eget strategidokument. Det inkluderer styrets fastsatte rammer for volum og fordeling i risikoklasser, kursfallsrisiko, durasjon, renterisiko og valutarisiko.

Kapitalforvaltningen er underlagt bankens generelle regler for bærekraftige investeringer, herunder eksklusjonskriterier overfor enkelte bransjer og virksomheter.

11.3.1 Kapitalforvaltning, rentepapirer

Forvaltningen av overskuddslikviditeten skjer både gjennom plasseringer i rentefond i tillegg til porteføljer av enkeltpapirer i ulike aktiva- og risikoklasser.

Ved utgangen av 2023 utgjorde konsernets samlede portefølje av rentebærende verdipapirer 2.858 millioner kroner (3.179).

Obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) utgjør 64 prosent av konsernets samlede beholdninger av rentebærende verdipapirer. Volumet og sammensettingen av verdipapirporteføljen har nær sammenheng med regulatoriske forhold (Basel III, Liquidity Coverage Ratio (LCR)), der midlene plasseres i svært likvide og sikre papirer, særlig statsobligasjoner, kommunale lån og obligasjoner med fortrinnsrett. Forvaltningen av bankens likviditetsbuffer innenfor LCR er holdt som en særskilt aktivaklasse.

11.3.2 Kapitalforvaltning, egenkapitalrelatert

Banken har løpende, langsiktige investeringer i selskaper som har en forretningsmessig tilknytning til egen virksomhet, samt

selskaper som representerer produkttilhørighet, herunder Brage Finans AS, Norne Securities AS og Vipps Holding AS.

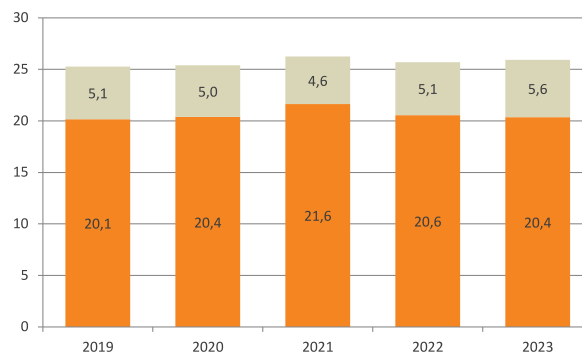
Konsernets samlede portefølje av aksjer, andeler i rentefond og egenkapitalbevis utgjorde 226 millioner kroner (281,1). Reduksjonen i 2023 utgjøres hovedsakelig av nedsalg i Brage Finans AS.

Banken benytter finansielle instrumenter som rentebytteavtaler og lignende for å sikre eller begrense renterisiko.

11.4 Utlån

Brutto utlån i konsernet utgjør 25,9 milliarder kroner. Dette er en økning på 0,8 milliarder kroner sammenlignet med året før. Utlånsveksten utgjør 3,4 prosent.

Brutto utlån til personkunder utgjør 20,4 milliarder kroner på konsernbasis. Porteføljen i denne gruppen er primært knyttet opp mot boligfinansiering. Innenfor personmarkedet var det en økning på 93 millioner kroner i 2023. Det representerer en vekst på 0,5 prosent (6,4 prosent). Utlån fra Himla Banktjenester utgjør 4,9 milliarder kroner, en økning på 1,4 milliarder kroner det siste året. Gjennom året har banken opprettholdt konkurransedyktige priser på boliglån slik det kommer frem i Finansportalen, særlig for lån innenfor 75 prosent av verddivurdering og gjennom salgskanalen Himla. Dette slår ut i at volumutviklingen er betydelig høyere i Himla isolert sett enn for personkundemarked under ett.

FIGUR 11: Utlån fordelt på PM og BM, tall i milliarder kroner.

Bankens samlede utlån til næringskunder utgjør 5,6 milliarder kroner. Dette representerer en økning på 15,5 prosent. Utlånsporteføljen er primært knyttet til eiendomsfinansiering med høy kredittkvalitet.

Styret anser den samlede utlånsutviklingen som akseptabel, men banken opplever sterk konkurranse på utlån til boligformål.

Som ledd i bankens samlede finansieringsstrategi er en andel av bankens boliglånsportefølje overført til det heleide datterselskapet Fana Sparebank Boligkreditt AS. Boligkredittselskapet har ved utgangen av 2023 en utlånsportefølje på 11 milliarder kroner (11,5). Låneporteføljen i boligkredittselskapet utgjør 42,5 prosent av bankens samlede utlån, og 54 prosent av konsernets utlån til personmarkedet (56,7 prosent).

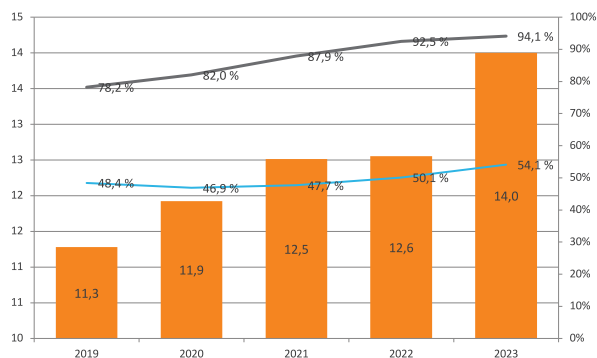
Bankens andel av utlån til næringsformål utgjør 21,5 prosent av den totale utlånsmassen (19,2).

11.5 Innskudd

Innskudd fra publikum er bankens største enkeltkilde til finansiering. Dette er målsatt ved at innskuddsdekningen skal utgjøre minimum 45 prosent på konsernbasis. Innskuddsveksten i banken er for tiden høyere enn utlånsveksten. Andelen av bankens samlede innskudd fra publikum målt mot utlån har utviklet seg meget positivt gjennom året. Innskuddsdekningen er 54,1 prosent ved årsskiftet (50,1).

Innskudd fra publikum utgjør 14 milliarder kroner. Det utgjør en vekst på 1,5 milliarder kroner (10,7 prosent) fra 2022. Innskuddene er fordelt med 10,9 milliarder kroner fra personmarkedet, hvorav 1,4 milliarder kroner fra Himla, og 2,1 milliarder kroner fra bedriftsmarkedet. I tillegg er 1,0 milliarder kroner definert som meglede innskudd.

I konsernet er alle utlån i boligkredittselskapet finansiert gjennom utstedelse av langsiktige obligasjoner med fortrinnsrett. Alle publikumsinnskudd ligger i morbanken, og danner fundamentet for morbankens finansiering. Morbankens innskuddsdekning er 94,1 prosent ved årsskiftet, opp fra 92,5 prosent i 2022.

FIGUR 12: Innskudd i millioner kroner. Innskuddsdekning som prosent av utlån; blå linje er for konsern, grå linje representerer morbank.

11.6 Øvrige innlån

Obligasjoner med fortrinnsrett gjennom Fana Sparebank Boligkreditt AS er den viktigste kapitalkilden for innlån fra pengemarkedet generelt, og det langsiktige finansieringsbehovet spesielt. Utstedelse av ordinære, usikrede obligasjoner dekker det korte og mellomlangsigte finansieringsbehovet.

Ordinære innlån ved utstedelse av usikrede obligasjoner utgjør pålydende 2.345 millioner kroner, en reduksjon på 880 millioner kroner fra fjoråret. Av det utstedte volumet av obligasjoner utgjør Grønne obligasjoner 750 millioner kroner.

Utstedt pålydende volum av obligasjoner med fortrinnsrett utgjør 9.985 millioner kroner ved utgangen av 2023. Dette representerer en reduksjon på 181 millioner kroner fra 2022.

Av det utstedte volumet av obligasjoner med fortrinnsrett utgjør Grønne OMF 292 millioner kroner.

Total gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir utgjør netto 11,7 milliarder kroner, mot 12,8 milliarder kroner i 2022. Vektet løpetid for bankens innlånsportefølje er 2,7 år. Andelen grønne obligasjoner utgjør 10 prosent av fundingporteføljen.

11.7 Rating

Fana Sparebank har offisiell rating fra Moody's Investors Service Ltd. Morbankens deposit rating er opprettholdt på A3/P-2 med stable outlook. I 2023 ble det i tillegg etablert en issuer rating på A3. Bankens Counterparty Risk Rating (CRR) er A2. Bankens rating vil, alt annet like, styrkes med forbedrede nøkkeltall og soliditet. Banken er opptatt av å overvåke kriterier som har betydning for bankens rating. Ratingbyrået har siden 2022 inkludert ikke-finansielle kriterier knyttet til bærekraft og ESG i sine vurderinger.

Fana Sparebank Boligkreditt AS utsteder OMF med offisiell rating Aaa. Ratingen er opprettholdt i 2023. Aaa-ratingen står seg godt mot hendelser som kan medføre nedgradering. Ratingen av obligasjonene i boligkredittselskapet bygger blant annet på avtaler mellom morbanken og datterselskapet som sikrer obligasjonseierne rettidig oppgjør.

11.8 Egenkapital og kapitaldekning

Konsernets egenkapital utgjør 3.095 millioner kroner (2.905). Tilsvarende tall for morbanken er 2.633 millioner kroner (2.477). Egenkapitalen inkluderer hybridkapital på 102 millioner kroner.

Fana Sparebank har utstedt ansvarlige lån på 300 million kroner som inngår som tellende tilleggskapital ved årsskiftet. Av dette er 200 millioner kroner utstedt som Grønt ansvarlig lån. Andelen grønne obligasjoner utgjør 67 prosent av utestående ansvarlige lån ved årsskiftet.

Banken har også utstedt et fondsobligasjonslån pålydende 100 millioner kroner. Fondsobligasjonen kvalifiserer som hybridkapital og inngår som annen kjernekapital. Som en konsekvens av bankens høye soliditet og kapitaldekning, er det besluttet at fondsobligasjonslånet vil bli innfridd i april 2024 uten refinansiering.

Fana Sparebank har en risikovektet kapitaldekning på 23,6 prosent (23,9) ved utgangen av året. Kjernekapitaldekningen er 21,4 prosent (21,2), hvorav ren kjernekapital er 20,6 prosent (20,5). Uvektet kapitalandel utgjør 9,8 prosent (9,5). Konsernets kapitaltall inkluderer rapportering av soliditet for eierforetak i samarbeidende grupper. Morbanken har en vektet egenkapitaldekning på 26,7 prosent (28,2). Morbankens rene kjernekapital utgjør 22,9 prosent (23,5). Morbankens uvektede kapitalandel utgjør 11,4 prosent (11,3).

12 Disponering av resultat i morbank

Av årets totalresultat på 250 millioner kroner går 7,6 millioner kroner som rente til hybridkapitaleierne.

Morbanken og konsernet er solid og godt kapitalisert i henhold til kapitalkravene, og styret foreslår å øke utbetalingen til kundeutbytte til 70 millioner kroner for 2023. Styret foreslår videre at avsetning til gavefondet skal være 45 millioner kroner. Etter dette tilføres sparebankens fond 128 millioner kroner.

13 Utsikter for 2024

Styringsrenten og markedsrentene flatet ut mot slutten av 2023. Ved inngangen til 2024 peker renteutviklingen mot en stabil periode. Markedet har priset inn forventninger om at renten kan bli satt ned innen utløpet av året. Utviklingen i rentenivået er grunnleggende for vurderingene styret og administrasjonen gjør når det gjelder lånekundenes betjeningsevne. På kort sikt har renteøkningene i stor grad blitt iverksatt. Det medvirker til en bedring av forutsigbarheten for den enkeltes økonomiske situasjon. Dette, sammen med forventninger om et lønnsoppgjør som vil gi mange grupper reallønnsvekst i 2024, er også viktig for forbedringer i betjeningsevne.

Øvrige nøkkeltall for norsk økonomi bekrefter blant annet lav arbeidsledighet og en fortsatt høy, men svakt fallende prisutvikling. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til den geopo-

litiske situasjonen. Krigen i Ukraina og krigen på Gazastripen med krigsrelaterte handlinger i flere land i Midtøsten skaper berettiget uro. I det kommende år skal dessuten mer enn halve verdens befolkning gå til valg, herunder presidentvalget i USA. Disse forholdene kan isolert eller samlet påvirke økonomien på mange måter, og bidrar til at det er vanskelig å lage gode prognoser fremover, herunder også for renteutviklingen.

På generelt grunnlag er det styrets oppfatning at Fana Sparebank utøver en stram og godt forankret utlånspraksis, og at kvaliteten i utlånsporteføljen er høy. Fana Sparebank har en meget solid balanse med høy kapitaldekning. Dette gir rom for god vekst i kjernevirksomheten. Banken er godt rustet til å håndtere utfordringene i tiden fremover.

Fana Sparebanks ledelse og organisasjon forholder seg aktivt og ambisiøst når det gjelder å møte utfordringene knyttet til det grønne skiftet. Etter hvert som ulike lovkrav og direktiver gjøres gjeldende vil banken gjennom sin virksomhet og samfunnsrolle i stadig større grad synliggjøre tiltak både på egne vegne og overfor kundene. Det vil gjenspeiles innen bærekraft, klima og miljø, sosiale forhold, menneskerettigheter, tiltak mot hvitvasking, terrorfinansiering og korrupsjon, samt virksomhetsstyring.

Styret ønsker å gi uttrykk for en særlig takk til bankens medarbeidere for den innsatsen som ytes for å drive og utvikle banken til kundenes, samfunnets og organisasjonens beste. Likeledes vil styret takke bankens kunder for tilliten ved å bruke Fana Sparebank som sin bankforbindelse.

Nesttun, 6. mars 2024

i styret for Fana Sparebank

Peter Frølich
STYRETS LEDER

Kjerstin Fyllingen
STYRETS NESTLEDER

Jannicke Hannevik
STYREMEDLEM

Arnt Hugo Knudsen
REPRESENTANT FOR ANSATTE

Svein Ove Kvalsund
STYREMEDLEM

Hanne Magnussen
REPRESENTANT FOR ANSATTE

Lisbet K. Nærø
ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Redegjørelse for foretaksstyring

1 Styrende organer

1.1 Styret

Styret er ansvarlig for de strategiske veivalg Fana Sparebank gjør. Styret skal føre tilsyn med bankens virksomhet, herunder at de midler det rås over forvaltes på en betryggende og hensiktsmessig måte. Styret skal holde seg orientert om bankens økonomiske stilling og påse at banken har forsvarlig egenkapital og likviditet i forhold til lovpålagte krav. Videre skal styret sørge for at banken har en forsvarlig organisering, tilstrekkelig kvalifisert personell og klare ansvarslinjer. Styret har 6 medlemmer inkludert 2 medlemmer valgt av de ansatte, og 3 varamedlemmer, hvorav 1 varamedlem for eksterne styremedlemmer og 1 varamedlemmer for hver av ansattrepresentantene⁵. Styret har en ordning hvor varamedlem for de eksterne styremedlemmene har møte- og talerett. Dette av hensyn til kontinuitet i styrearbeidet. Styrets medlemmer og varamedlemmer velges av generalforsamlingen for inntil to år. Styrets leder og nestleder velges for inntil 2 år ved eget valg på generalforsamlingen. Uttredende medlemmer og varamedlemmer kan gjenvelges.

1.2 Generalforsamlingen

Generalforsamlingen har 20 medlemmer, hvorav 14 medlemmer er valgt av og blant sparebankens kunder/innskyttere, 1 medlem som ivaretar samfunnsfunksjonen og 5 medlemmer som er valgt av og blant de ansatte i banken.

Generalforsamlingen fastsetter bankens vedtekter, vedtar bankens regnskap, herunder avsetning til gavefond, om det skal deles ut kundeutbytte, samt velger styre, valgkomité og fastsetter honorar til tillitsvalgte.

For å tilpasse seg rammelovgivning på best mulig måte, har generalforsamlingen besluttet at det ikke skal være en særskilt leder av dette organet. Styret innkaller til møter i generalforsamlingen og møtene vil bli åpnet og ledet av styrets leder.

2 Risikostyring og internkontroll

God risiko- og kapitalstyring er sentralt i Fana Sparebanks langsiktige verdiskapning. Bankens overordnede mål følger av strategisk plan. Avkastningsmålet er styrende for bankens

aktiviteter og konkretisering av delmål. Fokus settes på å sikre bankens konkurransevne. Fana Sparebanks strategiske mål balanseres mot bankens risikoevne og -vilje. Risiko- og kapitalvurderinger er en integrert del av bankens strategiske og forretningsmessige prosesser. Bankens risikostyring er knyttet opp mot hovedområdene kreditt risiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko.

Styret i Fana Sparebank legger til grunn at banken skal være godt kapitalisert. Gjennomgang av bankens viktigste risikoområder, samt kapitalvurderinger (ICAAP) gjennomføres minst én gang i året og behandles av styret. Bankens kapitalstrategi skal være basert på reell risiko i virksomheten supplert med effekt av ulike stressscenarioer. Ansvar for gjennomføring av bankens risiko- og kapitalstyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enheter. Styret har ansvar for å påse at banken har kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet, samt sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav. Styret vedtar også bankens mål og rammer innenfor alle risikoområder. Rapportering til styret i forhold til mål og rammer finner sted kvartalsvis. Administrerende direktør har ansvaret for bankens samlede risikostyring, herunder utvikling av gode modeller og rammeverk for styring og kontroll. Bankens avdeling for Compliance og Risikostyring ivaretar viktige funksjoner knyttet til styring, kontroll, rapportering og analyse, og har ansvar for bankens modellverk for risiko- og kapitalstyring. Risk Manager, rapporterer administrativt til Leder for Compliance og Risikostyring og for å opprettholde uavhengighet, direkte til administrerende direktør i risiko-/kontrollrelaterte saker.

Ansvarlig for Compliance/Chief Compliance Officer (CCO) har et overordnet ansvar for å kontrollere at lov- og regelverk blir gjennomført og etterlevet. CCO rapporterer direkte til administrerende direktør. CCO har møterett, men er ikke fast medlem av ledergruppen. Lederne for de ulike enhetene har ansvar for implementering av regler, retningslinjer og rutiner og at virksomheten drives i samsvar med gjeldende regelverk. Styret har godkjent bankens compliance-policy, plan og risikoanalyse samt retningslinjene til CCO.

Hvitvaskingsansvarlig har ansvar for å følge opp Fana Sparebanks etterlevelse hvitvaskingsloven og rutinene på dette området. Styret har godkjent Policy for forebygging av hvitvasking, terrorfinansiering og sanksjonsbrudd, samt den virksomhetsinnrettede risikovurderingen. Hvitvaskingsansvarlig

⁵ I henhold til finansforetaksloven § 8-4 skal det være like mange ansattvalgte varamedlemmer som det er ansattvalgte styremedlemmer.

er medlem av bankens ledergruppe og bistås av et eget AHV-team bestående av fire årsverk. Bankens juridiske avdeling bistår hvitvaskingsansvarlig ved behov. Oppdatert Wolfsberg Group AML-skjema er tilgjengelig på bankens hjemmeside.

Kredittkomiteer behandler større engasjementer og saker av spesiell karakter. BM-komiteens medlemmer er direktør for Kreditt og Juridisk, direktør Bedriftsmarked og leder Juridisk.

Alle ledere i Fana Sparebank har ansvar for å styre risiko og sikre god internkontroll innenfor eget område i tråd med bankens vedtatte risikoprofil. Fana Sparebank har vedtatt en strategi for risikostyring og internkontroll som fastsetter mål, organisering og gjennomføring av internkontrollarbeidet. Strategien omfatter også krav til rapportering av status for bankens risikobilde og kvaliteten i internkontrollen samt oppfølging av risikoreduserende tiltak.

Bankens økonomiavdeling har ansvar for fagområdene finansiell rapportering og myndighetsrapportering, økonomistyring, skatt/avgift og internkontroll over finansiell rapportering. Herunder følger ansvar for kvartalsvis finansiell rapportering i samsvar med gjeldende lovgivning, regnskapsstandarder og fastsatte regnskapsprinsipper for konsernet. Det er utarbeidet rutiner for finansiell rapportering, som skal sikre fullstendighet i rapporteringsgrunnlaget og konsistent prinsippbruk. Ledelsen i banken foretar, i tillegg til gjennomgang av regnskap og risikorapportering, periodisk gjennomgang av driftsrapportering mot budsjett med orientering til styret.

Banken har i henhold til finansforetaksloven § 8-18 (1) etablert et revisjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et underutvalg av styret og har en forberedende og rådgivende funksjon. Revisjonsutvalg består av styrets nestleder og to styremedlemmer. Styret utpeker leder for revisjonsutvalget. Styrets leder kan ikke være leder av revisjonsutvalget.

Revisjonsutvalget overordnede ansvar knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen er å overvåke systemene for internkontroll og risikostyring ved den finansielle rapporteringen.

Revisjonsutvalget skal informere styret om resultatet av den lovfestede revisjonen og forklare hvordan revisjonen bidro til regnskapsrapportering med integritet og revisjonsutvalgets rolle i den prosessen. Videre skal revisjonsutvalget forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen og komme med anbefalinger eller forslag for å sikre dens integritet. Ved foretakets regnskapsrapportering, skal revisjonsutvalget overvåke systemene for internkontroll, risikostyring og foretakets internrevisjon, uten at det bryter med revisjonsutvalgets uavhengige rolle.

I tillegg skal revisjonsutvalget gjennomgå og vurdere de regler og prosedyrer som Fana Sparebank har utarbeidet for å oppfylle sin regnskapsrapportering og annen økonomisk rapportering til Oslo Børs og finansmarkedene. Revisjonsutvalget skal i denne sammenhengen forberede styrets kvalitetsssikring av Fana Sparebanks finansielle rapportering. I tillegg skal revisjonsutvalget gjennomgå og vurdere bankens rapportering knyttet til bærekraft og samfunnsansvar.

Revisjonsutvalget skal ha løpende kontakt med foretakets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet, herunder overvåke revisjonsutførelsen, vurdere og overvåke revisors uavhengighet etter revisorloven kapittel 8 og revisjonsforordningen artikkel 6. Herunder særlig at andre tjenester enn revisjon er levert i samsvar med revisjonsforordningen artikkel 5, jf. revisorloven § 12-1. Revisjonsutvalget har også ansvaret for å forberede foretakets valg av revisor og gi sin anbefaling i samsvar med revisjonsforordningen artikkel 16, jf. revisorloven § 12-1. Styret har utarbeidet instruks til revisjonsutvalget hvor dets oppgaver fremgår.

Styrets risikoutvalg, som er tilsvarende sammensatt som revisjonsutvalget, overvåker og styrer bankens samlede risikoeksponering mot styrefastsatte rammer og mål. Utvalget vurderer jevnlig om bankens styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang av virksomheten. Styret utpeker leder for risikoutvalget. Styrets leder kan ikke være leder av risikoutvalget. Styret har utarbeidet instruks til risikoutvalget.

Godtgjørelsesutvalget gjennomgår og overvåker praktiseringen og virkningene av bankens godtgjørelsesordninger. Styret har utarbeidet instruks til godtgjørelsesutvalget.

Internrevisjonen er en uavhengig, objektiv bekreftelses- og rådgivningsfunksjon. Internrevisjonen benytter en systematisk og strukturert metode for å evaluere og forbedre effektiviteten og hensiktsmessigheten av organisasjonens prosesser for risikostyring, kontroll og governance. Internrevisor velges av bankens styre.

Eksternrevisor velges av generalforsamlingen. Revisor avgir årlig revisjonsberetning til generalforsamlingen, og har minst ett årlig møte med styret hvor beretning fra revisor blir presentert og kommentert. I dette møtet redegjør revisor blant annet for sin vurdering av bankens internkontroll, herunder områder hvor kontrollen bør forbedres. Forholdet til revisor er regulert i engasjementsbrev som blant annet omhandler partenes ansvar, fastsettelse av revisjonshonorar og hvordan andre tjenester skal avtales og honoreres.

Bankens etiske retningslinjer omfatter varslingsplikt for ansatte ved kritikkverdige forhold, herunder brudd på interne retningslinjer, lover og forskrifter, og fremgangsmåte for hvordan slik informasjon skal gis.

Virksomheten i Fana Sparebank er underlagt tilsyn av Finanstilsynet. I tillegg til stedlige tilsyn, gjennomgår Finanstilsynet bankens års- og delårsregnskaper samt risikorapporter og kapitalvurderinger. Styret og administrasjonen tilstreber en åpen og konstruktiv dialog med Finanstilsynet.

Banken har rutiner for finansiell informasjon som skal sikre finansmarkedene korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om bankens utvikling og resultater. Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise børs- og pressemeldinger, bankens hjemmeside samt regnskapsrapporter. Finansiell

rapportering for banken finner sted kvartalsvis i tillegg til årsregnskapet.

Børsens meldingstjeneste anvendes for å informere om vesentlige hendelser og endringer i bankens foretaksstyring. Bankens hjemmeside inneholder oppdatert informasjon over ikke-finansiell informasjon, blant annet gjennom publisering av års- og delårsrapporter. Banken lar seg vurdere av et internasjonalt ratingbyrå.

3 Vedtektsbestemmelser

3.1 Oppnevning og utskifting av styremedlemmer mv.

I henhold til bankens vedtekter skal valgkomiteen forberede valg til generalforsamlingen, styret og valgkomite. Valgkomiteen innstiller på kandidater til kunde-/innskytervalget og fremmer forslag til medlemmer av styret og medlemmer av valgkomiteen. Valgkomiteen fremmer også forslag til kandidater til vervene som styrets leder og nestleder. I tillegg innstiller valgkomiteen på honorar til de tillitsvalgte. Valgkomiteen har 5 medlemmer og 3 varamedlemmer, hvorav de ansatte har 1 medlem med varamedlem. Medlemmer og varamedlemmer av valgkomiteen velges for inntil 2 år. Valgkomiteens leder velges ved eget valg. Valgkomiteens oppgaver følger ellers av instruks fra generalforsamlingen.

Fana Sparebank følger ellers Norsk Anbefaling Eierstyring og Selskapsledelse, utgitt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES).

INNHOLDSFORTEGNELSE

Regnskap og noter

Nøkkeltall	50	19 Provisjonskostnader	99
Resultatregnskap	51	20 Utbytte og netto gevinst/tap på finansielle instrument	100
Balanse	52	21 Personal- og generelle administrasjonskostnader	101
Kontantstrømoppstilling	53	22 Andre driftskostnader	101
Endringer i egenkapitalen	54	23 Skattekostnader	102
Noter			
1 Regnskapsprinsipper	55	24 Klassifikasjon av finansielle instrumenter i balansen	104
2 Segmentrapportering	64	25 Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost	106
3 Kapitaldekning	65	26 Verdsettelseshierarki for finansielle instrumenter til virkelig verdi	107
4 Uvektet kapitalandel	67	27 Finansielle derivater	110
5 Risikostyring	68	28 Motregning finansielle derivater	111
6 Maksimal kreditteksponering	71	29 Rentebærende verdipapirer	112
7 Kredittrisiko og risikoklassifisering	73	30 Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	113
8 Engasjement, mislighold og nedskrivninger fordelt på næringer	76	31 Datterselskaper	114
9 Utlån og garantier fordelt på kunde grupper og geografisk område	80	32 Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	115
10 Misligholdte og tapsutsatte engasjementer	81	33 Leieavtaler	117
11 Tap på utlån, ubenyttede kreditter og garantier	82	34 Gjeld	119
12 Fordeling av utlån til kunder mellom steg	87	35 Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter	121
13 Likviditetsrisiko/restløpetid på eiendels- og gjeldsposter	89	36 Avsetninger og pensjonsforpliktelser	121
14 Renterisiko/reprisingstidspunkt på eiendels- og gjeldsposter, morbank	93	37 Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader	122
15 Renterisiko/reprisingstidspunkt på eiendels- og gjeldsposter, konsern	95	38 Transaksjoner med nærstående parter	123
16 Rentefølsomhet	97	39 Godtgjørslar og lån til ledende ansatte og tillitsvalgte	124
17 Netto renteinntekter	98	40 Forretninger utenfor balansen, pantstillelser, betingede utfall og hendelser etter balansedagen	126
18 Provisjonsinntekter og gebyrer	99		

Nøkkeltall

Regnskapsposter i % av GFK	2023	2022	2021	2020	2019
Gjennomsnittlig forvaltningskapital pr. mnd. i mill. kroner	28 865	29 930	29 435	27 810	25 958
Renteinntekter	4,98	2,88	1,81	2,21	2,86
Rentekostnader	3,03	1,40	0,63	1,02	1,42
Netto renteinntekter	1,95	1,48	1,18	1,19	1,44
Andre driftsinntekter	0,30	0,30	0,28	0,36	0,42
Sum inntekter	2,24	1,78	1,45	1,55	1,86
Driftskostnader	1,02	0,87	0,85	0,91	0,99
Driftsresultat før tap	1,23	0,91	0,60	0,64	0,87
Tap på utlån og garantier	0,00	-0,01	0,03	0,07	-0,05
Driftsresultat etter tap	1,22	0,92	0,57	0,58	0,92
Skattekostnader	0,24	0,16	0,12	0,12	0,22
Resultat for perioden	0,98	0,76	0,45	0,46	0,70
Totalresultat	0,98	0,76	0,45	0,45	0,70
Andre nøkkeltall	2023	2022	2021	2020	2019
Egenkapitalavkastning (Resultat etter skatt i prosent av snitt EK) *)	9,5	8,1	4,9	4,9	7,5
Egenkapitalavkastning (Totalresultat etter skatt i prosent av snitt EK) *)	9,5	8,2	4,9	4,9	7,5
Kapitaldekning i prosent	23,6	23,9	20,1	19,7	21,2
Ren kjernekapitaldekning i prosent	20,6	20,5	17,3	16,9	18,0
Uvektet kapitalandel i prosent	9,8	9,4	8,4	8,5	9,15
LCR i prosent	248	232	180	219	208
Kostnader i prosent av totale inntekter *)	45,3	49,0	58,4	58,5	53,3
Kostnader i prosent av totale inntekter ekskl. verdipapirer *)	45,3	48,8	56,8	60,2	53,4
Innskuddsdekning *)	54,1	50,1	47,7	46,9	48,4
Årsverk i bankdriften	108	105	109	109	108
Vekst i utlån brutto i prosent *)	3,4	-4,6	3,1	9,1	5,4
Vekst i innskudd fra kunder i prosent *)	11,6	0,3	4,9	5,7	2,2
Vekst i forvaltningskapital i prosent	1,4	-3,7	2,6	11,6	4,3
Forvaltningskapital pr 31.12.	29 325	28 924	30 026	29 276	26 242
Gjennomsnittlig forvaltningskapital *)	28 865	29 930	29 435	27 810	25 958
Brutto utlån pr 31.12.	25 890	25 045	26 240	25 440	23 310
Netto utlån pr 31.12 (etter tapsavsetninger)	25 824	24 985	26 170	25 387	23 253
Innskudd fra kunder pr 31.12	14 002	12 552	12 512	11 924	11 278
Egenkapital	3 095	2 905	2 756	2 644	2 535

*) Alternative resultatmål (APM) er definert i eget vedlegg

Resultatregnskap

(I MILL. KR)

	Note	Morbank		Konsern	
		31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Renteinntekter fra eiendeler vurdert til amortisert kost		787,7	468,7	1 271,0	769,3
Renteinntekter fra eiendeler vurdert til virkelig verdi		176,7	96,5	165,5	93,5
Rentekostnader		479,0	204,0	873,9	418,6
Netto renteinntekter	17	485,5	361,2	562,6	444,3
Utbytte aksjer, andeler og egenkapitalbevis	20	0,3	5,7	0,3	5,7
Provisjonsinntekter og gebyrer	18	84,6	85,7	91,5	92,8
Provisjonskostnader	19	-7,6	-8,0	-7,6	-8,0
Netto gevinst/tap finansielle instrumenter	20	-2,2	-3,6	0,3	-2,4
Andre inntekter		3,3	2,8	0,7	0,6
Andre driftsinntekter		78,3	82,6	85,2	88,7
Sum inntekter		563,7	443,8	647,8	533,0
Personalkostnader	21,37,39	129,3	115,9	149,7	138,1
Administrasjonskostnader	21	66,8	56,0	82,2	70,1
Avskrivninger	32	14,7	13,0	15,3	13,4
Andre driftskostnader	22	38,8	32,4	46,1	39,5
Driftskostnader		249,6	217,4	293,3	261,1
Driftsresultat før tap		314,1	226,4	354,5	271,8
Tap på utlån og garantier	11	1,2	-5,2	1,2	-3,8
Driftsresultat før skatt		312,9	231,5	353,4	275,7
Skattekostnad	23	61,9	41,5	69,1	49,3
Resultat for perioden		250,9	190,1	284,3	226,4

Utvidet resultatregnskap

Resultat for perioden		250,9	190,1	284,3	226,4
Estimatavvik pensjoner		-0,6	2,1	-0,6	2,1
Skatteeffekt estimatavvik pensjoner		0,1	-0,5	0,1	-0,5
Sum øvrige resultatposter som ikke vil bli reklassifisert til resultatet		-0,4	1,6	-0,4	1,6
Verdiendring utlån til virkelig verdi		-0,3	-0,2	0,0	0,0
Sum øvrige resultatposter som senere kan bli reklassifisert til resultatet		-0,3	-0,2	0,0	0,0
Andre inntekter og kostnader for perioden		-0,8	1,4	-0,4	1,6
Totalresultat for perioden		250,2	191,4	283,9	228,0

Balanse

Eiendeler	Note	Morbank		Konsern	
		31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Kontanter, innskudd i Norges Bank		82,3	82,2	82,3	82,2
Utlån til kredittinstitusjoner	7,24	744,0	923,6	149,8	209,3
Utlån til kunder	7-12	14 831,3	13 520,7	25 823,7	24 984,7
Finansielle derivater	27	17,6	18,8	17,6	18,8
Rentebærende verdipapir	29	3 340,8	3 621,1	2 857,5	3 178,7
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	30	226,0	281,1	226,0	281,1
Aksjer i datterselskap	31	554,8	555,0	0,0	0,0
Utsatt skattefordel	23	10,0	8,9	11,7	11,1
Immaterielle eiendeler	32	13,8	12,5	13,9	12,8
Varige driftsmidler	32	83,9	83,3	84,7	83,9
Leierettigheter	33	26,2	28,5	26,2	28,5
Andre eiendeler		7,3	6,5	7,3	6,5
Forskuddsbetalte kostnader		15,5	15,8	24,8	26,0
Sum eiendeler		19 953,6	19 157,9	29 325,4	28 923,6

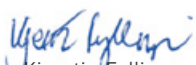
Gjeld og egenkapital

Gjeld til kredittinstitusjoner	24	470,1	472,7	34,3	122,9
Innskudd fra kunder	24-26	14 002,9	12 552,6	14 002,1	12 551,6
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	34	2 315,3	3 078,7	11 645,4	12 750,3
Finansielle derivater	27	49,1	60,7	49,1	60,7
Annen gjeld		33,1	33,6	37,4	35,3
Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter	35	28,8	28,5	31,2	33,4
Betalbar skatt	23	63,4	42,1	72,3	51,2
Leieforpliktelser	33	27,7	29,9	27,7	29,9
Avsetninger og pensjonsforpliktelse	36-37	28,4	31,1	28,5	31,2
Ansvarlig lånekapital	34	302,0	351,6	302,0	351,6
Sum gjeld		17 320,8	16 681,5	26 230,0	26 018,2
Sparebankens fond		2 342,6	2 214,6	2 805,2	2 643,5
Gavefond		73,3	73,4	73,3	73,4
Foreslått avsetning til gavefond		45,0	30,0	45,0	30,0
Foreslått avsetning til kundeutbytte		70,0	57,0	70,0	57,0
Fondsobligasjoner		101,9	101,5	101,9	101,5
Sum egenkapital	3	2 632,8	2 476,5	3 095,4	2 905,4
Sum gjeld og egenkapital		19 953,6	19 157,9	29 325,4	28 923,6
Forretninger utenom balansen	40				

Nesttun, 6. mars 2024
i styret for Fana Sparebank

Peter Frølich
STYRETS LEDER

Kjerstin Fyllingen
STYRETS NESTLEDER

Jannicke Hannevik
STYREMEDLEM

Svein Ove Kvalsund
STYREMEDLEM

Arnt Hugo Knudsen
REPR. FOR ANSATTE

Hanne Magnussen
REPR. FOR ANSATTE

Lisbet K. Nærø
ADM. DIREKTØR

Kontantstrømoppstilling

(I MILL. KR)

	Note	Morbank		Konsern	
		31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter					
Rente- og provisjonsinnbetalinger fra kunder		835,9	537,2	1275,6	801,9
Netto inn- /utbetalinger av lån til kunder		-1 286,3	709,7	-814,3	1 186,8
Renteutbetalinger til kunder		-293,1	-95,8	-293,1	-95,8
Netto inn-/utbetalinger av innskudd fra kunder		1 342,6	153,4	1 300,0	153,4
Renteinnbetalinger sentralbanken		1,7	0,8	1,7	0,8
Netto inn/utbetalinger på utlån til/fra kredittinstitusjoner		289,9	438,7	126,5	-19,3
Innbetaling av utbytte		0,1	0,0	0,1	0,0
Innbetalt ved salg aksjer holdt for omsetning		80,0	40,0	80,0	40,0
Utbetaling leiekostnader som ikke inngår i måling av leieforpliktelser	33	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Utbetalinger drift		-250,3	-213,8	-292,4	-259,9
Utbetalinger skatter	23	-41,7	-27,8	-48,6	-39,6
Øvrige inntekter		3,6	4,2	36,8	40,5
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		681,6	1 545,8	1 371,6	1 807,8
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter					
Innbetalt ved salg investering i strategiske aksjer		0,0	-25,4	0,0	-25,4
Utbetaling kapitalforhøyelse aksjepost i datterselskap		-3,4	146,6	-3,4	146,6
Utbytte strategiske aksjer		-7,8	-3,7	0,0	0,0
Kjøp av varige driftsmidler		0,0	5,6	0,0	5,6
Salg av varige driftsmidler	32	-14,2	-25,5	-14,5	-27,9
Netto inn-/utbetaling ved omsetning rentebærende verdipapirer		0,8	0,0	0,8	0,2
Renteinntekter rentebærende verdipapirer		268,4	-519,7	309,2	-189,0
Øvrige inntekter fra investeringsaktiviteter		155,0	86,3	159,4	88,6
Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		399,6	-335,0	451,5	-1,3
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter					
Utbetaling leieforpliktelse	33	-3,2	-3,0	-3,2	-3,0
Utbetaling rentedel leieforpliktelse	33	-0,7	-0,8	-0,7	-0,8
Opptak F-lån		0,0	0,0	0,0	0,0
Nedbetaling F-lån		0,0	0,0	0,0	0,0
Opptak av sertifikater og obligasjonsgjeld	34	599,4	0,0	2 598,4	1 906,0
Utbetaling ved tilbakebetaling av sertifikater og obligasjonsgjeld	34	-1 386,4	-1 057,4	-3 749,1	-3 361,8
Rentebetalinger på finansaktiviteter		-127,8	-79,1	-506,0	-276,5
Opptak av ansvarlig lånekapital	34	0,0	200,0	0,0	200,0
Utbetalt ved tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital	34	-50,0	-177,0	-50,0	-177,0
Rentebetalinger på ansvarlig kapital		-18,4	-7,9	-18,4	-7,9
Gavefond		-30,1	-18,8	-30,1	-18,8
Utbetalt utbytte til kunder		-56,6	-55,4	-56,6	-55,4
Utbetalt fondsobligasjonseiere		-7,2	-4,7	-7,2	-4,7
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		-1 081,1	-1 204,3	-1 823,0	-1 800,0
Netto kontantstrøm for perioden		0,1	6,5	0,1	6,5
Netto endring i kontanter					
Beholdning av kontanter ved periodens begynnelse		82,2	75,7	82,2	75,7
Beholdning av kontanter ved periodens slutt		82,3	82,2	82,3	82,2
Netto endring i kontanter		0,1	6,5	0,1	6,5

Endringer i egenkapitalen

(I MILL. KR)

Morbank	Sparebankens fond	Gavefond	Foreslått utdelt gavefond	Foreslått utdelt kundeutbytte	Hybrid-kapital	Sum
Egenkapital 31.12.22	2 214,6	73,4	30,0	57,0	101,5	2 476,5
Resultat 2023	128,3		45,0	70,0	7,6	250,9
Utvidet resultat 2023	-0,8					-0,8
Totalresultat for perioden	127,6	0,0	45,0	70,0	7,6	250,2
Gavefond vedtatt generalforsamling		30,0	-30,0			0,0
Belastet gavefondet		-30,1				-30,1
Utbetalt kundeutbytte	0,4			-57,0		-56,6
Utbetalt renter fondsobligasjon					-7,2	-7,2
Egenkapital 31.12.23	2 342,6	73,3	45,0	70,0	101,9	2 632,8
	Sparebankens fond	Gavefond	Foreslått utdelt gavefond	Foreslått utdelt kundeutbytte	Hybrid-kapital	Sum
Egenkapital 31.12.21	2 115,8	82,2	10,0	55,0	100,9	2 364,0
Resultat 2022	97,8		30,0	57,0	5,3	190,1
Utvidet resultat 2022	1,4					1,4
Totalresultat for perioden	99,1	0,0	30,0	57,0	5,3	191,4
Gavefond vedtatt generalforsamling		10,0	-10,0			0,0
Belastet gavefondet		-18,8				-18,8
Utbetalt kundeutbytte	-0,4			-55,0		-55,4
Utbetalt renter fondsobligasjon					-4,7	-4,7
Egenkapital 31.12.22	2 214,6	73,4	30,0	57,0	101,5	2 476,5
	Sparebankens fond	Gavefond	Foreslått utdelt gavefond	Foreslått utdelt kundeutbytte	Hybrid-kapital	Sum
Konsern						
Egenkapital 31.12.22	2 643,5	73,4	30,0	57,0	101,5	2 905,4
Resultat 2023	161,7		45,0	70,0	7,6	284,3
Utvidet resultat 2023	-0,4					-0,4
Totalresultat for perioden	161,3	0,0	45,0	70,0	7,6	283,9
Gavefond vedtatt generalforsamling		30,0	-30,0			0,0
Belastet gavefondet		-30,1				-30,1
Utbetalt kundeutbytte	0,4			-57,0		-56,6
Utbetalt renter fondsobligasjon					-7,2	-7,2
Egenkapital 31.12.23	2 805,2	73,3	45,0	70,0	101,9	3 095,4
	Sparebankens fond	Gavefond	Foreslått utdelt gavefond	Foreslått utdelt kundeutbytte	Hybrid-kapital	Sum
Egenkapital 31.12.21	2 508,3	82,2	10,0	55,0	100,9	2 756,5
Resultat 2022	134,1		30,0	57,0	5,3	226,4
Utvidet resultat 2022	1,5					1,5
Totalresultat for perioden	135,6	0,0	30,0	57,0	5,3	227,9
Gavefond vedtatt generalforsamling		10,0	-10,0			0,0
Belastet gavefondet		-18,8				-18,8
Utbetalt kundeutbytte	-0,4			-55,0		-55,4
Utbetalt renter fondsobligasjon					-4,7	-4,7
Egenkapital 31.12.22	2 643,5	73,4	30,0	57,0	101,5	2 905,4

NOTE 1 Regnskapsprinsipper

1. Selskapsinformasjon
2. Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet
3. Endringer i regnskapsprinsipper
4. Konsolideringsprinsipper
5. Segmentrapportering
6. Inntektsføring
7. Finansielle eiendeler og gjeld
8. Ikke finansielle eiendeler og gjeld
9. Skatt
10. Pensjonsforpliktelser
11. Egenkapital
12. Omregning utenlandsk valuta
13. Kontantstrømpoppstilling
14. Viktige regnskapsmessige og skjønsmessige vurderinger
15. Standarder og fortolkninger med fremtidig ikrafttredelsestidspunkt

1. Selskapsinformasjon

Fana Sparebank ble stiftet i 1878 og er lokalisert i Bergen kommune. Bankens hovedkontor er på Nesttun i Østre Nesttunvei 1, 5852 Bergen, Norge. Banken har avdelingskontor i Bergen sentrum og på Osøyro i Bjørnafjorden kommune. Fana Sparebank er et selveiet foretak. Sparebankens fond tilhører følgelig banken, og ingen kan gjøre krav på det.

Fana Sparebank konsern består av Fana Sparebank, Fana Sparebank Boligkreditt AS og Fana Sparebank Eiendom AS.

Fana Sparebanks hovedaktivitet er knyttet til tradisjonell sparebankvirksomhet med mottak av kundeinnskudd, utlån og betalingsformidling. Videre inngår boligkredittselskap og eiendomsmeglervirksomhet som virksomheter organisert i egne datterselskaper.

2. Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

Konsernregnskapet for Fana Sparebank er avlagt i samsvar med IFRS (International Financial Reporting Standards) godkjent av EU, samt ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven.

Selskapsregnskapet avlegges etter samme prinsipper som konsernregnskapet.

Regnskapet er basert på historisk kost. Finansielle eiendeler og gjeld vurderes til amortisert kost, med unntak av finansielle instrumenter til virkelig verdi med verdiendring over resultatet og finansielle instrumenter til virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat.

Regnskapet presenteres i norske kroner. Alle beløp i regnskap og noter presenteres i millioner dersom annet ikke er angitt spesifikt. Presentasjon av balansen er basert på likviditet, slik at alle eiendeler og forpliktelser presenteres i likviditetsrekkefølge.

3. Endringer i regnskapsprinsipper

Anvendte regnskapsprinsipper er konsistente med prinsippene anvendt i årsrapport for 2022. Det har ikke vært endringer i standarder og/eller tolkninger som har vært relevant for selskapet i 2023.

4. Konsolideringsprinsipper

Konsernregnskapet omfatter Fana Sparebank med 2 heleide datterselskaper. Fana Sparebank har kontroll over datterselskapene, da eierandelen er 100 % og det ikke er forhold som tilsier at andre har kontroll.

Investeringer i datterselskaper vurderes i selskapsregnskapet til anskaffelseskost.

Konsernregnskapet viser finansiell stilling og resultat av årets virksomhet, endringer i egenkapital og kontantstrømmen som en økonomisk enhet.

Alle konserninterne investeringer, transaksjoner, mellomværende og urealisert fortjeneste mellom konsernselskaper er eliminert. Regnskapsprinsipper i datterselskaper tilpasses når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper. Mer-/mindre-verdier i døtre innregnes i konsernet.

5. Segmentrapportering

Konsernets virksomhetsområder er inndelt i følgende driftssegmenter: Himla, Personmarked, Bedriftsmarked, Kapitalmarked og Eiendomsmegling. Ufordelt er inntekter og kostnader, samt strategiske investeringer som ikke direkte kan henføres til segmentene.

Fana Sparebank Boligkreditt AS blir internt i all hovedsak rapportert som del av segmentene Himla, Personmarked og Kapitalmarked.

NOTE 1

(forts.)

Segmentrapporteringen bygger på intern finansiell rapportering ut fra konsernets organisering. Konsernets øverste beslutningstaker er administrerende direktør.

Banken opererer i et geografisk avgrenset område. Rapportering på geografiske segmenter utarbeides ikke da dette gir lite tilleggsinformasjon.

6. Inntektsføring

Renteinntekter inntektsføres ved bruk av effektiv rentemethode. Dette innebærer løpende inntektsføring av renter med tillegg av amortisering av etableringsgebyrer og eventuelt andre gebyrer som er å anse som en del av den effektive renten. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid for lånet (amortisert kost). For utlån til virkelig verdi blir etableringsgebyrer og andre gebyrer inntektsført når instrumentet første gang balanseføres.

Renteinntekter på nedskrevne engasjementer (misligholdte engasjement steg 3) beregnes som effektiv rente av netto nedskrevet verdi.

Andre driftsinntekter består blant annet av gebyrer og provisjoner knyttet til betalingsformidling, finansielle garantier, salg av forsikringsprodukter og eiendomsmegling. Gebyrer og provisjoner som ikke inngår i effektiv renteberegning, inntektsføres over tid etter hvert som tjenesten leveres eller på tidspunkt når oppdraget er utført. Meglerprovisjon inntektsføres når det er inngått bindende avtale mellom kjøper og selger. Dette skjer ved budaksept mellom partene.

Forskuddsbetalte inntekter og påløpte ikke betalte kostnader periodiseres og føres som gjeld i bankens balanse. Opptjente ikke innbetalte inntekter periodiseres og føres som fordring i balansen.

Ved salg av aksjer, obligasjoner og sertifikater vurderes regnskapsmessig gevinst/tap i forhold til gjennomsnittlig anskaffelseskost.

Utbytte fra investeringer inntektsføres når rett til utbytte er etablert og besluttet av generalforsamling. Utbytte fra datterselskap inntektsføres i selskapsregnskapet det året det blir vedtatt, i praksis blir dette året etter opptjeningsåret. I konsernregnskapet blir utbyttet eliminert.

7. Finansielle eiendeler og forpliktelse

Finansielle eiendeler og forpliktelser verdsettes og klassifiseres i samsvar med IFRS 9 og presentasjon utføres i samsvar med IFRS 7.

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres på avtaletidspunktet, som er tidspunkt for når selskapet blir part i instrumentets kontraktsmessige betingelser.

Finansielle eiendeler føres ut av balansen når rettighet til å motta kontantstrømmer opphører eller eien delen er avhendet. Finansielle forpliktelser fraregnes på det tidspunkt rettighetene til de kontraktsmessige betingelsene er innfridd, kansellert eller utløpt.

Klassifisering og måling

Finansielle eiendeler og gjeld inndeles i følgende kategorier:

- Amortisert kost
- Virkelig verdi med verdiendring over resultat (FVPL)
- Virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat (FVOCI)

Klassifisering av finansielle instrumenter bestemmes ved første gangs regnskapsføring.

Klassifisering besluttes på grunnlag av forretningsmodell for den porteføljen som instrumentet inngår i og hvilke kontraktsmessige kontantstrømmer instrumentene har.

For finansielle eiendeler skilles det mellom følgende typer instrumenter

- Gjeldsinstrumenter
- Derivater
- Egenkapitalinstrumenter

Gjeldsinstrumenter er alle finansielle eiendeler som ikke er derivater eller egenkapitalinstrumenter.

Gjeldsinstrumenter må gjennom to tester for å avgjøre klassifisering.

Først testes instrumentets kontraktsmessige vilkår (SPPI-testen, Solely payment of principal and interest). Dette medfører at det kun er instrumenter med kontraktsmessige kontantstrømmer som bare består av betaling av rente og hovedstol på gitte datoer som kvalifiserer for amortisert kost-måling. Alle andre finansielle instrumenter skal måles til virkelig verdi.

Instrumenter som i utgangspunktet kvalifiserer for amortisert kost måling må deretter gjennom en forretningsmodell test. Denne testen gjøres på porteføljenivå og vurderer forretningsmodell som instrumentet inngår i.

NOTE 1

(forts.)

- Gjeldsinstrument skal måles til amortisert kost dersom instrumentet inngår i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer.
- Gjeldsinstrument som både holdes for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg, skal måles til virkelig verdi med verdiendring ført over total resultatet (OCI), men med renteinntekt og tapsnedskrivninger ført i ordinært resultat.
- Øvrige gjeldsinstrument som ikke holdes, verken helt eller delvis, for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Finansielle instrument kan bli bestemt regnskapsført til virkelig over resultatet ved førstegangsinregning hvis følgende kriterium er oppfylt: Klassifiseringen eliminerer eller i vesentlig grad reduserer en uoverensstemmelse i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått ved måling av eiendelen.

Finansielle instrumenter til amortisert kost

Finansielle eiendeler til amortisert kost innregnes første gang til virkelig verdi med tillegg for direkte henførbare transaksjonskostnader. Etter første gangs innregning måles instrumentet til amortisert kost og inntektene beregnes etter effektiv rentemetode. Ved effektiv rentemetode beregnes instrumentets effektive rente. Effektiv rente fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av slike kontantstrømmer neddiskontert med effektive renten. Renteinntekter blir presentert under «Renteinntekter amortisert kost».

Amortisert kost er redusert med eventuelle nedskrivninger for forventet tap. Endring i forventede tapsnedskrivninger blir bokført under «Tap på utlån og garantier» i resultatregnskapet.

Kategorien finansielle instrumenter til amortisert kost består hovedsakelig av kontanter, utlån til kredittinstitusjoner og utlån til kunder, samt finansielle forpliktelser med flytende rente.

Utlån med kontraktsmessige kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol vurderes i konsernet som nevnt over til amortisert kost. I morbank kan tilsvarende gjeldsinstrument med pant i boligeiendom inngå i en portefølje som kan selges til Fana Sparebank Boligkreditt AS. Gjeldsinstrumentet vil da klassifiseres til virkelig verdi med verdiendring over total resultatet (OCI), med renteinntekt og eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over OCI skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelen.

Finansielle forpliktelser med flytende rente vurderes til amortisert kost. For finansielle forpliktelser med

fast rente benyttes virkelig verdiopsjon. Når virkelig verdiopsjon benyttes skal endring i virkelig verdi som skyldes endring i egen kredittisiko føres over utvidet resultatregnskap, mens øvrige verdiendringer føres over det ordinære resultatet.

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi over resultatet

I denne kategorien inngår utlån med fast rente, derivater, rentebærende verdipapirer og egenkapitalinstrumenter. Instrumentene innregnes første gang i balansen til virkelig verdi. Tilhørende transaksjonskostnad innregnes i resultatregnskapet når de oppstår. Virkelig verdi er det beløpet en eiendel kan byttes i, eller en forpliktelse kan gjøres opp med, i en transaksjon mellom uavhengige parter.

Renteinntekter og –kostnader for finansielle instrument til virkelig verdi inngår i «Netto renteinntekter».

Endring i virkelig verdi for finansielle instrument til virkelig verdi inngår i «Netto gevinst/tap finansielle instrumenter».

Utlån med fast rente

For lån med fast rente blir virkelig verdi-opsjon benyttet og disse vurderes til virkelig verdi. Virkelig verdi blir beregnet ved å neddiskontere kontantstrømmen i lånene med avkastningskrav utledet fra rentekurven på balansedagen. Kredittspread på utlån fastsettes ut fra en helhetsvurdering basert på observerte endringer i markedet samt interne vurderinger. En endring i kredittspread vil påvirke avkastningskravet ved at tillegget som blir lagt på renten endres. Renterisiko knyttet til utlån med fastrente sikres med derivater. Vurdering av utlån til fast rente til virkelig verdi tar vekk eller vesentlig reduserer regnskapsmessig misforhold mellom renterisikoen for instrumentet og tilhørende sikring.

Derivater

Derivater måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Ved beregning av virkelig verdi blir rentekurven på balansedagen benyttet. Derivater presenteres som en eiendel når avtalens virkelige verdi er positiv og som en forpliktelse når verdien er negativ.

Egenkapitalinstrumenter

Virkelig verdi på egenkapitalinstrumenter er basert på gjeldende kurs på balansedagen.

Finansielle instrumenter som ikke er børsnotert eller omsettes i et aktivt marked verdsettes etter ulike verdsettelsesteknikker. Ved verdsettelse av finansielle instrumenter anvender konsernet modeller basert på data som er observerbare i markedet i den grad slike er tilgjengelige.

For konsernets egenkapitalinstrumenter som handles i ikke-aktive markeder, baseres virkelig verdi på

Noter til regnskapet

NOTE 1

(forts.)

balansetidspunktet på tilgjengelig regnskapsinformasjon og følgende vurderinger i tillegg til en grad av skjønn:

- Forutsetter fortsatt drift.
- Pris ved siste kapitalutvidelser, eller siste omsetning mellom uavhengige parter, justert for eventuell endring i markedsforholdene siden kapitalutvidelsen/omsetningen.
- Virkelig verdi basert på vurdering av selskapet balanse, resultat og kontantstrøm målt mot sammenlignbare selskap notert, og omsatt i et aktivt marked.
- Vurdering av selskapet egenkapital justert for fremtidig forventet resultatutvikling.

Likviditetsportefølje (LCR-portefølje)

Porteføljen styres, måles og rapporteres til ledelsen til virkelig verdi. LCR-porteføljen består av rentebærende fond og obligasjonsporteføljer.

Avkastningsportefølje

Avkastningsporteføljen måles til virkelig verdi over resultatet basert på en vurdering av forretningsmodell. Hovedformålet med porteføljen er å oppnå best mulig avkastning innenfor rammene i kapitalforvaltningsstrategien.

Tapsnedskrivning av utlån vurdert til amortisert kost

Etter IFRS 9 skal tapsnedskrivningene innregnes basert på forventet kredittap. Nedskrivningene skal være forventningsrette og fremadskuende. Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler i IFRS 9 gjelder både for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost og til virkelig verdi med verdiendringer ført over utvidet resultatregnskap. I tillegg er ubenyttede kreditter og garantiforpliktelser omfattet av nedskrivningsmodellen.

Måling av avsetning for forventet tap i den generelle modellen avhenger av om kredittisikoen har økt vesentlig siden opprinnelig innregning. Ved førstegangsinnregning og når kredittisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangsinnregning, skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Hvis kredittisikoen har økt vesentlig etter førstegangsinnregning skal det avsettes for forventet tap over hele løpetiden.

Banken har etablert en metode for å vurdere om kredittisikoen etter førstegangsinnregning har økt vesentlig ved å beregne endring i risiko for mislighold over gjenværende levetid av det finansielle instrumentet, se eget avsnitt under.

Bankens PM-modell regner ut en misligholdssannsynlighet (porteføljescore) på kunden med bakgrunn i kunden sitt treff på åtte variabler, herunder overtrekk siste månedsslutt, antall første- og andregangspurringer, alder og gjennomsnittlig innskuddsaldo siste seks måneder. Modellen kjøres og oppdateres hver måned. Dersom kunden er ny, vil kunden få sin første porteføljescore etter seks måneder. Søknadscore vil gjelde frem til da. Porteføljescore inndeles i klassene A til K. Risikoklasse K er misligholdsklasse, og blir gitt når engasjementet er definert som misligholdt på scoretidspunktet. BM-modellen regner ut en misligholdssannsynlighet (porteføljescore) på kunden med bakgrunn i kunden sitt treff på ulike variabler, herunder gjennomsnittlig trekk på kassekreditt, antall første- og andregangspurringer, revisoranmerkninger, eksterne betalingsanmerkninger, alder på foretak med videre. Modellen er lik for alle bransjer. Dette er kompensert med å inkludere bransjevariabler der kunden sitt nøkkeltall blir sammenlignet med gjennomsnittet i bransjen.

Beskrivelse av nedskrivningsmodell etter IFRS 9

Dette avsnittet beskriver bankens modell for nedskrivning av finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter og som ikke klassifiserer til virkelig verdi over resultat. De generelle prinsipper for nedskrivning er beskrevet over.

Banken har laget en rutine for månedlig beregning av tap. Målet for modellen er å beregne forventet kredittap som er fremadskuende og forventningsrett.

Tapsestimatene beregnes basert på 12 måneders og livslang sannsynlighet for kundens mislighold (probability of default - PD), tap gitt mislighold (loss given default - LGD) og eksponering ved mislighold (exposure at default - EAD). Historikk for observert misligholdrate og observert tapsgrad vil fremover danne grunnlag for å lage gode estimater på fremtidige verdier for PD og LGD. Banken vurderer fremtidsrettet informasjon som makroøkonomiske faktorer og andre økonomiske prognoser for å kunne gi fremadskuende estimater for PD og LGD. Fremadskuende EAD baseres på avtalt nedbetalingsplan og observerte nivåer på faktiske nedbetalinger og innfrielser. Alle estimater settes mest mulig forventningsrette. De kan dermed skille seg fra tilsvarende estimater for PD, LGD og EAD som inngår i lønnsomhetsberegninger.

I tråd med IFRS 9 grupperer banken sine utlån i tre steg basert på misligholdssannsynligheter på innregningstidspunktet sammenlignet med misligholdssannsynligheter på balansedagen, samt avsjekk mot watch- og exitlist, lån med betalingslettelse samt lån som er forfalt med mer enn 30 dager. Tildeling til steg 1, 2 eller 3 gjøres altså for det enkelte lån (eller engasjement). En enkelt kunde kan dermed ha lån i ulike steg.

NOTE 1

(forts.)

Steg 1: Dette er startpunkt for alle finansielle eiendeler omfattet av den generelle tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke har vesentlig høyere kredittrisiko enn ved førstegangsinnregning får en avsetning til tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap, det vil si tap knyttet til potensielle hendelser i løpet av 12 måneder etter rapporteringsdato. I denne kategorien ligger alle eiendeler som ikke er overført til steg 2 eller 3.

Steg 2: I steg 2 klassifiseres eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning, og hvor det ikke er objektive bevis på tap (se definisjon under steg 3). For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. I denne gruppen finner vi utlån med vesentlig økt kredittrisiko og som ikke er i mislighold (det vil si ikke i steg 3). Når det gjelder avgrensning mot steg 1 definerer banken selv hva som er vesentlig økning i kredittrisiko. IFRS 9 beskriver imidlertid at det vil ha vært en vesentlig økning i kredittrisiko, med mindre dette kan tilbakevises, dersom betaling er forsinket med 30 dager eller opptil 90 dager, som er definert som et faktisk mislighold.

Endring i kredittrisiko

Banken benytter PD-nivå som det primære kriteriet for vesentlig økt kredittrisiko. PD på rapporteringstidspunktet sammenlignes med PD ved innvilgelse. Dersom det første kriteriet og det andre eller det tredje er oppfylt havner engasjementet i steg 2. Det siste kriteriet anses som et tilleggspunkt for å tvinge eventuelle høyrisikokunder til steg 2-beregning. Kriteriene er som følger:

1. PD utgjør minimum 0,75 %
2. PD mer enn doblet siden innvilgelse
3. PD har forverret seg med minimum 1,5 %- poeng

Watch- og exitlist

For å ta hensyn til fremadskuende informasjon og for å fange opp andre relevante forhold som kan ha inntruffet, men som ikke har blitt fanget opp av bankens PD-modeller, så har banken valgt å bruke watch- og exitlist med utsatte engasjement. Disse engasjement blir overstyrt til steg 2 hvis de ikke allerede finnes i steg 2 eller 3.

Betalingslettelser

Engasjement med betalingslettelser kan være enten friske eller tapsutsatte. Engasjement med betalingslettelser omfatter engasjement der det er gitt mer gunstige vilkår (reforhandling), eller refinansiering av et engasjement, som følge av at debitor har økonomiske problemer. Kriteriet om at debitor er i økonomiske problemer skiller betalingslettelser fra vanlige forretningsmessige reforhandlinger av vilkår. Det er med andre ord et tilleggsmoment at banken ikke ville gitt lån til disse vilkår ved en ordinær låneutstedelse.

Dersom et engasjement kommer inn under denne kategorien genereres en karantene på 24 måneder før de eventuelt friskmeldes. Disse engasjement blir overstyrt til steg 2 hvis de ikke allerede finnes i steg 2. Dersom et engasjement blir merket for betalingslettelse for andre gang i løpet av karanteneperioden på 24 måneder, vil engasjementet regnes som tapsutsatt og overstyres til steg 3, med en karanteneperiode på 12 måneder. Engasjement med kredittforringelse overstyres til steg 3.

Steg 3: Eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse, og hvor det er objektive bevis på tap på balansedato blir klassifisert under steg 3. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden.

Indikatorer som vurderes når det skal besluttes om det foreligger objektive bevis for tap er vesentlige finansielle problemer hos debitor, betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd, innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor. Dersom en tapshendelse er identifisert, vurderes det som de aktuelle tapshendelsene reduserer engasjementets estimerte fremtidige kontantstrømmer.

Bankens misligholdsdefinisjoner er utformet i henhold til EBA (European Banking Authority) sine retningslinjer for hvordan banker skal anvende misligholdsdefinisjon i kapitalkravforordningen (CRR), samt presiseringer i CRR/CRD IV forskriften.

Mislighold er definert som betalingsmislighold eller mislighold på grunn av manuell misligholdsmerking (unlikelyness to pay)

1. Betalingsmislighold er definert som vesentlig overtrekk med mer enn 90 dagers varighet. Terskelverdiene for vesentlig overtrekk følger av CRR/CRD IV forskriften:
 - Personmarked – mislighold over 1.000,- kroner på en av kundens konti og minst 1 % av engasjementet størrelse.
 - Bedriftsmarked – mislighold over 2.000,- kroner på en av kundens konti og minst 1 % av engasjementets størrelse.

2. Mislighold på grunn av manuell misligholdsmerking baserer seg i større grad på kredittfaglige vurderinger. Hendelser som inngår i denne kategorien er tapsavsetninger på kunden, konkurs/gjeldsordning, vurderinger av betalingslettelser eller andre indikasjoner på at det kan være betydelig tvil om kunden vil oppfylle sine forpliktelser.

Noter til regnskapet

NOTE 1

(forts.)

Misligholdsdefinisjon innebærer innføring av karenstid som tilsier at kundene blir kategorisert som misligholdt en periode etter at misligholdet er bragt i orden. Karenstid er 3 måneder eller 12 måneder avhengig av underliggende årsak til misligholdet.

Videre er det innført smitteregler for misligholdsmerking på konsernnivå. På sikrede konti vil et vesentlig mislighold på konto i et selskap (for eksempel Fana Sparebank boligkreditt), smitte over til kundens øvrige konti i konsernet (både banken og boligkredittselskapet). Videre vil et vesentlig mislighold på en usikret konto i banken smitte over på kundens øvrige usikrede konti i banken.

Alle engasjement som defineres som misligholdt etter ny misligholdsdefinisjon får risikoklasse K i bankens scoreløsning og styres til steg 3.

Misligholdsdefinisjonen i IFRS 9 under steg 3 er sammenfallende med intern risikostyring og kapitalkravsberegninger. Misligholdte lån er gjenstand for individuell vurdering og det foretas nedskrivning beregnet på bakgrunn av scenariobetraktninger. Når det foreligger en individuell nedskrivning, vil denne erstatte modellbasert nedskrivning av forventet tap. Dette gjelder selv om den individuelle nedskrivningen er lavere enn den modellbaserte nedskrivning. For sikrede boliglån som blir individuelt vurdert og det samtidig ikke blir nedskrevet individuelt da sikkerheten på engasjementet er tilstrekkelig, blir modellberegnet i steg 3. Banken er da av den oppfatning at tapsrisikoen for slike lån kommer bedre til uttrykk ved bruk av modellbasert beregning.

Innregning, fraregning, betalingslettelser og konstatering

Tapsmodellen er bygget opp slik at opprettelse av ny lånekonto defineres som et nytt engasjement, mens innfrielse av lånekonto defineres som fraregning. Ny lånekonto tildeles når en kunde refinansierer engasjementet sitt og blir gjenstand for ny kredittvurdering. Konstatering av tapsnedskrivning (bokføring mot kundens engasjement) skal foretas når alle sikkerheter er realisert og det er utvilsomt at banken ikke mottar flere innbetalinger på engasjementet. Kravet mot kunden består, og skal følges opp, med mindre det er inngått avtale om ettergivelse med kunden.

Tapsberegning

Basert på inndeling av engasjement i de tre stegene samt anvendelse av fremadskuende misligholdssannsynligheter, sikkerhetsverdier og eksponering, beregnes forventet tap i nedskrivningsmodellen. Tap det enkelte år beregnes ved å multiplisere misligholdssannsynlighet, tap gitt mislighold og modellert eksponering i tre ulike scenarier. Tapene diskonteres tilbake til rapporteringstidspunktet og summeres. Endelig beregnes en vektet sum av beregningen fra det enkelte scenario.

Tapsprosent gitt mislighold beregnes på bakgrunn av forholdet mellom engasjement og sikkerhetene som ligger til grunn for engasjementet. Utover realisasjonsverdi av sikkerhetene er tilfrisking den viktigste inputverdien i tapsmodellen. For sikkerhetsdekning tar vi hensyn til at bankens gjenvinning er asymmetrisk. Det innebærer at banken får redusert gjenvinning hvis faktisk realisasjonsverdi går under utestående, mens en realisasjonsverdi over utestående ikke tilfaller banken. Det vil alltid være en usikkerhet i estimert sikkerhetsdekning. Denne usikkerheten eller variasjonen i faktiske realisasjonsverdier fører til lavere gjennomsnittlig anvendbar sikkerhetsdekning pga. asymmetrien beskrevet ovenfor. 100 prosent anvendbar sikkerhetsdekning vil være et tak, men i tillegg til det benytter modellen en anvendbar sikkerhetsdekning som er lavere en gjennomsnittlig estimert. Asymmetrien er størst rundt 100 prosent estimert sikkerhetsdekning. Der vil anvendbar sikkerhetsdekning på ca 90 prosent benyttes. Ved lav sikkerhetsdekning vil det være liten asymmetri og dermed liten forskjell mellom estimert og anvendbar sikkerhetsdekning. Det forutsettes også en lav/moderat gjenvinning av usikrede engasjementer og usikret del på engasjementer med sikkerhet.

Sikkerhetsdekning, tilfrisknings sannsynlighet og gjenvinning usikret del er de viktigste elementene i beregning av tap gitt mislighold. Sikkerhetsdekning beregnes konkret for hvert lån, mens de andre elementene fremover vil bli basert på historisk observerte gjennomsnittsverdier. For personmarkedet består sikkerheter i hovedsak av fast eiendom. Banken benytter Eiendomsverdi AS ved verddivurdering av eiendommene banken finansierer. For bedriftsmarkedet består sikkerheter av fast eiendom, fordringer, driftsløse mm. Ved verddivurdering av fast eiendom benyttes eksterne takster i kombinasjon med bankens egen vurdering. Oppdatering av sikkerhetsverdier følger bankens interne rutine for verddivurdering.

Tapsnedskrivninger fremkommer ved å vekte tre scenarioer. Realistisk scenario er et makroøkonomisk scenario som representerer forventet fremtidig økonomisk vekst de neste 5 år. Optimistisk scenario er et makroøkonomisk scenario som representerer en høykonjunktur med sterk økonomisk vekst. Pessimistisk scenario er et makroøkonomisk scenario som representerer en nedgangskonjunktur med svak økonomisk vekst. Prinsippene for vektningen er at det forventes at realistisk scenario vil inntreffe i 3 av 5 år, mens de to andre scenarioene vil inntreffe i 1 av 5 år. Banken skal imidlertid vurdere vektningen i lys av boligpris- og renteutvikling, og har valgt å se hen til nivået på mot-sykklisk kapitalbuffer for å si noe om den økonomiske aktiviteten nå og de økonomiske fremtidsutsiktene. Se note 11 for nærmere beskrivelse av tapsberegningen.

NOTE 1

(forts.)

8. Ikke finansielle eiendeler og gjeld**Bygg og andre varige driftsmidler**

Varige driftsmidler innbefatter eiendommer, tomter og driftsmidler. Varige driftsmidler måles til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Når eiendeler selges eller avhendes, blir balanseført verdi fraregnet og eventuelt tap eller gevinst resultatføres.

Bankens bygninger er blitt dekomponert og delt opp i vesentlige komponenter med ulik avskrivningstid.

Varige driftsmidler avskrives lineært over forventet brukstid innenfor følgende rammer:

Eiendommer:

Bygg	50 år
Tekniske installasjoner (VVS, elkraft m.m.)	25 år
Tele og automatisering	10 år
Andre installasjoner (f. eks. heis)	20 år
Tomter	avskrives ikke
Maskiner, inventar, EDB-utstyr	3–5 år
Transportmidler	5 år

Eiendelenes restverdier og brukstider vurderes årlig og justeres om nødvendig.

Immaterielle eiendeler

Programvare som spesial tilpasses bankens systemer blir, sammen med implementeringskostnader, balanseført som immateriell eiendel. Investeringen avskrives normalt over 3–5 år, men det blir foretatt en løpende vurdering hvorvidt den økonomiske verdien er lavere enn bokført verdi og hvorvidt det er behov for nedskrivning.

Verdifall – nedskrivninger av ikke finansielle eiendeler

På balansedagen vurderes om det er indikasjon på verdifall knyttet til balanseført verdi av ikke finansielle eiendeler. Er slike indikasjoner til stede vil gjenvinnbart beløp for eiendelen estimeres. Gjenvinnbart beløp for en eiendel er det høyeste av bruksverdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Bruksverdi vil være neddiskonterte estimerte fremtidige kontantstrømmer fra eiendelen. Verdifall føres mot andre driftskostnader.

9. Skatt

Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt knyttet til årets resultat, eventuell betalbar skatt for tidligere år, samt endring i utsatt skatt. Det beregnes utsatt skatt på midlertidige forskjeller. Midlertidige forskjeller er forskjeller mellom regnskapsført verdi i balansen av en eiendel eller en forpliktelse og eiendelens eller forpliktelsenes skattemessige verdi. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skatteregler som gjelder på balansedagen eller som med overveiende sannsynlighet ventes vedtatt, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten skal gjøres opp. De viktigste midlertidige forskjellene gjelder pensjoner, avskrivninger på driftsmidler og eiendommer og revurdering av enkelte finansielle eiendeler og gjeld.

Utsatt skattefordel blir balanseført i den utstrekning det er sannsynlig at den vil kunne benyttes mot fremtidig skattepliktig inntekt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel blir nettoført i bankkonsernets balanse.

Skatt på formue blir ført som ordinær driftskostnad.

10. Pensjonsforpliktelser

Pensjonsforpliktelsen beregnes i samsvar med IAS 19. Banken har som hovedordning en innskuddsbasert pensjonsordning. Bankens ytelsesbasert ordning gjelder noen få ansatte som ikke er overført til innskuddspensjonsordningen.

Innskuddsbaserte pensjonsordninger

Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at konsernet betaler et årlig innskudd til de ansattes pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på pensjonsinnskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Utover innbetalt innskudd har konsernet ingen ytterligere forpliktelse knyttet til løfte om fremtidig størrelse på pensjonen.

Pensjonspremien innregnes som personalkostnad i resultatet i de perioder hvor arbeidsytelsene er utført.

Ytelsesbaserte pensjonsordninger:

Pensjonsforpliktelsen beregnes som nåverdien av de estimerte fremtidige pensjonsytelsene som regnskapsmessig anses som opptjent på balansedagen. Virkelig verdi av pensjonsmidlene trekkes fra brutto forpliktelsen. Beregningene bygger på aktuarmessige og økonomiske forutsetninger om blant annet levealder,

NOTE 1

(forts.)

lønsvekst og førtidspensjonering. Diskonteringsrenten i beregningen er basert på markedsrenten på balansetidspunktet for obligasjoner med fortrinnsrett.

Endringer i pensjonsforpliktelsene som følge av endringer i aktuarmessige forutsetninger og variasjoner mellom faktisk og forventet avkastning på pensjonsmidlene, blir ført over andre inntekter og kostnader. Postene henføres til «Sum øvrige resultatposter som ikke vil bli reklassifisert til resultatet».

Pensjonsforpliktelsene knyttet til de ytelsesbaserte pensjonsordningene blir beregnet av uavhengig aktuar.

Se note 37 Pensjoner for nærmere omtale.

11. Egenkapital

Egenkapitalen består av sparebankens fond, gavefond og hybridkapital.

Fondsobligasjoner klassifisert som hybridkapital er obligasjoner med pålydende rente, men hvor banken under nærmere gitte vilkår ikke har plikt til å betale ut renter og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, dvs renten akkumuleres ikke. Fondsobligasjonene tilfredsstillers ikke definisjonen av finansielle forpliktelse i henhold til IAS32. Rentene presenteres ikke som rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i egenkapitalen. Skatt på renter på fondsobligasjoner klassifisert som egenkapital, presenteres som en reduksjon i skattekostnaden i resultatregnskaper ihht IAS12.

Foreslått utdeling til gaver klassifiseres i konsernbalansen som en del av egenkapitalen til endelig vedtak om utdeling er besluttet.

Konsernbidrag til datterselskap klassifiseres som del av egenkapitalen til endelig vedtak om utdeling er besluttet. Mottatt konsernbidrag i døtre blir eliminert i konsernet.

12. Omregning utenlandsk valuta

Fana Sparebank sine pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til kurs på balansedagen. Verdiendringer for slike poster som følge av endret kurs resultatføres.

13. Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen viser kontantstrømmene gruppert etter operasjonelle, investerings-, og finansieringsaktiviteter. Kontanter er definert som kontanter og fordringer på Sentralbanken.

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter er definert som renter, gebyrer og provisjoner knyttet til utlån og innskuddsvirksomhet, renter knyttet til likviditetsbeholdningen, utbetalte driftskostnader samt betalte skatter og avgifter. I tillegg inngår likviditetsstrømmer knyttet til verdipapirer holdt for omsetning i denne posten.

Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner som ikke er holdt for tradingformål og kontantstrømmer knyttet til bygg og andre varige driftsmidler.

Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter innbefatter opptak og nedbetaling av obligasjonslån, ansvarlige lån og andre innlån, samt rentebetalinger knyttet til dette.

14. Viktige regnskapsmessige og skjønsmessige vurderinger

Utarbeidelsen av konsernregnskapet medfører at ledelsen gjør estimater og skjønsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. De regnskapsestimaterne som følger av dette vil sjelden være fullt ut i samsvar med det endelige utfall. Estimater, antakelser og forutsetninger som representerer en betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseført verdi på eiendeler og gjeld i løpet av neste regnskapsperiode, drøftes nedenfor.

Virkelig verdi av finansielle derivater og andre finansielle instrument

Virkelig verdi på finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked fastsettes ved å bruke ulike verdsettelsesteknikker. Banken og konsernet vurderer og velger metoder og forutsetninger som så langt som mulig er basert på markedsforholdene på balansedagen. For finansielle eiendeler som ikke handles i aktive markeder (aksjer) brukes ulike tilnæringer for å finne virkelig verdi. Siste omsetningsverdi eller emisjon, mellom informerte, villige og uavhengige parter, brukes dersom den er omsatt/emittert innenfor rimelig tid. Dersom det ikke eksisterer noen omsetning eller emisjon siste år brukes en enkel modell basert på selskapets egenkapital kombinert med skjønn.

NOTE 1

(forts.)

Nedskrivninger på utlån, ubenyttet kreditt og garantier

Ved bruk av nedskrivningsmodellen benyttes det skjønn på flere nivå. Det vises til beskrivelsen av modellen i regnskapsprinsippene og note 11 inkludert en vurdering av estimatusikkerhet.

Vesentlige elementer som krever bruk av skjønn er:

- Fremadskuende scenarier, og vektning av de ulike scenariene (normal, pessimistisk og optimistisk) i beregningen. Scenarienes påvirkning på panteverdier krever også utstrakt bruk av skjønn.
- Vurdering av hvilke engasjement som havner på watchlist er basert på skjønn, og kan overstyre modellberegnet nedskrivning.
- Engasjement i steg 3 som vurderes for nedskrivning individuelt. Dette omfatter engasjement med vesentlige finansielle problemer hos debitor, mislighold over 90 dager eller andre vesentlige kontraktsbrudd, tilfeller der det anses som sannsynlig at debitor vil innlede gjeldsforhandlinger eller andre konkrete forhold som har inntruffet. Nedskrivningsbeløpet beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Estimeringen av kontantstrømmen baseres på erfaringsmateriale og skjønn basert på de forhold som var inntrådt på balansedagen. Ved vurderingen av kontantstrømmen vil det hefte usikkerhet til både identifisering av utlån hvor verdien av sikkerheten er svekket, estimering av beløp og tidspunkt for fremtidige kontantstrømmer, herunder verdien av sikkerheten.

15. Standarder og fortolkninger med fremtidig ikrafttredelsestidspunkt

Det er konsernets intensjon å implementere relevante endringene i IFRS regelverket på ikrafttredelsestidspunktet, under forutsetning av at EU godkjenner endringene før avleggelse av konsernregnskapet. Ingen av forestående vedtatte endringer i standarder vurderes å ha vesentlig innvirkning på bankens fremtidige finansielle rapportering.

Noter til regnskapet

NOTE 2

Segmentrapportering

(I MILL. KR)

Konsernets virksomhetsområder er inndelt i 4 driftssegmenter for bankdrift: Himla, Personmarked, Bedriftsmarked og Kapitalmarked. Himla tilbyr enkle nettbaserte banktjenester for utlån og innskudd, Personmarked og Bedriftsmarked tilbyr et bredt spekter av finansielle produkter og tjenester som ulike typer innskudd og plasseringer, utlån og forsikring innenfor sine segmenter. Kapitalmarked har ansvar for konsernets kapital- og likviditetsforvaltning, finansieringsaktiviteter og markedsrisiko knyttet til dette. I tillegg til segmentene for bankdrift, blir datterselskapet Fana Sparebank Eiendom AS rapportert som eget driftssegment. Inntekter og kostnader, samt strategiske investeringer som ikke direkte kan henføres til segmentene blir rapportert under ufordelt. Konserntinterne transaksjoner, investeringer og mellomværende elimineres.

Fana Sparebank Boligkreditt AS blir internt rapportert som del av bankdriften.

Segmentrapporteringen er utarbeidet etter samme regnskapsgrunnlag som konsernet. Segmentinndelingen gjenspeiler måten banken er organisert på og baserer seg på bankens interne rapporteringssystemer til øverste beslutningstaker (administrerende direktør). Forretningssegmentene for bankdrift bygger på bankens interne organisasjonskart og kundene blir plassert inn i de ulike forretningssegmenter på bakgrunn av virksomhet. Det er ingen enkelt kunde som står for over 10 % av inntektene.

Banken opererer i et geografisk avgrenset område. Det utarbeides ikke segmentnote etter geografisk fordeling da dette gir lite tilleggsinformasjon.

2023 Resultat	Himla	Person- marked	Bedrifts- marked	Kapital marked	Eiendoms- megling	Ufordelt	Elimine- ring	Sum
Netto renteinntekter	17,5	335,2	203,7	-8,1	-0,3	14,6	0,0	562,6
Driftsinntekter	-0,1	39,2	9,2	-19,4	35,0	15,9	5,4	85,2
Driftskostnader	18,1	176,3	42,3	16,8	42,4	0,0	-2,6	293,3
Tap	0,8	-3,4	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2
Resultat før skatt	-1,4	201,5	166,8	-44,3	-7,8	30,5	8,0	353,4
Skatt								69,1
Konsernets årsresultat								284,3
2022 Resultat								
Netto renteinntekter	10,4	280,8	154,7	-2,1	-0,2	0,6	0,0	444,3
Driftsinntekter	-0,1	34,0	10,8	-22,9	37,8	22,7	6,5	88,7
Driftskostnader	12,1	156,3	37,6	14,4	43,0	0,0	-2,3	261,1
Tap	0,8	-0,6	-4,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,8
Resultat før skatt	-2,6	159,1	132,0	-39,4	-5,4	23,3	8,8	275,7
Skatt								49,3
Konsernets årsresultat								226,4
2023 Balanse								
Netto utlån	4 921,5	15 387,1	5 519,5	0,0	0,0	0,0	-4,3	25 823,7
Andre eiendeler	0,0	0,0	0,0	2 975,2	12,7	518,6	-4,7	3 501,7
Innskudd fra og gjeld til kunder	1 373,9	9 568,6	2 077,3	983,1	0,0	0,0	-0,8	14 002,1
Annen gjeld og egenkapital	3 547,6	5 818,5	3 442,1	1 992,1	12,7	518,6	-8,3	15 323,3
2022 Balanse								
Netto utlån	3 505,1	16 730,3	4 757,2	0,0	0,0	0,0	-7,9	24 984,7
Andre eiendeler	0,0	0,0	0,0	3 370,5	22,6	559,4	-13,6	3 938,9
Innskudd fra og gjeld til kunder	398,3	9 258,3	2 180,4	715,6	0,0	0,0	-1,0	12 551,6
Annen gjeld og egenkapital	3 106,7	7 472,1	2 576,8	2 654,8	22,6	559,4	-20,4	16 372,0

NOTE 3

Kapitaldekning

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Sparebankens fond	2 457,6	2 301,6	2 457,6	2 301,6
Gavefond	73,3	73,4	73,3	73,4
Annen egenkapital			463,1	429,7
Sum egenkapital som inngår i kjernekapital	2 530,9	2 375,0	2 994,1	2 804,7
Fradrag i ren kjernekapital				
Fradrag for problemlån	0,0	0,0	0,0	0,0
Verdijustering for krav om forsvarlig verdifastsettelse	-6,1	-6,5	-5,6	-6,0
Immaterielle eiendeler/utsatt skattefordel	-10,3	-9,3	-10,8	-10,9
Goodwill inkl. i verdsettelse vesentlige eierandeler	-35,7	-30,5	-35,7	-30,5
Fradrag avsatt kundeutbytte	-70,0	-57,0	-70,0	-57,0
Sum fradrag i ren kjernekapital	-122,1	-103,3	-122,1	-104,4
Sum ren kjernekapital	2 408,8	2 271,7	2 871,8	2 700,3
Kjernekapital				
Fondsobligasjoner	101,9	101,5	105,2	103,3
Sum	101,9	101,5	105,2	103,3
Sum kjernekapital	2 510,6	2 373,2	2 977,0	2 803,6
Tilleggskapital				
Ansvarlig lånekapital	299,9	349,8	303,8	353,2
Sum tilleggskapital	299,9	349,8	303,8	353,2
Sum ansvarlig kapital	2 810,5	2 723,0	3 280,8	3 156,8
Risikovektet volum	10 514,5	9 657,7	13 921,3	13 197,5
Kapitaldekning	26,73 %	28,20 %	23,57 %	23,92 %
Kjernekapitaldekning	23,88 %	24,57 %	21,38 %	21,24 %
Ren kjernekapital	22,91 %	23,52 %	20,63 %	20,46 %

Noter til regnskapet

NOTE 3 Spesifikasjon beregningsgrunnlag

(forts.)

Standardmetoden	Morbank		Konsern	
	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Lokale og regionale myndigheter	48,7	92,3	48,7	92,4
Institusjoner	214,0	332,8	40,5	59,9
Foretak	45,3	44,9	129,3	113,4
Massemarkedssegment	713,1	697,9	889,0	860,0
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	6 539,2	5 901,0	10 426,7	9 970,9
Forfalte engasjementer	159,5	102,4	178,4	120,9
Engasjement med særlig høy risiko	816,6	724,1	816,6	724,1
Obligasjoner med fortrinnsrett	240,0	253,7	189,0	207,1
Andeler i verdipapirfond	3,0	2,5	3,0	2,5
Egenkapitalposisjoner	617,2	604,5	29,8	18,1
Øvrige engasjement	296,9	220,6	175,6	175,0
Sum kreditt-, motparts- og forringelsesrisiko: (Standardmetoden)	9 693,5	8 976,7	12 926,9	12 344,4
Operasjonell risiko (Basismetode)	817,4	678,4	990,9	850,6
CVA tillegg	3,6	2,6	3,6	2,6
Sum beregningsgrunnlag	10 514,5	9 657,7	13 921,3	13 197,5
Kapitalkrav ren kjernekapital				
Minimumskrav til ren kjernekapital 4,5 %	473,2	434,6	626,5	593,9
Bufferkrav:				
Pilar 2 krav fastsatt av Finanstilsynet (2,1 % fra 31.5.2022)			292,3	303,5
Bevaringsbuffer (2,5 %)	262,9	241,4	348,0	329,9
Motsyklisk buffer (2,5 % fra 31.03.2023)	262,9	193,2	348,0	264,0
Systemrisikobuffer (fra 3 % til 4,5% 31.12.2023)	473,2	289,7	626,5	395,9
Bufferkrav i ren kjernekapital	998,9	724,3	1 614,9	1 293,4
Samlet krav til ren kjernekapital	1 472,0	1 158,9	2 241,3	1 887,2
Tilgjengelig ren kjernekapital	936,7	1 112,8	630,5	813,0

Kapitaldekningen er basert på at banken fører regnskapet etter IFRS og rapporterer kapitaldekningen etter standardmetoden.

I tråd med gjeldende regelverk foretar Fana Sparebank en forholdsmessig konsolidering av sine eierandeler i samarbeidende grupper. Det er beregningene etter innkonsolidering som er førende for Finanstilsynets oppfølging av bankens oppfyllelse av pilar I, II og bufferkrav på konsolidert basis.

Fana Sparebank deltar i samarbeidende gruppe med Brage Finans AS, og innkonsoliderer følgelig bankens eierandelen på 1,00 % pr. 31.12.23 i konsernets kapitaldekning. (31.12.22: 1,00 %)

Gjennom sin eierandel på 0,41 % pr. 31.12.23 (31.12.2022: 0,41 %) er Fana Sparebank også i samarbeidende gruppe med Vipps AS. Finansdepartementet har imidlertid gitt dispensasjon fra kravet om forholdsmessig konsolidering for deltagere med eierandeler under 10 %. Forutsetningen for dispensasjonen er at foretaket gjør fradrag for hele den bokførte verdien i foretakets rene kjernekapital. Dette har Fana Sparebank gjort.

NOTE 4 Uvektet kapitalandel

(I MILL. KR)

Minstekravet til uvektet kjernekapitalandel er fastsatt til 3 prosent med henvisning til CRR2 artikkel 92.

	Morbank		Konsern	
	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Reinvesteringskostnad derivater	1,4	1,5	1,4	1,5
Fremtidig eksponering ved bruk av markedsverdimetoden	5,4	6,3	5,4	6,3
Poster utenom balansen	2 227,1	1 890,7	899,4	932,0
Utlån og øvrige eiendeler	19 891,0	19 102,4	29 481,8	29 046,5
Sum eksponeringsmål	22 124,8	21 000,9	30 388,0	29 986,3
Sum kjernekapital	2 510,6	2 373,2	2 977,1	2 803,6
Uvektet kapitalandel	11,35 %	11,30 %	9,80 %	9,35 %

NOTE 5

Risikostyring

Risikostyring er et av styrets sentrale fokusområder. Finansielt mål for banken er god risikoustyrt avkastning. En økning i risiko skal gjenspeiles i økt forventet avkastning. Hvor mye risiko banken skal eksponere seg for avgjøres av bankens risikoevne og -vilje.

Organisering

Styret i Fana Sparebank er overordnet ansvarlig for bankens risikostyring og alle forhold knyttet til styring og kontroll av risiko. Styret fastsetter langsiktige mål/rammer for bankens risikoprofil. Risikoprofilen operasjonaliseres gjennom styrets definering av mål og rammer i strategier for de ulike risikoområdene, samt gjennom fastsettelse av fullmakter. Styret har fastsatt strategi for risikostyring og internkontroll, herunder styring av operasjonell risiko. Videre har Styret fastsatt beredskapsplaner for å styre likviditetsrisiko, kapitalforvaltning risiko, IKT kontinuitet- og krise risiko, operasjonell risiko mv.

Styret har også fastsatt gjenopprettingsplan som angir hvilke tiltak banken kan sette i verk for å gjenopprette sin finansielle stilling når denne har blitt betydelig svekket.

Styret reviderer årlig rammeverk og fullmakter innen hvert risikoområde.

Risikoutvalg

Risikoutvalget er styrets utvalg som skal påse at styring og kontroll av risiko utføres i tråd med styrefastsatte krav og rammer og at risikostyring gjennomføres tilfredsstillende. Risikoutvalget gir styret råd om risikostrategi og risikotoleranse og forbereder all styrebehandling av risiko.

Administrerende direktør, risk manager og ledere

Administrerende direktør har det daglige ansvaret for risikostyring, et ansvar som operativt er delegert til Risk Manager som rapporterer uavhengig til administrerende direktør. Risk Manager er og ansvarlig for overvåking, analyse og rapportering av risiko.

Risk Manager har ansvar for utvikling av bankens strategi for helhetlig risikostyring, og bidrar i utarbeidelse av strategiene for kredittrisiko- og policy, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko. Risk Manager arbeider også tett med complianceansvarlig. Risk Manager utarbeider og rapporterer kvartalsvis bankens risikobilde til styret.

Banken har egne risikoansvarlige for utvalgte risikoområder, herunder, compliance, bærekraft, personvern og antihvitvask.

Alle ledere er ansvarlige for risikostyring innen eget område, og skal derfor ha full innsikt i og forståelse av risikobildet til enhver tid.

Hver leder foretar årlig en risikogjennomgang i egen enhet og skal avsi internkontrollbekreftelse hvor egen etterlevelse og kjennskap til eksternt og internt regelverk skal vurderes. Herunder skal status på utførte tiltak og internkontroller kommenteres. Den enkelte leders vurderinger inngår i administrerende direktørs oppsummerende og samlede rapportering til styret.

Kapitalstyring

Ved inngangen til 2024 utgjør krav til ren kjernekapital 16,1 prosent som fordeler seg med 14,0 prosent på pilar 1 og 2,1 prosent på pilar 2. Krav til kjernekapital og ansvarlig kapital utgjør henholdsvis 17,6 prosent og 19,6 prosent. På samme tidspunkt utgjør konsernets rene kjernekapital 20,6 prosent, kjernekapital 21,4 prosent og ansvarlig kapital 23,6 prosent. Banken er opptatt av å ha en tilfredsstillende margin på toppen av samlede regulatoriske krav for å være i stand til å vokse på utlån også i krevende tider samt fremstå solid i forbindelse med finansieringsaktiviteter. Bankens styringsmål ligger derfor 1 prosentpoeng over det til enhver tid gjeldende kravet. ICAAP, beredskapsplan og gjenopprettingsplan beskriver tiltak for å sikre tilfredsstillende kapitaldekning dersom banken blir utsatt for stress.

De viktigste risikokategoriene i banken er:

Kredittrisiko

Bankens kredittstyring er definert i kreditthåndboken med kredittstrategi, - policy, fullmakts- og bevilgningsreglement samt kredittbehandlingsrutiner.

Av hensyn til overordnet lønnsomhet og risikostyring skal bankens kredittvirksomhet omfatte både person- og bedriftskunder. Egenkapitalkrav favoriserer lån med pant i bolig, mens avkastningsforventning taler i favør av bedriftsfinansiering. For å styre kredittrisikoen er det vedtatt maksimumsramme for andel av totale utlån til BM.

Porteføljen av kreditt til bedriftskunder gjenspeiler bankens historiske fokus på eiendom. Både av hensyn til eksisterende portefølje og for å utnytte bankens eiendomskompetanse skal eiendom utgjøre en vesentlig del av bankens kredittportefølje. For å styre konsentrasjonsrisikoen og forbedre avkastningsmulighetene skal banken allokere deler av kreditt-

NOTE 5

(forts.)

porteføljen til borettslag, prosjektf finansiering og bedriftsfinansiering ved å fastsette minimums- og maksimumsrammer.

Porteføljene av kreditt til person- og bedriftskunder skal reflektere bankens fokus på betjeningsevne ved at en vesentlig del skal ha lav sannsynlighet for mislighold. For å øke risikojustert avkastning kan deler av porteføljen ha middels sannsynlighet for mislighold.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap som følge av endringer i markedspriser som for eksempel renter, valutakurser, aksjekurser mv. Fana Sparebank vil som en følge av bankdriften være utsatt for ulike typer markedsrisiko, f.eks. aksjerisiko, renterisiko og kredittspreadrisiko.

Bankens **Markedsrisikostategi** angir retningslinjer og rammer for markedsrisiko som sikrer at eksponeringen holdes innenfor vedtatt risikoapetitt. Strategien for markedsrisiko omfatter også rammene for kapitalforvaltningen i Fana Sparebank. Kapitalforvaltningsvirksomheten omfatter likviditetsporteføljen (LCR-porteføljen) og øvrige finansielle instrumenter, herunder strategiske investeringer.

Renterisiko er risiko for verdiendringer som følge av endringer i markedsrentene. For Fana Sparebank oppstår renterisiko i forbindelse med ulik rentebindingstid på eiendeler og gjeld. Styret har vedtatt rammer på totalnivå og for spesifikke tidsintervaller. Renterisikoen følges opp gjennom vurdering av tapspotensial ved ulike type skift i rentekurven. Rentebytteavtaler inngås for å avlaste renterisiko slik at risikoen holdes lav og innenfor vedtatte rammer.

Kredittspreadrisiko er risiko for verdiendringer på eiendeler som følge av endringer i markedets kredittpåslag (avkastningskrav). Bankens obligasjonsportefølje (LCR-porteføljen) er påvirket av endringer kredittspreadene. For å holde risikoen på et lavt nivå har styret i Markedsrisikostategien vedtatt rammer for kredittdurasjon og totalt tap for LCR-porteføljen som følge av spreadendring iht. til Finanstilsynets retningslinjer.

Aksjerisiko er risiko for verdiendringer som følge av endringer i aksjekurser. Bankens aksjeposisjoner knytter seg til strategiske investeringer og en ramme på aksjer og egenkapitalbevis som forvaltes av administrasjonen. Strategiske investeringer krever styrevedtak, mens den administrative rammen er begrenset oppad til MNOK 25.

Valutarisiko er risiko for verdiendringer i eiendeler og gjeld som følge av endringer i valutakurser. Fana Sparebank har ikke – og skal ikke påta seg valutarisiko.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko kan defineres som refinansieringsrisiko og prisrisiko. Refinansieringsrisiko innebærer at banken ikke evner å refinansiere forpliktelser etter hvert som de forfaller. Prisrisiko innebærer at banken ikke klarer å refinansiere uten en vesentlig økning i kostnadene.

Styret har vedtatt bankens strategi for risikostyring og internkontroll hvor det fremgår at bankens likviditetsstyring til enhver tid skal være forsvarlig. I styringen av likviditetsrisikoen har banken tre mål:

1. Lav fundingkonsentrasjon
2. Tilfredsstillende likviditetsandel
3. Tilfredsstillende andel stabil finansiering

For å sikre at banken når målene knyttet til likviditetsrisiko vedtar styret årlig rammer og retningslinjer for likviditetsstyringen i Fana Sparebank. Rammene sikrer at banken har tilstrekkelig diversifiserte finansieringskilder med preferanser for stabil innskuddsfinansiering og tilfredsstillende forfallsprofil. Når det gjelder mål 2 og 3 knyttet til likviditetsandel og stabil finansiering skal banken oppfylle de regulatoriske kravene LCR og NSFR. I tillegg har styret vedtatt interne rammer som sikrer at likviditetsandelen holdes på et tilstrekkelig nivå målt over en lengre tidshorison. Gjennomføring av stresstester på likviditetsområdet bidrar til å vurdere likviditetssituasjonen i både markedsmessige og bankspesifikke stress scenarier.

Likviditetssituasjonen til banken rapporteres ukentlig med gjennomgang av kortsiktig og langsiktig likviditetsprognose og kontroll av interne og eksterne stressindikatorer. I tillegg rapporteres likviditetssituasjonen i Balansestyringskomiteen, ledergruppen og styret.

Operasjonell risiko

Banken definerer operasjonell risiko som risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. I den operasjonelle risikostyringen legger banken vekt på internkontroll, en systematisk risikovurderingsprosess og etablerte prosedyrer.

Banken har ikke vært involvert i oppkjøp, fusjoner, fisjoner eller andre vesentlige endringer i bankens forretningsmodell og/eller strategi som har bidratt til en økning i operasjonell risiko.

Banken har løpende fokus og tiltak for å styrke operasjonell risikostyring.

NOTE 5 Bærekraftsrisiko

(forts.)

Bærekraftsrisiko omfatter miljømessige, sosiale eller styringsmessige (ESG) hendelser eller forhold som potensielt kan påvirke banken negativt i vesentlig grad dersom de oppstår. Banken er opptatt av bærekraftig kredittgivning og likviditetsstyring. Med dette menes det at skal ha en helhetlig tilnærming til risikostyring, der bærekraft integreres i bankens vurdering av kreditt-, marked-, likviditets-, og operasjonelle risiko.

Styring av bærekraftsrisiko skal sikre at all kredittgivning bidrar positivt til klima, miljø, sosiale forhold og god virksomhetsstyring. Forhold som blir vurdert inkluderer, men er ikke begrenset til:

- Eierstyring og selskapsledelse (for eksempel styresammensetning)
- Endringer i lovgivning og rammevilkår (for eksempel begrensninger av klimagassutslipp)
- Fysiske trusler (for eksempel ekstremvær, klimaendringer)
- Arbeidsforhold (for eksempel helse-, sikkerhets-, og menneskerettighetsbestemmelser)
- Likestilling og sosiale rettigheter (for eksempel kjønn, kulturell og sosial bakgrunn)

Sentralt i vurderingen er kundens holdning og økonomiske evne til å kunne etterleve relevante krav for bærekraft. Finansierte foretak kan være utsatt for verditap på grunn av bærekraftsrisiko som skyldes bøter fra myndigheter, redusert etterspørsel etter foretakets produkter eller tjenester som tilbys, forstyrrelser i forsyningskjeden, økte driftskostnader eller omdømmetap.

I likviditetsstyringen tar banken hensyn til bærekraft i vurderingen av tilretteleggere, og den underliggende virksomheten disse representerer. Banken skal tilstrebe å ha muligheten til å utstede grønne obligasjoner og OMF gjennom Rammeverk for grønn finansiering. Tilsvarende skal banken i kapitalforvaltningsvirksomheten ta hensyn til bærekraft i sin vurdering av verdipapirinvesteringer, samt investere i kvalifiserte, grønne obligasjoner for likviditetsformål når slike papirer er tilgjengelige.

Manglende vurdering og håndtering av bærekraftsrisikoer kan føre til tap av samarbeids- og leverandørforhold, redusert attraktivitet som arbeidsgiver og mulighet til å rekruttere kompetanse. Banken risikerer også å miste kunder eller bli irrelevant for nye som krever at vi har et aktivt forhold til bærekraft.

NOTE 6

Maksimal kreditteksponering

(I MILL. KR)

Maksimal kredittisiko er representert ved balanseført verdi av de finansielle eiendelene inkludert derivater i balansen. Konsernet har i tillegg kredittisiko knyt-

tet til utenombalanseposter som beskrevet i note 40 (garantier, trekkfasiliteter m.m.)

Tabellen viser maksimal brutto eksponering før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

	Morbank		Konsern	
	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Fordringer mot sentralbanker	73,6	73,2	73,6	73,2
Utlån til kredittinstitusjoner	744,0	923,6	149,8	209,3
Utlån til kunder	14 831,3	13 520,7	25 823,7	24 984,7
Finansielle derivater	17,6	18,8	17,6	18,8
Rentebærende verdipapir	3 340,8	3 621,1	2 857,5	3 178,7
Sum maksimal eksponering for kredittisiko i balansen	19 007,4	18 157,4	28 922,2	28 464,6
Udisponerte ordinære rammekreditter	1 581,9	1 451,1	1 833,3	1 855,8
Lånetilsagn	414,4	488,4	414,4	488,4
Garantier	90,5	145,3	90,5	145,3
Sum maksimal eksponering utenfor balansen	2 086,8	2 084,8	2 338,2	2 489,4
Sum maksimal eksponering for kredittisiko	21 094,2	20 242,2	31 260,4	30 954,1

Risikoreduserende ordninger:

Lån og kreditter gis som hovedregel kun mot betryggende sikkerhet, både på PM og BM. Som sikkerhet skiller det mellom tre hovedtyper pant:

- Pant i fast eiendom (Pantelovens kap. 2)
- Pant i løsøre (Pantelovens kap. 3)
- Andre sikkerheter (Pantelovens kap. 4)

På PM er hovedregelen at lån med pant i fast eiendom ikke skal overstige en belåningsgrad på 85 prosent av forsvarlig verdigrunnlag (markeds-/omsetningsverdi), som er i tråd med finanstilsynets utlånsforskrift. For andre typer sikkerheter kan belåningsgraden variere. Det stilles krav til løpende vurdering av sikkerhetenes realisasjonsverdi.

På BM gis det som hovedregel lån og kreditter med pant i fast eiendom på inntil 75 prosent av forsvarlig verdigrunnlag. For andre typer sikkerheter vil belåningsgraden variere. Det stilles uansett krav til løpende og forsvarlige vurderinger av sikkerhetenes realisasjonsverdi.

Finansforetaksloven kapittel 11 del II og tilhørende forskrift regulerer i detalj hvilke lån som kan overføres til Fana Sparebank Boligkreditt AS. Dette er lån som benyttes som sikkerhetsmasse for utstedte obligasjoner med fortrinnsrett. Regelverket er strengere enn ved vanlig långivning til bolig, og loven krever også en uavhengig gransker oppnevnt av Finanstilsynet og uavhengig verddivurdering av hvert enkelt pant.

Sikkerheter:

Majoriteten av personmarkedsporteføljen er sikret med pant i bolig, og tabellen under viser fordelingen av utlån med pant i bolig, over og under 80 prosent av forsvarlig verdigrunnlag. Forsvarlig verdigrunnlag på panteobjektet er definert som antatt markeds-/omsetningsverdi.

Noter til regnskapet

NOTE 6

(forts.)

	Morbank		Konsern	
	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Lån med sikkerhet i bolig < 80% av forsvarlig verdigrunnlag	9 303,3	8 546,6	20 144,4	19 866,7
Lån med sikkerhet i bolig > 80% av forsvarlig verdigrunnlag	2 671,3	2 008,0	2 839,4	2 171,3
Øvrige utlån	2 910,3	3 013,6	2 906,0	3 006,9
Sum utlån	14 885,0	13 568,2	25 889,8	25 044,9

Sikkerheter innenfor næringslivsengasjementer er mer kompleks enn for personmarkedet, og det hefter noe mer usikkerhet ved estimatene på porteføljenivå, men det inngår i bankens rutiner å hyppig vurdere verdien av sikkerhetsmassen.

Under er en tabell som viser tildelte verdier på sikkerhetsmassen som er pantsatt for lån og kreditter. Realisasjonsverdiene begrenses oppad til panteobligasjonens pålydende og hensyntar obligasjonens prioriterte rekkefølge. Tallene er på konsernnivå og gir primært en oversikt over fordeling av pantesikkerhetene mellom ulike sikkerhets typer.

Konsern	31.12.23	31.12.22
Sikkerhet i eiendom	26 901	26 304
Øvrig sikkerhet	301	221
Sum	27 201	26 525

Tabellen nedenfor viser verdien av sikkerhetene knyttet til engasjement i steg 3. Maksimum kreditteksponering er summen av utlån, garantier og ubenyttet kreditt. Tabellen er utarbeidet på konsernnivå.

	Maksimum-kreditt-eksponering	Sikkerheter		Netto eksponering	Nedskrivninger steg 3
		Pant i eiendom	Annet		
Pr. 31.12.23					
Personlig næringsdrivende/private institusjoner	4,5	3,8		0,7	0,8
Private foretak med begrenset ansvar (AS mv.)	162,5	119,4	9,2	33,8	34,8
Lønnstakere	42,3	37,3		5,0	6,7
Sum	209,2	160,5	9,2	39,5	42,3

	Maksimum-kreditt-eksponering	Sikkerheter		Netto eksponering	Nedskrivninger steg 3
		Pant i eiendom	Annet		
Pr. 31.12.22					
Personlig næringsdrivende	1,4	0,8		0,6	0,4
Private foretak med begrenset ansvar (AS mv.)	98,4	33,4	18,4	46,5	27,4
Lønnstakere	84,0	77,3		6,7	11,1
Sum	183,8	111,5	18,4	53,9	38,9

NOTE 7

Kredittrisiko og risikoklassifisering

(I MILL. KR)

Kredittrisiko

Kredittrisiko er sannsynlighet for tap som følge av at kundene ikke har evne eller vilje til å oppfylle betalingsforpliktelsene sine overfor banken. Størstedelen av kredittrisikoen kommer fra utlån, kreditter og garantier. Styret setter rammer for banken sin kredittrisiko gjennom årlig evaluering av kredittstrategi og – policy samt bevilgnings- og fullmaktsreglementet. I tillegg har banken kreditthåndbok, og opplegg for etterlevelseskontroll innenfor kredittområdet.

Kredittrisiko utlån til kredittinstitusjoner

Morbank har gitt en kreditt på 400 millioner kroner til Fana Sparebank Boligkreditt AS. Kreditten benyttes til kjøp av boliglån med formål å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Kreditten var pr. 31.12.2023 ikke trukket opp. I tillegg har morbank gitt Fana Sparebank Boligkreditt AS et langsiktig lån på 600 millioner kroner pr. 31.12.2023. Resterende saldo på 150 milli-

oner kroner er innskudd i andre banker uten binding. Engasjement mot boligkredittselskapet elimineres i konsern.

Finansielle derivat

Finansielle derivat benyttes til å redusere renterisiko på fastrenteprodukt i utlånsporteføljen, verdipapirporteføljen og innlån fra markedet. Motpart er store skandinaviske banker.

Kredittrisiko rentebærende verdipapir

Bokført verdi i rentebærende verdipapir representerer maksimal risikoeksponering. Risikotoleransen er nedtegnet i bankens kapitalforvaltningsstrategi. Tabellen under viser fordelingen i ulike aktivaklasser pr. 31. desember (tall i mill.kr)

Aktivklasser og risikogrupper (konsern)	31.12.23	31.12.22
<i>Bankinnskudd, herunder Norges Bank</i>	232	292
Andre 0%-vektede obligasjoner	672	523
Kommune, Fylkeskommune	181	351
OMF, bolig- og næringskreditt	1 984	2 032
Bank, finans, kredittforetak og industri	-	180
Bankutstedte ansvarlige lån, fondsobligasjoner og hybridkapital	-	-
Andeler pengemarkedsfond, lav kredittrisiko	115	189
Påløpte renter	20	12
<i>Sum rentebærende verdipapir</i>	<i>2 972</i>	<i>3 287</i>
Likviditetsforvaltning	3 204	3 579

Modeller for beregning av kredittrisiko

Banken benytter modeller for å estimere sannsynlighet for mislighold for kundene. Vedlikehold skjer gjennom validering. Innenfor personkundemarkedet er det utviklet en statistisk søknads- og porteføljescoremodell, som predikerer sannsynlighet for at kunden går i mislighold i løpet av en 12 måneders periode. Søknadscoremodellen benytter seg av både interne og eksterne data om kunden, og blir benyttet når kunden er i en søknadsprosess i banken. Porteføljescoremodellen benytter utelukkende bankinterne data og beregner en sannsynlighet for mislighold ut fra kunden sin bruk av banken. Risikoklassifisering ved hjelp av porteføljescoremodellen blir gjort månedlig, og blir benyttet i banken sin oppfølging av den enkelte kunde.

Det er også utviklet en modell som beregner sannsynlighet for mislighold innenfor en 12 måneders

periode til banken sine næringslivskunder. Denne modellen er en hybridmodell, som er utviklet dels basert på statistiske analyser av kundegrunnlaget, og dels på kunnskap fra erfarne saksbehandlere i bank. Modellen er satt sammen av variabler som både fanger opp utvikling i kundene sine regnskap, samt bruken av banken. For noen organisasjonsformer, der regnskapsinformasjon ikke blir offentliggjort i søkbare register, benytter banken ekstern scoring for risikoklassifisering. Samtlige av banken sine næringsengasjement blir risikoklassifisert månedlig.

Ved hjelp av disse modellene blir alle banken sine kredittengasjement risikoklassifisert i risikoklassene A – K, der A er best og K er misligholdte engasjement. Ut fra dette er engasjementene inndelt i 3 hovedgrupper: lav risiko, middels risiko og høy risiko. (se tabell)

Noter til regnskapet

NOTE 7

(forts.)

Personmarked

Risikoklassifisering i Fana Sparebank

Sannsynlighet for mislighold

Risikoklasse		Fra og med	Til
A	Lav risiko	0,000 %	0,100 %
B		0,100 %	0,250 %
C		0,250 %	0,500 %
D		0,500 %	0,750 %
E	Middels risiko	0,750 %	1,250 %
F		1,250 %	2,000 %
G		2,000 %	3,000 %
H	Høy risiko	3,000 %	5,000 %
I		5,000 %	8,000 %
J		8,000 %	100,000 %
K		100,000 %	

Personmarked

Morbank

Brutto utlån, garantier og tap på utlån for hver risikogruppe

Risikogruppe	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttet trekkfasilitet		Misligholdte engasjement		Nedskrivninger	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Lav risiko	7 436	6 922	0	0	804	757	1	0	0	2
Middels risiko	1 724	1 575	0	0	26	32	0	1	3	3
Høy risiko	192	213	0	0	0	1	14	13	10	12
Sum 31.12.	9 351	8 711	0	0	831	789	15	14	12	17

Konsern

Brutto utlån, garantier og tap på utlån for hver risikogruppe

Risikogruppe	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttet trekkfasilitet		Misligholdte engasjement		Nedskrivninger	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Lav risiko	15 878	15 872	0	0	1 432	1 420	3	0	2	3
Middels risiko	3 697	3 648	0	0	38	44	0	1	6	8
Høy risiko	366	355	0	0	0	1	22	15	15	18
Sum 31.12.	19 941	19 874	0	0	1 470	1 465	25	16	24	29

NOTE 7

(forts.)

Bedriftsmarked

Morbank

Brutto utlån, garantier og tap på utlån for hver risikogruppe

Risikogruppe	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttet trekkfasilitet		Misligholdte engasjement		Nedskrivninger	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Lav risiko	2 358	2 010	49	44	137	155	0	0	2	3
Middels risiko	2 633	2 494	12	42	143	194	0	0	5	7
Høy risiko	544	354	29	59	70	29	33	11	40	34
Sum 31.12.	5 535	4 857	90	145	350	378	33	11	46	43

Konsern

Brutto utlån, garantier og tap på utlån for hver risikogruppe

Risikogruppe	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttet trekkfasilitet		Misligholdte engasjement		Nedskrivninger	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Lav risiko	2 494	2 147	49	44	155	167	0	0	1	2
Middels risiko	2 912	2 670	12	42	138	194	0	0	6	7
Høy risiko	544	354	29	59	70	29	33	11	40	34
Sum 31.12.	5 950	5 170	90	145	362	390	33	11	47	42

Kommentar til porteføljens utvikling:

Konsernet har relativt lav kredittrisiko i personmarkedsporteføljen (PM). Fordeling mellom risikoklasser viser en svak migrering fra middels risiko til lav risiko. Andel høy risiko i porteføljen er nær uendret på 1,8 prosent ved utgangen av 2023. Andel lav risiko er også nær uendret 81 prosent av porteføljen på PM i 2023. Innenfor bedriftsmarked (BM) har det vært en migrering fra middels til høy risiko i løpet av i 2023. Andel engasjement med høy risiko er økt fra 8 prosent i 2022 til 10 prosent ved utgangen av 2023. Andel av porteføljen på bedriftsmarked (BM) med lav risiko er gått fra 41 prosent i 2022 til 42 prosent i 2023. Andel av porteføljen med middels risiko er redusert fra 51 prosent i 2022 til 48 prosent ved utgangen av 2023.

Tap:

Ved utgangen av 2023 utgjorde Fana Sparebank sine individuelle nedskrivninger 36,2 millioner kroner, for-

delt med 35,4 millioner kroner på BM (29,5) og 0,8 millioner kroner på PM (0,8).

Konsernets modellbaserte nedskrivninger i personmarkedet utgjør ved utgangen av 2023 23,1 millioner kroner, ned fra 27,9 i 2022.

I bedriftsmarkedet utgjør de modellbaserte nedskrivningene 12,0 millioner kroner ved utgangen av 2023, ned fra 12,8 i 2022. .

Modellene for beregning av misligholdssannsynlighet og tap gitt mislighold tar høyde for økt økonomisk usikkerhet fremover.

I sum hadde PM netto inngang på tap på 2,6 millioner kroner i 2023 (0,2). BM hadde netto tap på 3,8 millioner kroner (inngang 4,0).

Noter til regnskapet

NOTE 8 Engasjement, mislighold og nedskrivninger fordelt på næringer

(I MILL. KR)

Morbank

Næringssektor pr. 31.12	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttet trekkfasilitet		Misligholdte engasjement		Nedskrivninger	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Primærnæringer, jordbruk,skogbruk m.m.										
- steg 1	2,3	6,1	0,1	0,1	0,4	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
- steg 2	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- steg 3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum primærnæringer, jordbruk,skogbruk m.m.	5,7	6,1	0,1	0,1	0,4	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Industri & bergverk										
- steg 1	77,4	19,6	0,6	0,3	15,0	5,3	0,0	0,0	0,1	0,0
- steg 2	15,1	32,4	0,0	0,0	0,0	9,5	0,0	0,0	0,1	0,1
- steg 3	3,3	0,6	0,0	3,5	0,0	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum industri & bergverk	95,8	52,6	0,6	3,8	15,0	18,6	0,0	0,0	0,1	0,2
Kraft,vannforsyning, bygg og anlegg										
- steg 1	364,0	172,0	12,3	10,3	40,6	31,5	0,1	0,0	0,1	0,1
- steg 2	51,0	129,6	5,4	26,9	3,6	86,4	0,0	0,0	0,4	1,7
- steg 3	49,2	18,7	21,8	37,5	2,9	5,5	4,1	7,0	15,3	19,3
Sum kraft, vannforsyning, bygg og anlegg	464,3	320,2	39,5	74,7	47,0	123,4	4,2	7,0	15,8	21,1
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet										
- steg 1	215,4	147,0	12,0	5,2	24,9	22,8	0,0	0,0	0,2	0,1
- steg 2	20,1	73,0	3,3	8,4	1,5	4,8	0,0	0,0	0,2	0,9
- steg 3	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Sum varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	235,6	220,0	15,3	13,8	26,4	27,6	0,1	0,0	0,4	1,0
Transport										
- steg 1	47,4	50,5	10,8	11,5	6,9	7,5	0,0	0,0	0,0	0,0
- steg 2	3,2	0,0	0,2	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- steg 3	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum transport	50,6	50,5	11,8	12,0	7,0	7,5	0,0	0,0	0,1	0,1

NOTE 8

(forts.)

Næringssektor pr. 31.12	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttet trekkfasilitet		Misligholdte engasjement		Nedskrivninger	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Omsetning og drift av fast eiendom										
- steg 1	3 126,5	2 956,8	12,4	12,4	49,5	102,0	0,0	0,0	2,7	2,9
- steg 2	431,2	277,5	2,1	6,7	26,6	0,4	0,0	0,0	3,3	2,8
- steg 3	60,0	12,3	0,0	0,0	0,0	0,0	11,9	0,2	7,4	0,5
Sum omsetning og drift av fast eiendom	3 617,7	3 246,7	14,5	19,2	76,0	102,3	11,9	0,2	13,3	6,2
Utvikling byggeprosjekter										
- steg 1	315,9	388,1	4,7	5,7	123,6	45,0	0,0	0,0	0,1	0,1
- steg 2	297,4	202,4	0,5	12,2	7,7	6,9	0,0	0,0	2,0	2,9
- steg 3	31,2	17,4	0,0	0,0	0,0	0,0	16,3	4,1	12,2	7,6
Sum utvikling byggeprosjekter	644,5	607,9	5,2	17,9	131,3	51,9	16,3	4,1	14,3	10,7
Tjenesteytende næringer ellers										
- steg 1	352,4	300,2	3,0	3,5	44,6	44,8	0,0	0,0	1,1	1,3
- steg 2	67,3	55,1	0,0	0,2	2,1	1,0	0,0	0,0	0,6	0,3
- steg 3	0,7	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,7	0,3
Sum tjenesteytende næringer ellers	420,4	355,6	3,2	3,7	46,7	45,8	0,9	0,0	2,3	1,9
Lønnstagere m.m.										
- steg 1	8 609,2	7 858,6	0,3	0,2	819,0	781,2	0,9	0,0	0,1	0,1
- steg 2	714,0	785,3	0,0	0,0	12,0	7,7	0,0	0,0	6,9	7,3
- steg 3	27,2	64,6	0,0	0,0	0,1	0,3	14,4	14,6	5,5	9,7
Sum lønnstagere m.m.	9 350,4	8 708,5	0,3	0,2	831,1	789,2	15,3	14,6	12,5	17,1
Sum	14 885,0	13 568,2	90,5	145,3	1 180,9	1 166,9	48,7	25,9	58,9	58,2
Modellberegnet nedskrivning PM	12,0	16,1	0,0	0,0	0,1	0,2				
Modellberegnet nedskrivning BM	9,5	9,0	0,4	2,0	0,6	0,6				
Nedskrivning steg 3 individuelt vurdert PM	0,8	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0				
Nedskrivning steg 3 individuelt vurdert BM	31,3	21,6	4,1	8,0	0,0	0,0				
Sum tapsnedskrivninger	53,7	47,4	4,5	9,9	0,7	0,8				
Netto utlån til kunder	14 831,3	13 520,7	86,0	135,4	1 180,2	1 166,0				
Utlån kredittinstitusjoner	744,0	923,6	0,0	0,0	401,1	284,5				

Noter til regnskapet

NOTE 8

(forts.)

Konsern

Næringssektor pr. 31.12	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttet trekkfasilitet		Misligholdte engasjement		Nedskrivninger	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Primærnæringer, jordbruk,skogbruk m.m.										
- steg 1	2,3	6,1	0,1	0,1	0,4	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
- steg 2	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- steg 3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum primærnæringer, jordbruk,skogbruk m.m.	5,7	6,1	0,1	0,1	0,4	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Industri & bergverk										
- steg 1	83,8	26,1	0,6	0,3	16,0	6,2	0,0	0,0	0,1	0,0
- steg 2	15,1	32,4	0,0	0,0	0,0	9,5	0,0	0,0	0,1	0,1
- steg 3	3,3	0,6	0,0	3,5	0,0	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum industri & bergverk	102,2	59,1	0,6	3,8	16,0	19,6	0,0	0,0	0,1	0,2
Kraft,vannforsyning, bygg og anlegg										
- steg 1	383,1	196,0	12,3	10,3	44,7	34,7	0,1	0,0	0,2	0,3
- steg 2	52,9	129,6	5,4	26,9	3,6	86,4	0,4	0,0	0,4	1,7
- steg 3	49,2	18,7	21,8	37,5	2,9	5,5	3,7	7,0	15,3	19,3
Sum kraft, vannforsyning, bygg og anlegg	485,2	344,3	39,5	74,7	51,2	126,6	4,2	7,0	15,9	21,3
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet										
- steg 1	225,3	155,0	12,0	5,2	28,7	25,3	0,0	0,0	0,2	0,2
- steg 2	20,1	73,0	3,3	8,4	1,5	4,8	0,0	0,0	0,2	0,9
- steg 3	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Sum varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	245,5	228,0	15,3	13,8	30,2	30,2	0,1	0,0	0,4	1,1
Transport										
- steg 1	60,7	74,0	10,8	11,5	7,0	7,7	0,0	0,0	0,0	0,0
- steg 2	3,6	0,0	0,2	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- steg 3	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum transport	64,3	74,0	11,8	12,0	7,1	7,7	0,0	0,0	0,1	0,1

NOTE 8

(forts.)

Næringssektor pr. 31.12	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttet trekkfasilitet		Misligholdte engasjement		Nedskrivninger	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Omsetning og drift av fast eiendom										
- steg 1	3 394,5	3 118,8	12,4	12,4	49,5	99,9	0,0	0,0	3,9	4,2
- steg 2	424,2	277,5	2,1	6,7	20,7	0,4	0,0	0,0	3,2	2,8
- steg 3	60,0	12,3	0,0	0,0	0,0	0,0	11,9	0,2	7,4	0,5
Sum omsetning og drift av fast eiendom	3 878,7	3 408,6	14,5	19,2	70,1	100,2	11,9	0,2	14,5	7,6
Utvikling byggeprosjekter										
- steg 1	315,9	388,1	4,7	5,7	123,6	45,0	0,0	0,0	0,6	0,6
- steg 2	297,4	202,4	0,5	12,2	7,7	6,9	0,0	0,0	2,0	2,9
- steg 3	31,2	17,4	0,0	0,0	0,0	0,0	16,3	4,1	12,2	7,6
Sum utvikling byggeprosjekter	644,5	607,9	5,2	17,9	131,3	51,9	16,3	4,1	14,7	11,1
Tjenesteytende næringer ellers										
- steg 1	441,0	384,7	3,0	3,5	53,7	51,9	0,0	0,0	0,3	0,4
- steg 2	81,6	60,1	0,0	0,2	2,1	1,0	0,0	0,0	0,7	0,3
- steg 3	0,7	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,7	0,3
Sum tjenesteytende næringer ellers	523,4	445,1	3,2	3,7	55,8	52,9	0,9	0,0	1,7	1,0
Lønnstagere m.m.										
- steg 1	18 561,1	18 356,3	0,3	0,2	1 449,7	1 449,9	0,9	3,7	3,6	3,5
- steg 2	1 336,9	1 432,7	0,0	0,0	20,4	15,3	2,3	0,0	13,7	14,1
- steg 3	42,2	82,9	0,0	0,0	0,1	1,1	21,9	13,2	6,7	11,1
Sum lønnstagere m.m.	19 940,3	19 871,9	0,3	0,2	1 470,2	1 466,2	25,1	16,9	23,9	28,7
Sum	25 889,8	25 044,9	90,5	145,3	1 832,3	1 855,8	58,5	28,3	71,3	71,1
Modellberegnet nedskrivning PM	22,8	27,5	0,0	0,0	0,3	0,4				
Modellberegnet nedskrivning BM	11,2	10,3	0,4	2,0	0,5	0,6				
Nedskrivning steg 3 individuellt vurdert PM	0,8	,8	0,0	0,0	0,0	0,0				
Nedskrivning steg 3 individuellt vurdert BM	31,3	21,6	4,1	8,0	0,0	0,0				
Sum tapsnedskrivninger	66,11	60,2	4,5	9,9	0,7	0,9				
Netto utlån til kunder	25 823,7	24 984,7	86,0	135,4	1 831,5	1 854,8				
Utlån kredittinstitusjoner	149,8	209,3	0,0	0,0	1,1	0,0				

Noter til regnskapet

NOTE 9 Utlån og garantier fordelt på kundegrupper og geografisk område

(I MILL. KR)

Debitorsektorer	Morbank				Konsern			
	31.12.23		31.12.22		31.12.23		31.12.22	
	Utlån	Garantier	Utlån	Garantier	Utlån	Garantier	Utlån	Garantier
Private foretak med begrenset ansvar (AS mv.)	4 996,4	78,0	4 391,4	132,9	4 991,9	78,0	4 383,6	132,9
Personlig foretak	1,4	10,0	1,4	10,0	1,4	10,0	1,4	10,0
Private institusjoner	7,2	0,3	7,6	0,3	7,2	0,3	7,6	0,3
Personlig næringsdrivende	527,9	2,0	455,7	2,0	947,3	2,0	776,9	2,0
Lønnstakere	9 323,0	0,3	8 689,0	0,2	19 899,9	0,3	19 835,5	0,2
Andre sektorer	29,1	0,0	23,0	0,0	42,2	0,0	39,8	0,0
Sum utlån kunder 31.12	14 885,0	90,5	13 568,2	145,3	25 889,8	90,5	25 044,9	145,3
Nedskrivninger (note 8)	53,7	4,5	47,4	9,9	66,1	4,5	60,2	9,9
Netto utlån kunder 31.12	14 831,3	86,0	13 520,7	135,4	25 823,7	86,0	24 984,7	135,4
Utlån kredittinstitusjoner	744,0	0,0	923,6	0,0	149,8	0,0	209,3	0,0
Geografisk område*								
Bergen kommune	9 731,3	71,2	9 204,0	119,1	15 798,6	71,2	15 910,6	119,1
Vestland fylke for øvrig	3 243,3	18,1	3 136,0	25,6	4 549,0	18,1	4 617,0	25,6
Resten av Norge inkl. Svalbard	1 904,2	1,2	1 205,7	0,5	5 522,9	1,2	4 478,0	0,5
Norske borgere i utlandet	6,3	0,0	22,5	0,0	19,4	0,0	39,3	0,0
Sum utlån kunder 31.12	14 885,0	90,5	13 568,2	145,3	25 889,8	90,5	25 044,9	145,3
Nedskrivninger (note 8)	53,7	4,5	47,4	9,9	66,1	4,5	60,2	9,9
Netto utlån til kunder	14 831,3	86,0	13 520,7	135,4	25 823,7	86,0	24 984,7	135,4

*Geografisk område = kundens adresse

NOTE 10 Misligholdte og tapsutsatte engasjementer (I MILL. KR)

Ny misligholdsdefinisjon etter Basel-regelverket ble gjort gjeldende fra 1.1.2021. I tillegg til rent betalingsmislighold, vil det også foreligge mislighold ved andre objektive årsaker, som covenant brudd, individuelle nedskrivninger m.m. Engasjement som banken vurderer at det er mindre sannsynlig at kunde vil være i stand til å innfri sine betalingsforpliktelser fullt ut (unlikelyness to pay) rapporteres som tapsutsatt. Det er også innført nye smitteregler og karantenetid som tilsier at kundene blir rapportert som tapsutsatt i 3 eller 12 måneder etter friskmelding avhengig av årsak til misligholdet.

	Morbank		Konsern	
	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Brutto misligholdte engasjement over 90 dager	48,7	25,9	58,5	28,3
Nedskrivninger på misligholdte engasjement	16,5	10,2	17,1	10,4
Netto misligholdte engasjement	32,2	15,7	41,4	17,9
Brutto øvrige tapsutsatte engasjement	142,3	130,7	144,7	143,8
Nedskrivninger øvrige tapsutsatte engasjement	24,3	26,4	24,5	27,3
Netto øvrige tapsutsatte engasjement	117,9	104,3	120,2	116,4

Aldersfordeling betalingsmislighold:

Aldersfordelt betalingsmislighold rapporteres i tråd med definisjoner i Basel-regelverket. Definisjonene ble endret i 2021. Tabellen viser engasjement med mislighold som overstiger 1.000,- på en av kundens konti og minst 1 % av engasjementets størrelse på Personmarked. På Bedriftsmarked rapporteres mislighold som overstiger 2.000,- og minst 1 % av engasjementets størrelse.

	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Betalingsmislighold 5-30 dager	87,1	105,9	87,1	106,1
Betalingsmislighold 31-90 dager	27,0	60,0	40,8	62,8
Betalingsmislighold over 90 dager	48,7	25,9	58,5	28,3
Sum misligholdte engasjement	162,9	191,8	186,5	197,2
Herav Bedriftsmarked	69,0	40,9	69,0	40,9
Herav Personmarked	93,9	150,9	117,5	156,3

Engasjement med betalingslettelse

Engasjement med betalingslettelse er engasjement med endring i lånevilkår eller refinansiering grunnet kundens betalingsvansker. Aktuelle vilkår ville ikke blitt gitt ved en ordinær låneutstedelse. Konto merket med betalingslettelse blir overstyrt til steg 2 dersom den ikke er i steg 2 eller 3 i utgangspunktet. Ved merking for betalingslettelse foreligger det en karantenetid på to år før lån kan friskmeldes og migrere tilbake til steg 1. Konti som blir merket for betalingslettelse på nytt i karanteneprosedyren, rapporteres som øvrig tapsutsatt engasjement og migrerer til steg 3.

	Morbank		Konsern	
	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Brutto engasjement med betalingslettelse	59,8	168,0	64,1	192,8
– herav misligholdte/tapsutsatte engasjement	42,3	20,9	42,3	28,3
Nedskrivning på engasjement med bet.lettelse	5,7	2,3	5,7	2,9
Av brutto engasjement med betalingslettelse utgjør fastrentelån	0,0	4,3	0,0	4,3
Fordeling av brutto engasjement med betalingslettelse på personmarked og bedriftsmarked				
PM steg 2	6,9	44,9	11,2	62,3
PM steg 3	5,8	17,5	5,8	24,9
Sum betalingslettelse PM	12,7	62,4	17,0	87,2
BM steg 2	10,6	67,2	10,6	67,2
BM steg 3	36,5	3,4	36,5	3,4
Sum betalingslettelse BM	47,1	70,5	47,1	70,5

Tap på utlån, ubenyttede kreditter og garantier

Modellbaserte nedskrivninger baserer seg på forventning om fremtidig tap. Måling av forventet tap avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden opprinnelig innregning. Ved førstegangsinnregning og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangsinnregning, skal det avsettes for 12-måneders forventet tap og engasjementet allokteres til steg 1. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig etter førstegangsinnregning skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Engasjementet allokteres da til steg 2. Alle misligholdte engasjement og engasjement der det er gjort individuelle nedskrivninger allokteres til steg 3.

Modellbaserte nedskrivninger tilsvarer summen av forventet tap for samtlige kunder som ikke har en individuell nedskrivning. Alle kunder får beregnet en sannsynlighet for mislighold (PD) og et tap gitt mislighold (LGD). Forventet tap i % fremkommer som produktet av PD og LGD. Ved å multiplisere med kundens eksponering (EAD), fremkommer tap i kroner. Modellberegningen tar hensyn til tre ulike scenarioer og hvor endelige tall beregnes som en vektet sum av beregningene fra det enkelte scenario.

Ved vurdering av forventet tap skal banken ta høyde for de aktuelle forholdene på rapporteringstidspunktet og forventningene til den økonomiske utviklingen. Høy inflasjon og renteøkninger har preget økonomien i Norge siste året. Samtidig har det vært et relativt høyt press i arbeidsmarkedet.

I flg SSB vil inflasjonen avta gjennom kommende år, mens arbeidsledigheten skal litt opp fra det nåværende nivå. Det forventes bedring i disponibel realinntekt. Det er også forventet lavere boligprisutvikling. Selskapet ser hen til Statistisk sentralbyrås prognoser for å rimelighetsvurdere og kvalitetssikre prognoser for realistisk scenario de nærmeste årene. SSB legger i siste rapport til grunn en nedgang i boligpriser de neste 2 årene og deretter en oppgang. I utgangspunktet vil bruk av en lavere boligprisvekst øke tap gitt mislighold, og dermed nedskrivningene. I boligkredittselskapet er sikkerhetsdekningen over 100 prosent for samtlige lån, men i selskapets LGD-modell vil modellert sikkerhetsdekning uansett settes til maksimalt 100 prosent. Reduserte sikkerhetsverdier vil påvirke LGD-beregningene og gi noe økte tap. Selskapet legger til grunn SSB's prognoser

for sikkerhetsutvikling i tapsberegningene i realistisk scenario. Pessimistisk scenario gir uttrykk for en stor stress situasjon i modellen, hvor sikkerhetsutviklingen i boligverdier er 30 prosentpoeng lavere enn i normal scenarioet i år 1 og ytterligere 10 prosentpoeng i år 2. Deretter er det moderat økning i sikkerhetsutviklingen tilsvarende som i realistisk scenario. Dette er en endring fra tidligere beregninger, hvor sikkerhetsutviklingen i pessimistisk scenario var 10 prosentpoeng lavere enn realistisk i år 1, med påfølgende nedgang på 10 % i de neste 3 årene. Vekting av pessimistisk scenario er redusert fra 40 % til 20 % i modellen pr årsskiftet. Endringene i modellen hvor pessimistisk scenario gir uttrykk for en større stress situasjon, oppveies av lavere vekting av scenarioet. Forventningen til en nedgang i økonomien er redusert.

Banken har i modellen økt PD-nivået for alle boliglånskunder med 10 %. Dette er for å sikre at modellen på et tidlig tidspunkt vil fange opp økt tapsrisiko i nedgangstider, da det vil ta noe tid før økonomiske vansker vil slå ut i kundenes PD-nivåer. På nåværende tidspunkt er det få tegn til forringet kredittkvalitet eller økt mislighold i utlånsporteføljen.

Banken har imidlertid en forventning om at dette vil kunne inntre gradvis.

PD fremover avhenger av benyttet PD-faktor. I realistisk scenario anvender selskapet en PD-faktor på 1. Det betyr at historisk misligholdssannsynlighet legges til grunn for normalscenarioet, men denne er i tillegg justert for 10 % som beskrevet over. SSB sine prognoser om renter (5,9 prosent i 2024, 5,4 i 2025 og 4,9 i 2026), endring i husholdningenes disponible realinntekt (0,8, 4,0, og 3,8 prosent), konsumprisvekst (4,5, 2,5 og 2,0 prosent), og arbeidsledighetsrate (3,9, 4,1 og 4,2 prosent), indikerer ikke økt mislighold blant selskapets lånekunder, og dermed økt PD-faktor. Redusert PD-faktor vil bidra til et nivå på forventet tap (nedskrivninger) lavere enn dagens, og gi et absolutt nivå som ikke står i forhold til samlet utlånsmasse. Selskapets vurdering og bruk av PD-faktor på 1, underbygges av SSB sitt syn på utviklingen fremover.

Tabellen under viser faktorene som påvirker scenario-beregningene.

NOTE 11

Tabell 2: Scenariospesifikasjon årlig

(forts.)

Scenario	1. år	2. år	3. år	4. år	5. år
A PD-faktor, optimistisk, PM	0,833	0,667	0,500	0,667	1,000
B PD-faktor, realistisk, PM	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
C PD-faktor, pessimistisk, PM	1,333	1,667	2,000	1,500	1,000
D PD-faktor, optimistisk, BM	0,926	0,800	0,800	0,800	1,000
E PD-faktor, realistisk, BM	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
F PD-faktor, pessimistisk, BM	1,700	1,852	2,222	1,500	1,000
A Sikkerhetsutvikling, optimistisk, Bolig	-0,20 %	1,40 %	5,40 %	4,00 %	2,00 %
B Sikkerhetsutvikling, realistisk, Bolig	-2,20 %	-0,60 %	3,40 %	2,00 %	2,00 %
C Sikkerhetsutvikling, pessimistisk, Bolig	-32,20 %	-10,60 %	3,40 %	2,00 %	2,00 %
A Sikkerhetsutvikling, optimistisk, Annet	1,00 %	0,00 %	0,00 %	2,00 %	2,00 %
B Sikkerhetsutvikling, realistisk, Annet	-10,00 %	-5,00 %	-2,50 %	0,00 %	0,00 %
C Sikkerhetsutvikling, pessimistisk, Annet	-25,00 %	-20,00 %	-10,00 %	0,00 %	2,00 %

Modellbaserte nedskrivninger fremkommer ved å vekte scenarioene. Prinsippene for vektning er at det forventes at realistisk scenario vil inntreffe i 3 av 5 år, mens de to andre scenarioene vil inntreffe i 1 av 5 år. Inicialt var derfor vurderingen i modellen at optimistisk, realistisk og pessimistisk scenario vektet med

henholdsvis 20 %, 60 % og 20 %. Som følge av usikkerhet og finansielle ubalanser i markedet har vektene i modellen vært satt til henholdsvis 10 %, 50 % og 40 %. Pr årsskiftet er vektene i beregningen endret til 20 %, 60 % og 20 %.

Endring i nedskrivning 2023	Forventet tap			Total nedskrivning
	Steg 1	Steg 2	Steg 3	
Nedskrivninger 31.12.2022	9,2	23,0	38,9	71,1
Migrert fra steg 1	-0,8	0,7	0,1	0,0
Migrert fra steg 2	5,3	-5,8	0,5	0,0
Migrert fra steg 3	2,0	4,3	-6,3	0,0
Øvrige endring på engasjement	-8,2	1,0	14,1	6,9
Nye tap	3,5	4,9	7,3	15,7
Fraregnede tap	-2,3	-7,7	-12,3	-22,3
Nedskrivninger 31.12.2023	8,8	20,3	42,3	71,3
- herav nedskrivning på utlån	8,3	19,7	38,1	66,1
- herav PM	3,5	13,5	6,6	23,6
- herav BM	4,8	6,1	31,5	42,5
- herav nedskrivning på ubenyttet kreditt	0,4	0,3	0,0	0,7
- herav nedskrivning på garantier	0,1	0,3	4,2	4,5

Se note 8 for spesifikasjon av nedskrivning på næringer.

Noter til regnskapet

NOTE 11

(forts.)

Endring i nedskrivninger 2022	Forventet tap			Total nedskrivning
	steg 1	steg 2	steg 3	
Nedskrivninger 31.12.2021	9,1	22,3	48,9	80,3
Migrert fra steg 1	-0,5	0,5	0,0	0,0
Migrert fra steg 2	3,9	-4,2	0,3	0,0
Migrert fra steg 3	2,0	0,4	-2,4	0,0
Øvrige endring på engasjement	-7,1	8,6	8,1	9,6
Nye tap	4,5	5,5	0,4	10,4
Fraregnede tap	-2,6	-10,2	-16,4	-29,2
Nedskrivninger 31.12.2022	9,2	23,0	38,9	71,1
- herav nedskrivning på utlån	8,7	20,7	30,8	60,2
- herav PM	3,4	14,0	11,0	28,4
- herav BM	5,3	6,7	19,8	31,9
- herav nedskrivning på ubenyttet kreditt	0,5	0,4	0,1	0,9
- herav nedskrivning på garantier	0,1	1,9	8,0	9,9

Resultatførte tap utlån og garantier	Morbank		Konsern	
	2023	2022	2023	2022
Periodens endring individuelle nedskrivninger	5,9	-9,7	5,9	-9,7
Andre endringer	0,7	0,8	0,7	0,8
Konstaterte tap uten tidligere nedskrivninger	0,1	0,2	0,1	0,2
Konstaterte tap med tidligere nedskrivninger	0,6	7,8	0,6	7,8
Inngått på tidligere konstaterte tap	-0,4	-3,4	-0,4	-3,4
Sum resultateffekt i individuelle nedskrivninger	6,8	-4,3	6,8	-4,3
Periodens endring modellbaserte tap steg 1-3	-5,6	-0,9	-5,6	0,5
Sum tap på utlån og garantier	1,2	-5,2	1,2	-3,8

Saldo på lån som er satt på langtidsovervåkning er 21,0 millioner kroner pr. 31.12.2023 (21,2). Dette er lån som fraregnet, men som det fremdeles jobbes med å inndrive..

NOTE 11 Sensitivitet

(forts.)

Nedskrivningsmodellen kan være sensitiv for endrede forutsetninger. For å synliggjøre graden av sensitivitet endres scenariovektning og PD-skalerting. I tillegg endres forutsetning om boligprisvekst i realistisk scenario for de tre første årene.

Tabellen under viser i hvilken grad forventet tap er sensitiv for endringer i scenariovektning. Kolonnen til høyre viser endringer i forventet tap når vektningen av realistisk scenario settes lavere enn 100 prosent. Kolonnen til venstre viser endring i forventet tap målt mot modellberegningene på måletidspunktet. Dersom vekten var 100 prosent realistisk og null

prosent på optimistisk og pessimistisk scenario ville modellbasert forventet tap vært 25,7 millioner, som er 7,6 millioner bedre enn benyttet vektet scenario. Med en 40 prosent vektning av pessimistisk scenario og 60 prosent på realistisk scenario, vil modellbasert forventet tap øke med 10,2 millioner utover forventet bokført tap. Beregningene er foretatt uten endring av øvrige variabler.

Forventet tap – Konsern eksklusiv kredittkort			Sensitiv basert på følgende endringer				Endring fra 100 % vektning av realistisk
Endring fra base i %	Endring fra base	Forventet tap	Scenariovektning				
			Optimistisk	Realistisk	Pessimistisk	Sum	
	Base	33,3	20,0 %	60,0 %	20,0 %	100,0 %	29,7 %
15,3 %	5,1	38,4	10,0 %	60,0 %	30,0 %	100,0 %	49,6 %
30,6 %	10,2	43,5	0,0 %	60,0 %	40,0 %	100,0 %	69,4 %
-22,9 %	-7,6	25,7	0,0 %	100,0 %	0,0 %	100,0 %	

Noter til regnskapet

NOTE 11

(forts.)

Det kan argumenteres for at modellforutsetningen om 10 prosent økning i sannsynligheter for PM-mislighold, har bidratt til en for stor differanse mellom beregnet og faktisk mislighold for FSBB (0,68 vs 0,14 prosent) og for FSB PM (0,75 vs 0,27 prosent). Tilsvarende kan det argumenteres for at 15 prosent økning i sannsynlighet for BM-mislighold ikke i tilstrekkelig grad har ført beregnet mislighold på nivå med faktisk (1,6 vs 2,7 prosent).

Uten PD-skalering på henholdsvis 10 og 15 prosent reduseres nedskrivningene fra 33,3 til 30,3 millioner kroner. PD-skalering gir dermed en meravsetning på 3,0 millioner kroner. Ved utgangen av 2023 forsvarer PD-skalering med fortsatt betydelig usikkerhet om i hvilken grad økonomisk tilbakeslag vil påvirke lånta-keres mislighold.

Endring fra base i %	Endring fra base	Forventet tap	PD-skalering på 10 prosent (PM) /15 prosent (BM)		Endring som følge av PD-skalering
			På (Base)	Av	
	Base	33,3	100,0 %	0,0 %	9,8 %
-8,9 %	-3,0	30,3	0,0 %	100,0 %	

Sensitiviteten i sikkerhetsutviklingen er vurdert ved å øke forventet nedgang i prisutvikling med ytterligere -5 prosent de neste tre årene for boligmarkedet og

tilsvarende øke forventet nedgang i annen sikkerhet inkludert næringseidendom. Forventet tap økes med 3,3 millioner eller 9,8 prosent.

Endring fra base i %	Endring fra base	Forventet tap	Sikkerhetsutvikling år 1, 2 og 3; Realistisk	Endring som følge av prisvekst
	Base	33,3	Base (PM -2,2 %, -0,6 % og 3,4 %; BM -10 %, -5 % og -2,5 %)	-8,9 %
9,8 %	3,3	36,6	Endret prisvekst med - 5 prosentpoeng i realistisk scenario	

NOTE12 Fordeling av utlån til kunder mellom steg (I MILL. KR)

Tabellen under avstemmer inngående balanse mot utgående balanse for utlån til kunder til amortisert kost.

Avstemmingspostene inkluderer følgende:

- overføringer mellom grupper som følge av vesentlig endring i kredittrisiko
- endringer som skyldes fraregning av lån i perioden
- endringer som skyldes opprettelse av nye lån i perioden
- andre endringer som påvirker brutto bokført verdi (f.eks endring i opptrukket ramme, nedbetaling av avdrag)

Brutto utlån er sektorfordelt på bedriftsmarked og personmarked.

Brutto utlån vurdert til amortisert kost	steg 1	steg 2	steg 3	total
Brutto utlån til amortisert kost pr 01.01.22	22 105,8	2 207,6	131,6	24 445,1
Overført fra steg 1	-987,9	931,2	56,7	0,0
Overført fra steg 2	528,5	-561,1	32,6	0,0
Overført fra steg 3	22,7	19,4	-42,1	0,0
Fraregnet lån	-5 299,8	-668,9	-24,1	-5 992,8
Nye lån	7 640,9	453,1	37,7	8 131,7
Øvrige endringer	-1 118,5	-146,0	-9,8	-1 274,3
Brutto utlån til amortisert kost pr 31.12.23	22 891,6	2 235,3	182,7	25 309,7
Tapsnedskrivninger	8,3	19,7	38,1	66,1
Netto utlån til amortisert kost	22 883,3	2 215,6	144,6	25 243,5
Utlån til virkelig verdi				580,1
Balanseført utlån pr 31.12.23	22 883,3	2 215,6	144,6	25 823,7
Brutto utlån til amortisert kost pr 31.12.23	22 891,6	2 235,3	182,7	25 309,7
- herav bedriftsmarked	4 885,5	898,4	140,5	5 924,4
- herav personmarked	18 006,1	1 336,9	42,2	19 385,3
Tapsnedskrivning	8,3	19,7	38,1	66,1
- herav bedriftsmarked	4,8	6,1	31,5	42,5
- herav personmarked	3,5	13,5	6,6	23,6

Noter til regnskabet

NOTE 12

(forts.)

Brutto udlån vurderet til amortiseret kost	steg 1	steg 2	steg 3	total
Brutto udlån til amortiseret kost pr 01.01.21	23 378,4	1 926,5	214,4	25 519,2
Overført fra steg 1	-892,9	875,3	17,6	0,0
Overført fra steg 2	371,0	-388,8	17,8	0,0
Overført fra steg 3	23,9	5,7	-29,7	0,0
Fraregnet lån	-6 689,5	-714,6	-96,3	-7 500,4
Nye lån	7 419,9	531,0	15,6	7 966,6
Øvrige ændringer	-1 505,0	-27,5	-7,9	-1 540,3
Brutto udlån til amortiseret kost pr 31.12.22	22 105,8	2 207,6	131,6	24 445,1
Tapsnedskrivninger	8,7	20,7	30,8	60,2
Netto udlån til amortiseret kost	22 097,1	2 186,9	100,8	24 384,9
Udlån til virkelig verdi				599,8
Balanseført udlån pr 31.12.22	22 097,1	2 186,9	100,8	24 984,7
Brutto udlån til amortiseret kost pr 31.12.22	22 105,8	2 207,6	131,6	24 445,1
- herav bedriftsmarked	4 325,5	775,0	48,7	5 149,1
- herav personmarked	17 780,4	1 432,7	82,9	19 296,0
Tapsnedskrivning	8,7	20,7	30,8	60,2
- herav bedriftsmarked	5,3	6,7	19,8	31,9
- herav personmarked	3,4	14,0	11,0	28,4

NOTE 13 Likviditetsrisiko/restløpetid på eiendels- og gjeldsposter

(I MILL. KR)

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke kan innfri sine forpliktelser ved forfall eller ikke ha evne til å finansiere økninger i eiendeler. Fana Sparebank har definert rammer for styring og kontroll av likviditetseksponeringen. Rammene er fastsatt for både det korte og lange tidsperspektivet. Rammene ansees å være tilstrekkelige sett i relasjon til bankens kompleksitet og omfanget av innlånsvirksomheten.

Tabellen under viser forfall i henhold til kontrakt for finansielle instrumenter. Innskudd fra kunder uten avtalt forfall legges inn i tidsaksen med forfall innen 1 måned. Kontraktmessige renteforfall er spesifisert på forfallstidspunktene. Renter på gjeld til kreditt-

institusjoner og innskudd fra kunder uten avtalt forfall er utelatt fra analysen da disse ikke kan estimeres pga usikkerhet når kunden tar ut kapital. Tilsvarende gjelder også for utlån, da vi ikke kan estimere nedbetaling på gjeld. For obligasjonsgjeld, ansvarlig lånekapital og derivater er forfall med forventet renteinntekter og rentekostnader medtatt for hele løpetiden frem til første mulige innfrielse.

Rammer i Norges Bank og kontokreditt i annen bank er ikke benyttet pr 31.12.2023

Verdijusteringer for finansielle instrumenter til virkelig verdi er ikke inkludert. Forfallsanalysen er basert på udiskonterte tall.

Restløpetid pr. 31.12.23 – Forfallsanalyse

Morbank

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1–3 mnd.	3 mnd.- 1 år	1–5 år	Over 5 år	uten rest- løpetid
Kontanter og fordringer på sentralbanker	82,3	82,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utlån til kredittinstitusjoner	744,0	0,0	0,0	0,0	601,13	0,0	142,9
Utlån til kunder	14 831,3	42,5	99,9	582,7	3 483,6	8 983,9	1 638,7
Rentebærende verdipapirer	3 340,8	0,0	0,0	0,0	2 174,3	1 166,5	0,0
Finansielle derivater (bruttobeløp innstrømmer)	111,2	8,4	0,0	31,0	63,8	8,0	0,0
Sum kontantstrømmer	19 109,6	133,2	99,9	613,7	6 322,9	10 158,4	1 781,6
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	470,1	470,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Innskudd/gjeld til kunder	14 002,9	11 698,2	1 531,8	772,9	0,0	0,0	0,0
Obligasjon-/sertifikat gjeld	2 584,2	2,9	18,5	265,2	2 297,6	0,0	0,0
Ansvarlig lånekapital	366,2	0,0	5,4	14,8	346,1	0,0	0,0
Finansielle derivater (bruttobeløp utstrømmer)	136,6	15,9	0,0	44,4	69,7	6,6	0,0
Sum kontantstrømmer	17 560,0	12 187,2	1 555,7	1 097,3	2 713,3	6,6	0,0

Noter til regnskapet

NOTE 13

(forts.)

Restløpetid pr 31.12.23 – Forfallsanalyse

Konsern

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1–3 mnd.	3 mnd.- 1 år	1–5 år	over 5 år	uten rest- løpetid
Kontanter og fordringer på sentralbanker	82,3	82,3					
Utlån til kredittinstitusjoner	149,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	149,8
Utlån til kunder	25 823,7	42,5	100,0	589,0	3 574,5	19 015,0	2 502,6
Rentebærende verdipapirer	2 857,5	0,0	0,0	0,0	1 942,3	914,7	0,5
Finansielle derivater (bruttobeløp innstrømmer)	111,2	8,4	0,0	31,0	63,8	8,0	0,0
Sum kontantstrømmer	29 024,5	133,2	100,0	620,1	5 580,6	19 937,7	2 652,9

Gjeld

Gjeld til kredittinstitusjoner	34,3	34,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Innskudd/gjeld til kunder	14 002,1	11 697,4	1 531,8	772,9	0,0	0,0	0,0
Obligasjon-/sertifikat gjeld	14 931,6	0,0	0,0	0,0	14 931,6	0,0	0,0
Ansvarlig lånekapital	362,1	0,0	0,0	0,0	362,1	0,0	0,0
Finansielle derivater (bruttobeløp utstrømmer)	114,2	15,9	0,0	0,0	91,8	6,6	0,0
Sum kontantstrømmer	29 444,3	11 747,6	1 531,8	772,9	15 385,4	6,6	0,0

Kredittrammer

	Morbank	Konsern
Ubenyttede kreditter over 1 år	890,0	1 546,1
Ubenyttede kreditter under 1 år	691,3	285,4
Sum ubenyttede kreditter	1 581,3	1 831,5

NOTE 13

(forts.)

Restløpetid pr 31.12.22 – Forfallsanalyse**Morbank**

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1--3 mnd.	3 mnd.- 1 år	1-5 år	over 5 år	uten rest- løpetid
Kontanter og fordringer på sentralbanker	82,2	82,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utlån til kredittinstitusjoner	923,6	0,0	0,0	0,0	600,7	0,0	322,9
Utlån til kunder	13 520,7	78,7	45,9	767,9	2 702,6	8 300,6	1 625,1
Rentebærende verdipapirer	3 621,1	192,8	0,0	80,2	3 269,0	79,1	0,0
Finansielle derivater (bruttobeløp innstrømmer)	118,0	0,0	4,3	35,4	67,2	11,1	0,0
Sum kontantstrømmer	18 265,7	353,7	50,2	883,5	6 639,5	8 390,8	1 948,0
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	472,7	472,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Innskudd/gjeld til kunder	12 552,6	11 070,6	1 030,5	451,5	0,0	0,0	0,0
Obligasjon-/sertifikat gjeld	3 349,4	0,0	17,7	853,5	2 478,1	0,0	0,0
Ansvarlig lånekapital	429,3	0,0	54,8	12,6	159,1	202,9	0,0
Finansielle derivater (bruttobeløp utstrømmer)	157,4	0,0	15,3	42,9	90,1	9,2	0,0
Sum kontantstrømmer	16 961,4	11 543,3	1 118,3	1 360,4	2 727,3	212,1	0,0

Noter til regnskapet

NOTE 13

(forts.)

Restløpetid pr 31.12.22 – Forfallsanalyse

Konsern

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1–3 mnd.	3 mnd.- 1 år	1–5 år	over 5 år	uten rest- løpetid
Kontanter og fordringer på sentralbanker	82,2	82,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utlån til kredittinstitusjoner	209,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	209,3
Utlån til kunder	24 984,7	83,7	46,0	771,6	2 780,7	18 628,9	2 673,8
Rentebærende verdipapirer	3 178,7	0,0	192,8	80,2	2 826,6	79,1	0,0
Finansielle derivater (bruttobeløp innstrømmer)	118,0	0,0	4,3	35,4	67,2	11,1	0,0
Sum kontantstrømmer	28 572,9	165,9	243,1	887,3	5 674,6	18 719,1	2 883,1

Gjeld

Gjeld til kredittinstitusjoner	122,9	122,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Innskudd/gjeld til kunder	12 551,6	11 069,6	1 030,5	451,5	0,0	0,0	0,0
Obligasjon-/sertifikat gjeld	14 344,3	23,6	87,7	1 362,8	12 870,3	0,0	0,0
Ansvarlig lånekapital	429,3	0,0	54,8	12,6	159,1	202,9	0,0
Finansielle derivater (bruttobeløp utstrømmer)	157,4	0,0	15,3	42,9	90,1	9,2	0,0
Sum kontantstrømmer	27 605,5	11 216,0	1 188,2	1 869,7	13 119,5	212,1	0,0

Kredittrammer

	Morbank	Konsern
Ubenyttede kreditter over 1 år	881,0	1 571,2
Ubenyttede kreditter under 1 år	570,1	284,9
Sum ubenyttede kreditter	1 451,1	1 856,0

NOTE 14 Renterisiko/reprisingstidspunkt på eiendels- og gjeldsposter, **morbank**

(I MILL. KR)

Tid til renteregulering på eiendels- og gjeldsposter pr 31.12.23

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1–3 mnd.	3 mnd.– 1 år	1–5 år	over 5 år	uten rest- løpetid
Kontanter/fordringer til sentralbanker	82,3	82,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utlån/fordringer til finansinstitusjoner	744,0	144,0	600,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utlån/fordringer til kunder	14 831,3	2,1	14 301,1	78,6	403,2	67,9	-21,6
Obligasjoner	3 340,8	717,8	2 545,2	0,0	77,8	0,0	0,0
Andre ikke rentebærende eiendeler	955,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	955,1
Sum eiendeler	19 953,6	946,2	17 446,2	78,6	481,0	67,9	933,5
Gjeld og egenkapital							
Gjeld til kredittinstitusjoner	470,1	470,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Innskudd/gjeld til kunder	14 002,9	1 135,8	12 094,2	772,9	0,0	0,0	0,0
Obligasjoner/sertifikater	2 315,3	202,0	1 352,0	0,0	761,3	0,0	0,0
Ansvarlig lånekapital	302,0	0,0	302,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrig ikke rentebærende gjeld	230,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	230,4
Egenkapital	2 632,8	101,9	0,0	0,0	0,0	0,0	2 530,9
Sum gjeld og egenkapital	19 953,6	1 909,8	13 748,3	772,9	761,3	0,0	2 761,3
Netto renteesponering på balansen	1 827,7	-963,6	3 697,9	-694,3	-280,3	67,9	
Finansielle derivater som påvirker renteesponering	0,0	0,0	2 771,0	-90,0	-2 461,0	-220,0	
Netto renteesponering etter finansielle derivater	1 827,7	-963,6	6 468,9	-784,3	-2 741,3	-152,1	

Kasse-, drifts- og andre rammekreditter samt byggelån er klassifisert som lån med løpetid 1–3 mnd.

Noter til regnskapet

NOTE 14

(forts.)

Tid til renteregulering på eiendels- og gjeldsposter pr 31.12.22

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1–3 mnd.	3 mnd– 1 år	1–5 år	over 5 år	uten rest- løpetid
Kontanter/fordringer til sentralbanker	82,2	82,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utlån/fordringer til finansinstitusjoner	923,6	323,6	600,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utlån/fordringer til kunder	13 520,7	2,1	12 960,0	108,6	352,4	122,8	-25,1
Obligasjoner	3 621,1	555,5	2 986,5	0,0	79,1	0,0	0,0
Andre ikke rentebærende eiendeler	1 010,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 010,3
Sum eiendeler	19 157,9	963,4	16 546,4	108,6	431,5	122,8	985,2
Gjeld og egenkapital							
Gjeld til kredittinstitusjoner	472,7	472,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Innskudd/gjeld til kunder	12 552,6	1 165,2	10 935,8	451,5	0,0	0,0	0,0
Obligasjoner/sertifikater	3 078,7	0,0	1 828,2	507,5	743,1	0,0	0,0
Ansvarlig lånekapital	351,6	0,0	351,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrig ikke rentebærende gjeld	225,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	225,9
Egenkapital	2 476,5	101,5	0,0	0,0	0,0	0,0	2 375,0
Sum gjeld og egenkapital	19 157,9	1 739,4	13 115,6	959,0	743,1	0,0	2 600,9
Netto renteesponering på balansen	1 615,7	-776,0	3 430,9	-850,5	-311,5	122,8	
Finansielle derivater som påvirker renteesponering	0,0	0,0	1 868,1	-628,6	-1 084,5	-155,0	
Netto renteesponering etter finansielle derivater	1 615,7	-776,0	5 298,9	-1 479,0	-1 396,0	-32,2	

Kasse-, drifts- og andre rammekreditter samt byggelån er klassifisert som lån med løpetid 1–3 mnd.

NOTE 15 Renterisiko/reprisingstidspunkt på eiendels- og gjeldsposter, **konsern**

(I MILL. KR)

Tid til renteregulering på eiendels- og gjeldsposter pr 31.12.23

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1–3 mnd.	3 mnd.– 1 år	1–5 år	over 5 år	uten rest- løpetid
Kontanter/fordringer til sentralbanker	82,3	82,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utlån/fordringer til finansinstitusjoner	149,8	149,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utlån/fordringer til kunder	25 823,7	2,1	25 303,5	78,6	403,2	67,9	-31,7
Obligasjoner	2 857,5	742,4	2 037,4	0,0	77,8	0,0	0,0
Andre ikke rentebærende eiendeler	412,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	412,3
Sum eiendeler	29 325,5	976,5	27 340,9	78,6	481,0	67,9	380,6
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	34,3	34,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Innskudd/gjeld til kunder	14 002,1	1 135,8	12 093,4	772,9	0,0	0,0	0,0
Obligasjoner/sertifikater	11 645,4	2 731,6	8 152,6	0,0	761,3	0,0	0,0
Ansvarlig lånekapital	302,0	0,0	302,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrig ikke rentebærende gjeld	246,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	246,2
Egenkapital	3 095,5	101,9	0,0	0,0	0,0	0,0	2 993,7
Sum gjeld og egenkapital	29 325,5	4 003,5	20 548,1	772,9	761,3	0,0	3 239,8
Netto renteesponering på balansen	2 859,2	-3 027,0	6 792,8	-694,3	-280,3	67,9	
Finansielle derivater som påvirker renteesponering	0,0	0,0	2 771,0	-90,0	-2 461,0	-220,0	
Netto renteesponering etter finansielle derivater	2 859,2	-3 027,0	9 563,8	-784,3	-2 741,3	-152,1	

Kasse-, drifts- og andre rammekreditter samt byggelån er klassifisert som lån med løpetid 1–3 mnd.

Noter til regnskapet

NOTE 15

(forts.)

Tid til renteregulering på eiendels- og gjeldsposter pr 31.12.22

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3 mnd.– 1 år	1–5 år	over 5 år	uten rest- løpetid
Kontanter/fordringer til sentralbanker	82,2	82,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utlån/fordringer til finansinstitusjoner	209,3	209,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utlån/fordringer til kunder	24 984,7	2,1	24 434,2	108,6	352,4	122,8	-35,3
Obligasjoner	3 178,7	580,0	2 519,6	0,0	79,1	0,0	0,0
Andre ikke rentebærende eiendeler	468,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	468,7
Sum eiendeler	28 923,6	873,6	26 953,7	108,6	431,5	122,8	433,4
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	122,9	122,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Innskudd/gjeld til kunder	12 551,6	1 165,2	10 934,8	451,5	0,0	0,0	0,0
Obligasjoner/sertifikater	12 750,3	2 524,7	8 975,0	507,5	743,1	0,0	0,0
Ansvarlig lånekapital	351,6	0,0	351,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrig ikke rentebærende gjeld	241,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	241,8
Egenkapital	2 905,4	101,5	0,0	0,0	0,0	0,0	2 803,9
Sum gjeld og egenkapital	28 923,6	3 914,4	20 261,5	959,0	743,1	0,0	3 045,7
Netto renteesponering på balansen	2 612,3	-3 040,7	6 692,3	-850,5	-311,5	122,8	
Finansielle derivater som påvirker renteesponering	0,0	0,0	1 868,1	-628,6	1084,5	-155,0	
Netto renteesponering etter finansielle derivater	2 612,3	-3 040,7	8 560,3	-1 479,0	-1 396	-32,2	

Kasse-, drifts- og andre rammekreditter samt byggelån er klassifisert som lån med løpetid 1–3 mnd.

NOTE 16 Rentefølsomhet

(I MILL. KR)

Renterisiko er risiko for tap knyttet til endringer i markedsrenten. Ved endring i markedsrenten kan ikke banken gjennomføre tilsvarende renteendringer for alle balansepostene på grunn av ulik rentebinding på balansepostene. Endring i markedsrenten vil dermed gi en økning eller reduksjon av bankens resultat. Renterisikoen blir hvert kvartal rapportert til styret i banken. Det er etablert konkrete rammer for bankens renterisiko. Gjennom året har bankens renterisiko vært innenfor de definerte rammene for renterisiko.

For å redusere renterisikoen for bankens langsiktige finansiering med løpetid over ett år er det inngått ren-

tebytteavtaler. Tilsvarende er renterisiko for fastrente-utlån til kunder i stor grad eliminert ved at det er gjort rentebytteavtaler.

Tabellen viser effekten på bankens resultat før skatt med 1 % parallellskift i rentekurven. Endringene beregnes ved å hensynta posisjonenes gjennomsnittlig gjenværende tid til renteendring. Negativt tall vil ha positiv effekt mens positivt tall vil ha negativ effekt ved 1 % renteøkning. Effekten splittes opp på verdiendring på finansielle instrumenter med fast rente og renteendring på øvrige produkter.

Morbank	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3 mnd.- 1 år	1-5 år	over 5 år	Totalt
31.12.23						
Verdiendring	0,0	-1,5	-5,4	2,4	-8,7	-13,1
Renteendring	-0,2	-3,2	0,0	0,0	0,0	-3,4
Sum	-0,2	-4,7	-5,4	2,4	-8,7	-16,4
31.12.22						
Verdiendring	0,0	-2,0	-2,8	4,8	-0,9	-1,0
Renteendring	0,1	-3,8	0,0	0,0	0,0	-3,7
Sum	0,1	-5,8	-2,8	4,8	-0,9	-4,7

Konsern	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3 mnd.- 1 år	1-5 år	over 5 år	Totalt
31.12.23						
Verdiendring	0,0	-1,5	-5,4	2,4	-8,7	-13,1
Renteendring	-1,6	-5,0	0,0	0,0	0,0	-6,6
Sum	-1,6	-6,5	-5,4	2,4	-8,7	-19,7
31.12.22						
Verdiendring	0,0	-2,0	-2,8	4,8	-0,9	-1,0
Renteendring	-1,6	-6,2	0,0	0,0	0,0	-7,7
Sum	-1,6	-8,2	-2,8	4,8	-0,9	-8,7

Noter til regnskapet

NOTE 17 Netto renteinntekter

(I MILL. KR)

	2023			2022		
	Vurdert til virkelig verdi	Vurdert til amortisert kost og FVOCI	Totalt	Vurdert til virkelig verdi	Vurdert til amortisert kost og FVOCI	Totalt
Morbank						
Renteinntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	39,0	39,0	0,0	18,8	18,8
Renteinntekter av utlån til og fordringer på kunder	20,1	746,3	766,4	20,2	447,2	467,4
Renter på derivater	9,0	0,0	9,0	-1,3	0,0	-1,3
Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapir	147,6	0,0	147,6	77,6	0,0	77,6
Andre renteinntekter og lignende inntekter	0,0	2,5	2,5	0,0	2,7	2,7
Renteinntekter	176,7	787,7	964,4	96,5	468,7	565,2
Rentekostnader på innskudd og gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	13,5	13,5	0,0	4,2	4,2
Rentekostnader på innskudd og gjeld til kunder	30,8	277,1	308,0	5,9	92,1	97,9
Renter på utstedte verdipapirer	16,6	75,0	91,7	22,7	48,9	71,6
Renter på derivater knyttet til utstedte verdipapirer	35,0	0,0	35,0	10,5	0,0	10,5
Renter på ansvarlig lånekapital	0,0	18,9	18,9	0,0	9,7	9,7
Andre rentekostnader	0,0	12,1	12,1	0,0	10,2	10,2
Rentekostnader	82,4	396,6	479,0	39,1	164,9	204,0
Netto renteinntekter	94,3	391,2	485,5	57,4	303,7	361,2

	2023			2022		
	Vurdert til virkelig verdi	Vurdert til amortisert kost og FVOCI	Totalt	Vurdert til virkelig verdi	Vurdert til amortisert kost og FVOCI	Totalt
Konsern						
Renteinntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	8,9	8,9	0,0	3,9	3,9
Renteinntekter av utlån til og fordringer på kunder	20,1	1 260,9	1 281,0	20,2	765,3	785,5
Renter på derivater knyttet til fastrenteulån	9,0	0,0	9,0	-1,3	0,0	-1,3
Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapir	135,2	0,0	135,2	72,4	0,0	72,4
Andre renteinntekter og lignende inntekter	0,0	2,5	2,5	0,0	2,4	2,4
Renteinntekter	164,3	1 272,2	1 436,5	91,3	771,6	862,8
Rentekostnader på innskudd og gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	1,2	1,2	0,0	0,6	0,6
Rentekostnader på innskudd og gjeld til kunder	30,8	276,7	307,6	5,9	92,1	97,9
Renter på utstedte verdipapirer	0,0	497,5	497,5	22,7	265,6	288,3
Renter på derivater knyttet til utstedte verdipapirer	35,0	0,0	35,0	10,5	0,0	10,5
Renter på ansvarlig lånekapital	0,0	18,9	18,9	0,0	9,7	9,7
Andre rentekostnader	0,0	13,9	13,9	0,0	11,6	11,6
Rentekostnader	65,8	808,2	873,9	39,1	379,5	418,5
Netto renteinntekter	98,5	464,1	562,6	52,2	392,1	444,3

NOTE 18 Provisjonsinntekter og gebyrer

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2023	2022	2023	2022
Garantiprovisjon	2,0	3,4	2,0	3,4
Provisjon kredittformidling	32,3	36,4	4,4	5,7
Provisjon fondsforvaltning (salg eksterne fondsprodukter og verdipapirer)	4,1	6,0	4,1	6,0
Provisjon betalingsformidling	26,6	26,0	26,6	26,0
Provisjon salg forsikringsprodukter	19,5	13,9	19,5	13,9
Meglerprovisjon ved kjøp/salg av eiendom	0,0	0,0	35,0	37,8
Provisjonsinntekter og gebyrer	84,6	85,7	91,5	92,8

NOTE 19 Provisjonskostnader

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2023	2022	2023	2022
Gebyr betalingsformidling	6,5	6,6	6,5	6,6
Gebyr interbankgebyr	0,4	0,4	0,4	0,4
Gebyr andre	0,7	1,0	0,7	1,0
Provisjonskostnader	7,6	8,0	7,6	8,0

Noter til regnskapet

NOTE 20

Utbytte og netto gevinst/tap på finansielle instrument

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2023	2022	2023	2022
Utbytte aksjer og egenkapitalbevis				
Utbytte strategiske aksjer	0,1	5,6	0,1	5,6
Utbytte pengemarkedsfond	0,1	0,1	0,1	0,1
Utbytte aksjer og egenkapitalbevis	0,3	5,7	0,3	5,7
Netto gevinst/tap på finansielle instrument				
Netto gevinst/tap aksjer trading	0,5	-0,4	0,5	-0,4
Netto gevinst/tap strategiske aksjer	7,8	8,0	15,8	16,8
Netto gevinst/tap finansielle derivater	12,9	-10,7	12,9	-10,7
Netto gevinst/tap rentebærende verdipapirer	-5,1	-21,6	-5,3	-22,4
Netto gevinst/tap pengemarkedsfond	5,2	1,5	5,2	1,5
Netto gevinst/tap på valuta	1,4	2,1	1,4	2,1
Netto verdiendring utlån	0,9	-30,0	0,9	-30,0
Netto verdiendring gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-23,2	45,9	-23,2	45,9
Netto verdiendring innskudd	-1,0	2,7	-1,0	2,7
Netto gevinst/tap finansielle instrument til virkelig verdi over resultat	-0,6	-2,5	7,2	5,5
Netto gevinst/tap gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer til amortisert kost	-1,7	-1,2	-6,9	-7,9
Netto gevinst/tap gjeld til amortisert kost	-1,7	-1,2	-6,9	-7,9
Netto gevinst/tap finansielle instrument	-2,2	-3,6	0,3	-2,4

NOTE 21 Personal- og generelle administrasjonskostnader (I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2023	2022	2023	2022
Personalkostnader				
Lønn, honorar ol	89,4	81,1	105,6	98,8
Arbeidsgiveravgift	15,2	12,8	17,8	15,4
Finansskatt	5,2	4,5	5,2	4,5
Pensjonskostnader (note 37)	11,5	10,7	12,5	11,5
Øvrige personalkostnader	8,0	6,9	8,7	7,8
Personalkostnader	129,3	115,9	149,7	138,1
Administrasjonskostnader				
Opplæringskostnader	2,4	2,0	2,6	2,2
Datakostnader	53,5	43,2	54,4	43,4
Markedsføring	8,2	8,6	20,7	22,3
Frakt, porto og andre administrasjonskostnader	2,8	2,1	4,5	2,2
Administrasjonskostnader	66,8	56,0	82,2	70,1
Årsverk pr 31.12	108	105	130	129

NOTE 22 Andre driftskostnader (I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2023	2022	2023	2022
Driftskostnader faste eiendommer	3,7	4,1	4,0	4,5
Kostnader leide lokaler	0,8	0,8	1,0	1,8
Vedlikehold og kjøp av maskiner og annet utstyr	2,0	1,8	2,8	1,8
Revisjon og andre fremmede tjenester	13,4	11,5	17,8	14,3
Øvrige driftskostnader	9,9	7,4	11,4	10,2
Formueskatt	9,0	6,8	9,0	6,8
Andre driftskostnader	38,8	32,4	45,9	39,5
Honorar til valgt revisor				
Lovpålagt revisjon	0,7	0,7	2,3	1,2
Andre attestasjonstjenester	0,0	0,0	0,0	0,2
Sum revisjonstjenester	0,7	0,7	2,3	1,4
Andre tjenester	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum honorar valgt revisor eks.mva*	0,7	0,7	2,3	1,4

* I selskapsregnskapet påløper merverdiavgift for morselskap og for datterselskap Fana Sparebank Boligkreditt AS

Noter til regnskapet

NOTE 23 Skattekostnader

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2023	2022	2023	2022
Kostnader ved periodeskatt (betalbar skatt)				
Inneværende periode	63,4	42,1	72,3	51,2
- For lite/mye avsatt i skatt året før	-0,6	-0,1	-0,6	-0,1
Sum kostnader ved betalbar skatt	62,8	42,1	71,8	51,1
Betalbar skatt i balansen	63,4	42,1	72,3	51,2
Kostnader ved endring utsatt skatt	-0,9	-0,6	-2,7	-1,8
Sum skattekostnad av driftsresultat etter tap	61,9	41,5	69,1	49,3
Skatteeffekt estimatavvik pensjoner over totalresultatet	-0,1	0,5	-0,1	0,5
Sum skattekostnad totalresultat	61,8	42,0	69,0	49,8

Avstemming av skattekostnad mot ordinært resultat før skatt

Resultat før skatt	312,9	231,5	353,4	275,7
Forventet inntektsskatt 25 % (22 % konsernselskap)	78,2	57,9	87,4	67,9
Kostnader og inntekter uten skatteeffekt *)	0,4	-1,2	-1,6	-3,3
Skatt på renter hybridkapital	-1,9	-1,3	-1,9	-1,3
Skatt på kundeutbytte	-14,2	-13,9	-14,2	-13,9
For lite/mye avsatt skatt året før	-0,6	-0,1	-0,6	-0,1
Årets skattekostnad	61,9	41,5	69,1	49,3
Effektiv skattesats	19,8 %	17,9 %	19,6 %	17,9 %

Utsatt skattefordel / (utsatt skatt)

Utsatt skattefordel / (utsatt skatt) pr. 1.1.	-8,9	-11,0	-11,1	-12,0
Endringer mot resultat	-1,1	2,1	-0,6	0,9
Utsatt skattefordel / utsatt skatt pr. 31.12	-10,0	-8,9	-11,7	-11,1

* Innbefatter gevinst/tap på verdipapir under fritaksmetoden

NOTE 23

(forts.)

Utsatt skatt i balansen vedrører følgende midlertidige forskjeller	Morbank		Konsern	
	2023	2022	2023	2022
Midlertidige forskjeller				
Driftsmidler etc	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Pensjonsplikter	-7,3	-6,1	-7,3	-6,1
Utlån	0,0	0,0	0,3	0,3
Verdipapir	-4,9	-6,5	-5,0	-6,6
Øvrige finansielle instrument	-2,7	-1,5	-2,7	-1,5
Andre forskjeller	0,0	0,0	-1,7	-2,3
Skattereduserende forskjeller (midl. negative forskjeller)	-14,8	-14,1	-16,5	-16,3
Driftsmidler	4,0	4,1	4,0	4,1
Premiefond	0,0	0,0	0,0	0,0
Gevinst og tapskonto	0,9	1,1	0,9	1,1
Verdipapir	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrige finansielle instrumenter	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre forskjeller	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatteøkende forskjeller (midl. positive forskjeller)	4,8	5,2	4,8	5,2
Utsatt skatt/skattefordel (-) pr 31.12 *)	-10,0	-8,9	-11,7	-11,1

Utsatt skatt i resultatregnskapet vedrører endring i følgende midlertidige forskjeller

Driftsmidler	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1
Pensjoner	-1,1	0,3	-1,1	0,3
Gevinst og tapskonto	-0,2	-0,3	-0,2	-0,3
Verdipapir	1,6	-0,6	1,6	-0,6
Øvrige finansielle instrument	-1,2	2,1	-1,2	2,1
Andre forskjeller	0,0	0,6	0,5	-0,5
Endring utsatt skatt	-1,1	2,1	-0,6	0,9

*) 25 %. Datterselskap benytter 22 %

Noter til regnskapet

NOTE 24 Klassifikasjon av finansielle instrumenter i balansen

(I MILL. KR)

31.12.2023	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over OCI	Totalt
Morbank				
Kontanter og fordring på sentralbanken	82,3			82,3
Utlån til kredittinstitusjoner	744,0			744,0
Utlån til kunder	3 202,6	580,1	11 048,6	14 831,3
Finansielle derivater		17,6		17,6
Rentebærende verdipapirer		3 340,8		3 340,8
Aksjer og egenkapitalbevis		226,0		226,0
Sum finansielle eiendeler	4 028,9	4 164,6	11 048,6	19 242,1
Gjeld til kredittinstitusjoner	470,1			470,1
Innskudd fra kunder	12 892,7	1 110,2		14 002,9
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 554,1	761,3		2 315,3
Finansielle derivater		49,1		49,1
Ansvarlig lånekapital	302,0			302,0
Sum finansiell gjeld	15 219,0	1 920,5	0,0	17 139,5

31.12.2023	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over OCI	Totalt
Konsern				
Kontanter og fordring på sentralbanken	82,3			82,3
Utlån til kredittinstitusjoner	149,8			149,8
Utlån til kunder	25 243,5	580,1		25 823,7
Finansielle derivater		17,6		17,6
Rentebærende verdipapirer		2 857,5		2 857,5
Aksjer og egenkapitalbevis		226,0		226,0
Sum finansielle eiendeler	25 475,6	3 681,3	0,0	29 156,9
Gjeld til kredittinstitusjoner	34,3			34,3
Innskudd fra kunder	12 891,9	1 110,2		14 002,1
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10 884,2	761,3		11 645,4
Finansielle derivater		49,1		49,1
Ansvarlig lånekapital	302,0			302,0
Sum finansiell gjeld	24 112,4	1 920,5	0,0	26 032,9

NOTE 24

(forts.)

31.12.2022	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over OCI	Totalt
Morbank				
Kontanter og fordring på sentralbanken	82,2			82,2
Utlån til kredittinstitusjoner	923,6			923,6
Utlån til kunder	2 808,6	599,8	10 112,3	13 520,7
Finansielle derivater		18,8		18,8
Rentebærende verdipapirer		3 621,1		3 621,1
Aksjer og egenkapitalbevis		281,1		281,1
Sum finansielle eiendeler	3 814,4	4 520,8	10 112,3	18 447,5
Gjeld til kredittinstitusjoner	472,7			472,7
Innskudd fra kunder	11 916,7	635,9		12 552,6
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 828,2	1 250,6		3 078,7
Finansielle derivater		60,7		60,7
Ansvarlig lånekapital	351,6			351,6
Sum finansiell gjeld	14 569,1	1 947,2	0,0	16 516,3

31.12.2022	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over OCI	Totalt
Konsern				
Kontanter og fordring på sentralbanken	82,2			82,2
Utlån til kredittinstitusjoner	209,3			209,3
Utlån til kunder	24 384,9	599,8		24 984,7
Finansielle derivater		18,8		18,8
Rentebærende verdipapirer		3 178,7		3 178,7
Aksjer og egenkapitalbevis		281,1		281,1
Sum finansielle eiendeler	24 676,4	4 078,4	0,0	28 754,8
Gjeld til kredittinstitusjoner	122,9			122,9
Innskudd fra kunder	11 915,7	635,9		12 551,6
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	11 499,7	1 250,6		12 750,3
Finansielle derivater		60,7		60,7
Ansvarlig lånekapital	351,6			351,6
Sum finansiell gjeld	23 890,0	1 947,2	0,0	25 837,2

NOTE 25

Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost

(I MILL. KR)

Det er i hovedsak utlån, innkudd og innlån med flytende rentebetingelser som vurderes til amortisert kost.

Virkelig verdibetraktning blir gjort med utgangspunkt i instrumentenes egenskaper på balansedagen. Virkelig verdi vil alltid være beheftet med usikkerhet.

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner

Dette er i hovedsak fordringer med kort løpetid og flytende rente. Her forutsettes virkelig verdi å være tilnærmet lik amortisert kost.

Utlån til kunder

Flytende rente på utlån til kunder blir vurdert og justert i henhold til rentenivået i markedet. Utlånene blir nedskrevet i tråd med reglene i IFRS 9. Nedskrivning i steg 1 er en modellberegnet nedskrivning som sannsynligvis ikke vil ha innvirkning på verdsettelsen ved et eventuelt salg.

Virkelig verdi på utlån til amortisert kost er derfor vurdert til bokført verdi før nedskrivning i steg 1.

Innskudd fra kunder

Konsernet vurderer at amortisert kost er tilnærmet lik virkelig verdi for innskudd med flytende rentebetingelser.

Gjeld til kredittinstitusjoner

Dette er i hovedsak gjeld med kort løpetid og flytende rente. Her forutsettes virkelig verdi å være tilnærmet lik amortisert kost.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og ansvarlig lånekapital

Virkelig verdi er basert på markedspriser beregnet med utgangspunkt i rente- og spreadkurver samt observasjoner av kjøps- og salgsinteresser i markedet.

	Verdsettelse hierarki *	31.12.2023		31.12.2022	
		Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Morbank					
Kontanter		82,3	82,3	82,2	82,2
Utlån til kredittinstitusjoner		744,0	744,0	923,6	923,6
Utlån til kunder		3 202,6	3 207,2	2 808,6	2 812,7
Sum finansielle eiendeler		4 028,9	4 033,5	3 814,4	3 818,5
Gjeld til kredittinstitusjoner		470,1	470,1	472,7	472,7
Innskudd fra kunder		12 892,7	12 892,7	11 916,7	11 916,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2	1 554,1	1 556,3	1 828,2	1 812,5
Ansvarlig lånekapital	2	302,0	305,6	351,6	347,8
Sum finansiell gjeld		15 219,0	15 224,8	14 569,1	14 549,6
Konsern					
Kontanter		82,3	82,3	82,2	82,2
Utlån til kredittinstitusjoner		149,8	149,8	209,3	209,3
Utlån til kunder		25 243,5	25 251,8	24 384,9	24 393,6
Sum finansielle eiendeler		25 475,6	25 483,9	24 676,4	24 685,1
Gjeld til kredittinstitusjoner		34,3	34,3	122,9	122,9
Innskudd fra kunder		12 891,9	12 891,9	11 915,7	11 915,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2	10 884,2	10 892,2	11 499,7	11 476,1
Ansvarlig lånekapital	2	302,0	305,6	351,6	347,8
Sum finansiell gjeld		24 112,4	24 123,9	23 890,0	23 862,5

* Definisjon av verdsetteshierarki se note 26

NOTE 26

Verdsettelseshierarki for finansielle instrumenter til virkelig verdi

(I MILL. KR)

Tabellen nedenfor analyserer finansielle instrumenter balanseført til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode.

De forskjellige nivåene blir definert som følger:

Nivå 1. Virkelig verdi måles ved bruk av kvoterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter. I et aktivt marked vil transaksjoner for eiendeler eller forpliktelser finne sted med tilstrekkelig hyppighet og volum til å gi løpende prisinformasjon på armlengdes avstand. I kategorien inngår børsnoterte aksjer og fondsandeler, samt sertifikater og obligasjoner som omsettes i aktive markeder.

Nivå 2. Virkelig verdi måles med bruk av andre observerbare markedsdata enn det som benyttes på nivå 1, enten direkte priser eller indirekte utledet av priser som er observerbare i markedet. I kategorien inngår sertifikater og obligasjoner som ikke omsettes i et aktivt marked, derivater, og samtlige finansielle forpliktelser verdsatt til virkelig verdi.

Nivå 3. Dersom en eller flere vesentlige data ikke er basert på observerbare markedsdata vil instrumentet blir plassert i nivå 3. I kategorien inngår utlån til kunder og aksjer som ikke omsettes i et aktivt marked. Virkelig verdi for fastrenteutlån til kunder verdsattes til nåverdien av avtalte kontantstrømmer diskontert med en observerbar rentekurve med et tillegg for et beregnet markedsplåslag. I morbank vil virkelig verdi for utlån som vurderes til FVOCI bli verdsatt til amortisert kost da denne er vurdert å være tilstrekkelig lik virkelig verdi. For aksjer baseres virkelig verdi på tilgjengelig regnskapsinformasjon på balansestidspunktet m.m (Se note 1 for nærmere beskrivelse).

Det har ikke vært overføringer av finansielle instrumenter fra et nivå til et annet i perioden.

Pr. 31.12.23

Morbank

Finansielle eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Utlån til kunder	0,0	0,0	11 628,7	11 628,7
Rentebærende verdipapirer	0,0	3 340,8	0,0	3 340,8
Finansielle derivater	0,0	17,6	0,0	17,6
Aksjer	117,6	0,0	108,4	226,0
Sum	117,6	3 358,4	11 737,1	15 213,2

Finansielle forpliktelser

Innskudd fra kunder	0,0	1 110,2	0,0	1 110,2
Verdipapirgjeld	0,0	761,3	0,0	761,3
Finansielle derivater	0,0	49,1	0,0	49,1
Sum	0,0	1 920,5	0,0	1 920,5

Konsern

Finansielle eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Utlån til kunder	0,0	0,0	580,1	580,1
Rentebærende verdipapirer	0,0	2 857,5	0,0	2 857,5
Finansielle derivater	0,0	17,6	0,0	17,6
Aksjer	117,6	0,0	108,4	226,0
Sum	117,6	2 875,2	688,6	3 681,3

Noter til regnskapet

NOTE 26

(forts.)

Pr. 31.12.2023

Konsern

Finansielle forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Innskudd fra kunder	0,0	1 110,2	0,0	1 110,2
Verdipapirgjeld	0,0	761,3	0,0	761,3
Finansielle derivater	0,0	49,1	0,0	49,1
Sum	0,0	1 920,5	0,0	1 920,5

Pr. 31.12.2022

Morbank

Finansielle eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Utlån til kunder	0,0	0,0	10 712,1	10 712,1
Rentebærende verdipapirer	0,0	3 621,1	0,0	3 621,1
Finansielle derivater	0,0	18,8	0,0	18,8
Aksjer	191,8	0,0	89,3	281,1
Sum	191,8	3 639,9	10 801,4	14 633,1

Finansielle forpliktelser

Innskudd fra kunder	0,0	635,9	0,0	635,9
Verdipapirgjeld	0,0	1 250,6	0,0	1 250,6
Finansielle derivater	0,0	60,7	0,0	60,7
Sum	0,0	1 947,2	0,0	1 947,2

Konsern

Finansielle eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Utlån til kunder	0,0	0,0	599,8	599,8
Rentebærende verdipapirer	0,0	3 178,7	0,0	3 178,7
Finansielle derivater	0,0	18,8	0,0	18,8
Aksjer	191,8	0,0	89,3	281,1
Sum	191,8	3 197,5	689,1	4 078,4

Finansielle forpliktelser

Innskudd fra kunder	0,0	635,9	0,0	635,9
Verdipapirgjeld	0,0	1 250,6	0,0	1 250,6
Finansielle derivater	0,0	60,7	0,0	60,7
Sum	0,0	1 947,2	0,0	1 947,2

NOTE 26 Finansielle instrumenter verdsatt til virkelig verdi for nivå 3.

(forts.)

	Utlån til kunder	Aksjer
Konsern		
Balanseført verdi 31.12.21	720,5	193,7
Tilgang	86,5	25,4
Avgang/forfalt	-177,1	-146,6
Netto gevinst/tap	-1,2	58,8
Overført til/fra nivå 1 eller 2	0,0	0,0
Verdiendring	-28,8	-42,0
Balanseført verdi 31.12.22	599,8	89,3
Tilgang	91,3	3,4
Avgang/forfalt	-111,9	0,0
Netto gevinst/tap	-1,5	0,0
Overført til/fra nivå 1 eller 2	0,0	0,0
Verdiendring	2,4	15,8
Balanseført verdi 31.12.23	580,1	108,4
	Utlån til kunder	Aksjer
Spesifikasjon av virkelig verdi		
Nominell verdi/kostpris	602,6	90,5
Virkelig verdijustering	-22,4	17,9
Sum virkelig verdi (inkl periodiserte renter)	580,1	108,4

Verdijustering utlån – endring kredittrisiko og renterisiko

	2023	Endring	2022
Rente	-19,8	4,7	-24,4
Kreditspread	-2,64	-2,3	-0,3
Virkelig verdi justering	-22,4	2,4	-24,8

Endring i virkelig verdi på utlån til kunder skyldes i hovedsak endring i swaprente, med tilsvarende endring i virkelig verdi på derivater som er benyttet som økonomisk sikring (ref note 27)

NOTE 27 Finansielle derivater

(I MILL. KR)

Finansielle derivater er avtaler som inngås for å sikre finansielle verdier i form av rentevilkår og verdi av egenkapitalinstrumenter for bestemte perioder. Det finnes flere typer finansielle derivater, men Fana Sparebank har kun benyttet rentebytteavtaler (swapper)

for å sikre banken mot svingninger mellom korte og lange renter i rentemarkedet. Dette er avtaler som gjøres med andre finansinstitusjoner, der vi bytter kontantstrømmer for et avtalt beløp over en avtalt periode.

Finansielle derivatet morbank/konsern	31.12.23			31.12.22		
	Nominelle verdier totalt	Positiv markedsverdi ¹	Negativ markedsverdi ¹	Nominelle verdier totalt	Positiv markedsverdi ¹	Negativ markedsverdi ¹
Renterelaterte kontrakter knyttet til utlån						
Renteswapper	510,5	17,6	3,3	443,1	18,8	0,3
Renterelaterte kontrakter knyttet til verdipapir						
Renteswapper	75,0	0,0	2,2	75,0	0,0	1,8
Renterelaterte kontrakter knyttet til funding						
Renteswapper	950,0	0,0	43,5	1 350,0	0,0	58,6
Sum finansielle derivater	1 535,5	17,6	49,1	1 868,1	18,8	60,7

1) Periodiserte renter på finansielle derivater inngår i verdiene.

NOTE 28

Motregning finansielle derivater

(I MILL. KR)

Konsernets motregningsadgang følger alminnelige regler i norsk lov. Mot finansielle institusjoner er det inngått standardiserte ISDA-avtaler som gir partene motregningsrett ved eventuell mislighold. Det er i tillegg inngått tilleggsavtaler om sikkerhetsstillelse (CSA).

Konsernet har ingen poster som er nettoført i balansen.

Finansielle eiendeler per 31.12.23			
Motpart	Beløp i balansen	Beløp som er gjenstand for nettooppgjør	Beløp etter mulig nettooppgjør
Motpart 1	5,1	5,1	0,0
Motpart 2	2,8	2,8	0,0
Motpart 3	9,6	9,6	0,0
Sum	17,6	17,6	0,0

Finansielle forpliktelser per 31.12.23			
Motpart	Beløp i balansen	Beløp som er gjenstand for nettooppgjør	Beløp etter mulig nettooppgjør
Motpart 1	0,0	5,1	-5,1
Motpart 2	5,2	2,8	2,4
Motpart 3	23,6	9,6	14,0
Motpart 4	20,2	0,0	20,2
Sum	49,1	17,6	31,5

Finansielle eiendeler per 31.12.22			
Motpart	Beløp i balansen	Beløp som er gjenstand for nettooppgjør	Beløp etter mulig nettooppgjør
Motpart 1	10,1	10,1	0,0
Motpart 2	6,0	6,0	0,0
Motpart 3	2,8	2,8	0,0
Motpart 4	0,0	0,0	0,0
Sum	18,8	18,8	0,0

Finansielle forpliktelser per 31.12.22			
Motpart	Beløp i balansen	Beløp som er gjenstand for nettooppgjør	Beløp etter mulig nettooppgjør
Motpart 1	30,3	10,1	20,3
Motpart 2	25,4	0,0	25,4
Motpart 3	2,7	2,8	-0,1
Motpart 4	1,2	0,0	1,2
Motpart 5	1,1	6,0	-4,8
Sum	60,7	18,8	41,9

NOTE 29 Rentebærende verdipapirer

(I MILL. KR)

På balansetidspunktet er obligasjonene og sertifikatene verdsett til virkelig verdi på bakgrunn av markedsverdier mottatt fra Nordic Bond Pricing. Prisene utarbeides av Nordic Bond Pricing på grunnlag av observasjoner fra markedet, som for

eksempel omsetninger og kjøps/salgs interesser. Innhentede data bearbeides i anerkjente modeller for å beregne daglige priser.

Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige	Risiko vekt	Pålydende 31.12.23	Morbank		Konsern		
			Balanseført verdi 31.12.23	Balanseført verdi 31.12.22	Pålydende 31.12.23	Balanseført verdi 31.12.23	Balanseført verdi 31.12.22
Stat og statsgaranterte	0	631,0	651,4	526,6	656,0	677,7	553,1
Kommuner og fylkeskommuner	20	285,0	289,0	557,3	285,0	289,0	557,3
Sum utstedt av det offentlige		916,0	940,4	1 083,9	941,0	966,7	1 110,4
Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre							
Særskilt sikre obligasjoner	10	2 382,0	2 400,5	2 537,2	1 875,0	1 890,9	2 068,3
Øvrige	100	0,0		0,0	0,0		
Sum utstedt av andre		2 382,0	2 400,5	2 537,2	1 875,0	1 890,9	2 068,3
Sum obligasjoner og sertifikater		3 298,0	3 340,8	3 621,1	2 816,0	2 857,5	3 178,7

Porteføljeinndeling av sertifikater og obligasjoner

	Ansk. kost	Balanseverdi	Andel børs	Effektiv avkastning
Morbank				
Klassifisert til virkelig verdi over resultat	3 339,6	3 340,8	99 %	4,3 %
Sum	3 339,6	3 340,8	99 %	4,3 %
Konsern				
Klassifisert til virkelig verdi over resultat	2 858,3	2 857,5	98 %	4,3 %
Sum	2 858,3	2 857,5	98 %	4,3 %

Effektiv avkastning inneholder renteinntekter, realisert og urealisert gevinst

NOTE 30 Aksjer, andeler og egenkapitalbevis

(I MILL. KR)

For regnskapsprinsipper og vurderinger henvises til note 1. Noten er lik for morbank og konsern.

Klassifisering av aksjer, andeler og egenkapitalbevis

Klassifisert til virkelig verdi over resultat	31.12.23	31.12.22
Børsnoterte	0,0	0,0
Unoterte	108,4	89,2
Fondsandeler	3,0	2,5
Sum klassifisert til virkelig verdi	111,4	91,7
Pengemarkedsfond 0 % vektet	114,6	189,3
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis	226,0	281,1

Spesifikasjon over investeringer i aksjer, andeler og egenkapitalbevis pr 31.12.23

Aksjer, andeler og egenkapitalbevis til virkelig verdi

Selskapets navn	Antall aksjer	Eierandel i %	Markedsverdi
Norne Aksje Inst.	19 936		3,0
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis til virkelig verdi			3,0

Aksjer strategisk plasseringer

Vipps Holding AS	6 060	0,4 %	35,7
Brage Finans AS	1 367 456	1,0 %	31,2
Eksportfinans ASA	943	0,4 %	14,3
Norne Securities AS	1 522 130	8,3 %	12,4
VN Norge AS			4,1
Øvrige investeringer			10,7
Sum aksjer strategisk plasseringer			108,4

Pengemarkedsfond

Pengemarkedsfond 0 % vektet			114,6
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis			226,0

Noter til regnskapet

NOTE 31 Datterselskaper

	Forretningskontor	Eierandel og andel stemmeberettiget kapital	Adresse
Fana Sparebank Boligkreditt AS	Nesttun	100 %	Pb. 10 Nesttun
Fana Sparebank Eiendom AS	Nesttun	100 %	Pb. 10 Nesttun

Verdi konsoliderte datterselskaper

	Aksje- kapital	Antall aksjer	Pålydende	Kostpris/ bokført verdi	Resultat etter skatt	Andel egen- kapital i MNOK 31.12.23
Fana Sparebank Boligkreditt AS	525	150 000	3 695	554,3	31,5	1 017,0
Fana Sparebank Eiendom AS	6	5 758	1 650	0,5	-6,1	9,1
Sum eierinteresser i datterselskaper				554,8	25,4	1 026,1

NOTE 32 Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler (I MILL. KR)

	Morbank				Konsern			
	Imma- terielle eiendeler	Maskiner, inventar og transport- midler	Bygninger, tekniske installasjoner og tomter	Sum varige drifts- midler	Imma- terielle eiendeler	Maskiner, inventar og transport- midler	Bygninger, tekniske installasjoner og tomter	Sum varige drifts- midler
Anskaffelseskost 01.01.2022	25,8	15,5	103,8	119,3	29,3	23,0	103,7	126,8
Tilgang i året	4,9	3,4	17,2	20,6	5,4	4,0	17,2	21,2
Avgang i året til ansk. kost.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3
Anskaffelseskost pr. 31.12.2022	30,7	18,9	121,0	139,8	34,7	26,7	121,0	147,7
Akk. av- og nedskrivninger 01.01.2022	14,2	11,0	39,9	50,9	17,7	18,3	39,9	58,2
Avgang avskrivning utrangerte eiendeler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2
Årets ordinære avskrivning	4,1	2,1	3,6	5,7	4,3	2,3	3,6	5,8
Akk. av- og nedskrivninger 31.12.2022	18,3	13,1	43,5	56,6	22,0	20,3	43,5	63,8
Bokført verdi pr. 31.12.2022	12,5	5,8	77,5	83,3	12,8	6,4	77,5	83,9
Anskaffelseskost 01.01.2023	30,7	18,9	121,0	139,8	34,7	26,7	121,0	147,7
Tilgang i året	6,5	5,0	2,4	7,4	6,5	5,3	2,4	7,8
Avgang i året til ansk. kost.	0,0	2,1	0,0	2,1	0,0	2,1	0,0	2,1
Anskaffelseskost pr. 31.12.2023	37,2	21,7	123,4	145,1	41,2	30,0	123,4	153,3
Akk. av- og nedskrivninger 01.01.2023	18,3	13,1	43,5	56,6	22,0	20,3	43,5	63,8
Avgang avskrivning utrangerte eiendeler	0,0	1,6	0,0	1,6	0,0	1,6	0,0	1,6
Årets ordinære avskrivning	5,2	2,1	4,1	6,2	5,4	2,4	4,1	6,5
Akk. av- og nedskrivninger 31.12.2023	23,4	13,6	47,6	61,2	27,4	21,1	47,6	68,8
Bokført verdi pr. 31.12.2023	13,8	8,1	75,8	83,9	13,9	8,9	75,8	84,7
Regnskapsmessige lineær avskrivning	3–5 år	3–5 år	10–50 år		3–5 år	3–5 år	10–50 år	

Noter til regnskapet

NOTE 32

(forts.)

Avskrivninger leierettigheter inngår i posten avskrivninger i resultatet (note 33)

	Morbank	Konsern
	Sum varige driftsmidler	Sum varige driftsmidler
Avskrivning immaterielle eiendeler	5,2	5,4
Avskrivning varige driftsmidler	6,2	6,5
Avskrivning leierettigheter (note 33)	3,3	3,3
Ordinære avskrivninger	14,7	15,3

NOTE 33

Leieavtaler

(I MILL. KR)

Morbank har alle leieavtaler.

Bruksretteiendeler

Morbankens leide eiendeler er eiendom. Morbankens bruksretteiendeler er kategorisert og presentert i tabellen under:

Leierettigheter	31.12.2023	31.12.2022
Anskaffelseskost 01.01.	40,8	40,4
Tilgang av leierettigheter	0,0	0,0
Avhendinger	0,0	0,0
Overføringer og reklassifiseringer	1,0	0,4
Anskaffelseskost 31.12.	41,8	40,8
Akkumulerte av- og nedskrivninger 01.01	12,2	9,0
Avskrivninger	3,3	3,3
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	15,6	12,2
Balanseført verdi av leierettigheter 31.12.	26,2	28,5

Regnskapsmessig lineær avskrivning 12 år

Leieforpliktelser

Endringer i leieforpliktelser	31.12.2023	31.12.2022
Leieforpliktelser 01.01.	29,9	32,6
Nye/endrede leieforpliktelser innregnet i perioden	1,0	0,4
Samlede utgående kontantstrøm	-4,0	-3,8
Rentekostnad tilknyttet leieforpliktelser	0,7	0,8
Totale leieforpliktelser 31.12.	27,7	29,9
Kontantstrømmer fra leieavtaler		
Kostnadsførte leiekostnader	0,8	0,8
Balanseført leieavtaler	2,5	2,2
Sum kontantstrøm fra leieavtaler	3,3	3,1

Noter til regnskapet

NOTE 33

(forts.)

Udiskonterte leieforpliktelser og forfall av betalinger	31.12.2023	31.12.2022
Mindre enn 1 år	3,3	3,1
1-2 år	6,9	6,5
2-5 år	10,9	10,3
5-10 år	6,6	10,0
Totale udiskonterte leieforpliktelser 31.12.	27,7	29,9

Leiekostnader innregnet i resultatet	Totalt	Totalt
Avskrivning leierettigheter	3,3	3,3
Rentekostnad leieforpliktelse	0,7	0,8
Kostnadsførte leiekostnader	0,8	0,8
Totale leiekostnader inkludert i resultatet	4,8	4,9

Anvendte praktiske løsninger

Leieforpliktelsen er målt til nåverdi av utestående leiebetaling, neddiskontert med marginal lånerente på 2,5 %. Note 1 regnskapsprinsipper omtaler hvilke prinsipper som er benyttet ved innregning, måling, og presentasjon.

Endringer i året

Det er ingen endringer i 2023.

Opsjoner knyttet til leieavtale

Morbanken har pr 31.12.2023 to leieavtaler, et banklokale i Bergen sentrum og et banklokale i Os sentrum, med gjennværende leieavtaler på 7 år. Avtalene inneholder opsjoner på forlengelse med 5 + 5 år som kan utøves i løpet av avtalens siste periode.

NOTE 34 Gjeld

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Sertifikater og obligasjoner til amortisert kost	1 554,1	1 828,2	10 884,2	11 499,7
Obligasjoner til virkelig verdi	802,6	1 313,3	802,6	1 313,3
Verdiregulering	-41,4	-62,7	-41,4	-62,7
Sum obligasjoner vurdert til virkelig verdi	761,3	1 250,6	761,3	1 250,6
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 315,3	3 078,7	11 645,4	12 750,3

Verdiregulering gjeld - endring kredittrisiko og renterisiko	Balanse 31.12.23	Endring	Balanse 31.12.22
Rente		-14,6	14,9
Kreditspread		2,0	6,5
Virkelig verdi justering		-41,4	21,4
			-62,7

Kreditspread er differansen mellom beregnet markedsverdi med kreditspread på balansetidspunktet og beregnet markedsverdi med opprinnelig spread på kjøpstidspunktet.

Endring i verdipapirgjeld

Morbank

Endring gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	Balanse 31.12.23	Emitert	Forfalt/ innløst	Endring egen- beholdn.	Øvrige endringer	Balanse 31.12.22
Sertifikater og obligasjoner til amortisert kost	1 554,1	600,0	-877,0	0,0	2,9	1 828,2
Obligasjoner til virkelig verdi	802,6	0,0	-507,8	0,0	-2,9	1 313,3
Verdiregulering	-41,4	0,0	0,0	0,0	21,4	-62,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 315,3	600,0	-1 384,8	0,0	21,4	3 078,7

Konsern

Endring gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	Balanse 31.12.23	Emitert	Forfalt/ innløst	Endring egen- beholdn.	Øvrige endringer	Balanse 31.12.22
Sertifikater og obligasjoner til amortisert kost	10 884,2	2 600,0	-3 232,7	0,0	17,2	11 499,7
Obligasjoner til virkelig verdi	802,6	0,0	-507,8	0,0	-2,9	1 313,3
Verdiregulering	-41,4	0,0	0,0	0,0	21,4	-62,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	11 645,4	2 600,0	-3 740,5	0,0	35,6	12 750,3

Noter til regnskapet

NOTE 34

(forts.)

Endring ansvarlig lånekapital	Balanse 31.12.23	Emitert	Forfalt/ innløst	Endring egen- beholdn.	Øvrige endringer	Balanse 31.12.22
Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	302,0	0,0	-50,0	0,0	0,4	351,6

Avstemming av endringer i forpliktelser som er en del av finansieringsaktiviteter	Morbank		Konsern	
	Sertifikat / obl.gjeld	Ansvarlig lånekapital	Sertifikat / obl.gjeld	Ansvarlig lånekapital
Balanseført verdi 31.12.2022	3 078,7	351,6	12 750,3	351,6
Kontantstrømmer				
Innbetaling ved utstedelse av gjeld	599,4	0,0	2 598,4	0,0
Tilbakebetaling av gjeld	-1 386,4	-50,0	-3 748,6	-50,0
Endringer som ikke skyldes kontantstrømmer				
Endring påløpte renter, amortisering mm	2,3	0,4	24,0	0,4
Endring virkelig verdi	21,4	0,0	21,4	0,0
Balanseført verdi 31.12.2023	2 315,3	302,0	11 645,4	302,0

Forfallstidspunkt for gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (nominelle verdier)	Morbank		Konsern	
	Sertifikat / obl.gjeld	Ansvarlig lånekapital	Sertifikat / obl.gjeld	Ansvarlig lånekapital
2024	195		1 096	
2025	800		2 679	
2026	750		3 250	
2027	200		2 450	
2028	400		2 150	
2031		100		100
2033		200		200
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (nominell verdi)	2 345	300	11 625	300

NOTE 35 Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Påløpte feriepenge og arbeidsgiveravgift	11,3	10,7	12,2	13,2
Påløpte kostnader og offentlige avgifter	17,5	11,1	19,0	13,5
Avsatt formueskatt	0,0	6,7	0,0	6,7
Sum påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter	28,8	28,5	31,2	33,4

NOTE 36 Avsetninger og pensjonsforpliktelser

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Pensjonsforpliktelse (note 37)	23,2	20,3	23,2	20,3
Tapsavsetning garantier og ubenyttet kreditt	5,2	10,8	5,3	10,9
Sum avsetninger og pensjonsforpliktelser	28,4	31,1	28,5	31,2

Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader

(I MILL. KR)

Fana Sparebank er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Bankens pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne loven.

Pensjonsordningen innbefatter en innskuddspensjonsordning hvor årlig innskudd er 7 prosent av lønn inntil 7,1 G og 15 prosent av lønn mellom 7,1 G og 12 G. Totalt er 135 ansatte dekket av innskuddspensjonsordningen.

Banken har også en gjenværende forpliktelse i en kollektiv ytelsesbasert ordning som er knyttet til uføre/delvis uføre. Det er 2 ansatte som er dekket av denne ordningen.

Ved overgang fra ytelsespensjonsordning til ny innskuddspensjonsordning ble det etablert en kompensasjonsordning hvor det ble avsatt et engangsbeløp på 110.000 pr ansatt som plasseres i verdipapirfond. Kompensasjonen inkludert tilført avkastning, utbetales til den ansatte ved pensjonsalder eller ved fratredelse før pensjonsalder. For ansatte med lønn over

12 G blir det i tillegg foretatt et månedlig innskudd med 20 prosent av den del av lønn som overstiger 12 G. Det blir avsatt arbeidsgiveravgift og finansskatt for tilskudd og verdiutvikling i kompensasjonsordningen. Netto pensjonsforpliktelse knyttet til kompensasjonsordningen tilsvarer avsatt avgift.

Administrerende banksjef har rett og plikt til å fratrukke med førtidspensjon ved fylte 62 år. Pensjonsforpliktelsen overfor administrerende banksjef er regulert i egen avtale som dekkes over ordinær drift. Årets tilskudd utgjør 3,2 millioner kroner inklusiv avgift.

Konsernet er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon (AFP). Premie betales med 2,6 prosent av samlet lønn mellom 1 og 7,1 G.

Restbeholdningen av den kollektive pensjonsordningen er å anse som uvesentlig. Det er derfor gjort en del forenklinger i nedestående noteverk.

Total pensjonskostnad	Morbank		Konsern	
	2023	2022	2023	2022
Pensjonskostnad ytelsesbaserte ordninger	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensjon over drift	2,5	2,3	2,5	2,3
Kompensasjonsordning 12G	0,3	0,3	0,3	0,4
Ordinært til innskuddspensjon	7,3	6,6	8,0	7,2
Ordinært til fellesordningen	1,5	1,4	1,7	1,7
Totale pensjonskostnader i resultatregnskapet (note 21)	11,5	10,7	12,5	11,5

Det er ikke forventet innbetaling til den ytelsesbaserte ordningen i 2024.

Historisk utvikling i pensjonsforpliktelsen	31.12.23	31.12.22	31.12.21	31.12.20	31.12.19
Brutto pensjonsforpliktelse ytelsesordning ¹⁾	2,5	2,3	5,8	8,5	7,7
Brutto pensjonsmidler	5,3	5,6	8,0	9,7	9,6
Netto pensjonsforpliktelser ytelsesordning	-2,8	-3,3	-2,3	-1,2	-1,9
Pensjonsforpliktelse administrerende direktør	21,2	18,0	15,4	13,1	11,0
Gavepensjon	0,3	0,6	1,0	1,3	1,5
Forpliktelse knyttet til kompensasjonsordning	1,8	1,6	1,7	1,5	1,4
Netto pensjonsforpliktelse	20,4	17,0	15,8	14,8	12,0
Herav balanseført pensjonsforpliktelse	23,2	20,3	18,1	16,0	13,9
Herav balanseført pensjonsmidler	2,8	3,3	1,2	1,2	1,9

1) Pensjonsforpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift

Sensitivitet pensjon

En ytelsesbasert pensjonsforpliktelse er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen. For konsernet vil en endring i diskonteringsrenten på +/- 1 prosent gi uvesentlig endring i kostnad/forpliktelse.

NOTE 38

Transaksjoner med nærstående parter

(I MILL. KR)

Fana Sparebank definerer datterselskapene, tilknyttede selskap og ledende ansatte som nærstående parter. Transaksjoner med ledende ansatte, styret og øvrige tillitsvalgte fremkommer i note 39.

Transaksjoner med nærstående parter foretas i samsvarende med vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper. Tabellen nedenfor viser transaksjoner med nærstående parter. Dette omfatter balanseverdier pr årsslutt og kostnader og inntekter ført gjennom året.

Konserninterne transaksjoner

Balanse	31.12.23	31.12.22
Utlån til datterselskap	605,5	722,2
Overførte lån til boligkredittforetaket(akkumulert)	11 009,2	11 484,6
Obligasjoner med fortrinnsrett	574,4	532,0
Innskudd fra datterselskap	339,2	350,7
Resultat		
Mottatte rente og kredittprovisjoner fra datterselskaper	47,4	22,7
Rentekostnad innskudd fra datterselskaper	12,3	3,8
Andre gebyrer og provisjoner	28,0	36,8
Andre inntekter	2,7	2,4

Fana Sparebank Boligkreditt AS har en årlig rulle-ende rammekredittavtale hos Fana Sparebank på 400 millioner kroner. Pr 31.12.23 var det benyttet 0 millioner kroner. Tilsvarende tall pr 31.12.22 var en ramme på 400 millioner kroner og opptrukket 113,6 millioner kroner. Videre har Fana Sparebank Boligkreditt AS inngått en langsiktig ramme på 600 millioner kroner hos Fana Sparebank. Pr 31.12.23 var det benyttet 600 millioner kroner. Tilsvarende tall pr 31.12.22 var en ramme på 600 millioner kroner og opptrukket 600 millioner kroner. Rammene skal sikre finansiering til Fana Sparebank Boligkreditt AS ved ervervelse av boliglån og oppgjør ved forfall av OMF'er.

Det er inngått en leveranse- og serviceavtale mellom Fana Sparebank og Fana Sparebank Boligkreditt AS. Fana Sparebank mottar en provisjon for arbeidet med forvaltning og oppfølging av utlånsporteføljen. Tilsvarende mottar Fana Sparebank en provisjon for arbeidet med likviditets og balansestyring. Provisjons-satsene er til markedsmessige vilkår og er gjenstand for årlig reforhandling.

Fana Sparebank Boligkreditt AS har i tillegg til tidligere nevnte trekkfasilitet 3 stk. RCF avtaler (revolving credit facility) mot Fana Sparebank:

- Avtale knyttet til overkollateralisering. Rammen kan benyttes til kjøp av ny sikkerhetsmasse i form av utlån eller andre instrument som kvalifiserer som likviditetsreserve. Rammen pr. 31.12.23 utgjør 385,1 millioner kroner og er avhengig av til hver tid utstedt OMF portefølje i selskapet.
- Avtale knyttet til finansiering av opptrekk av til enhver tid ubrukte flexilånsrammer. Rammen pr. 31.12.23 er 657,2 millioner kroner.
- Avtale som skal sikre OMF eiere oppgjør for renter og avdrag de neste 12 måneder, dersom boligkredittselskapet ikke er i stand til å gjøre opp for seg. Rammen for avtalen pr 31.12.2023 er 1.371,8 millioner kroner.

I tillegg har Fana Sparebank Eiendom en trekkfasilitet på 10 millioner kroner. Pr 31.12.23 var det benyttet 4,4 millioner kroner. Tilsvarende tall pr 31.12.22 var trekkfasilitet på 10 millioner kroner og benyttet 7,9 millioner kroner. Ved bruk betales en pris på markedsmessige vilkår. I 2023 mottok Fana Sparebank Eiendom konsernbidrag på 10 millioner kroner før skatt fra Fana Sparebank.

Noter til regnskapet

NOTE 39

Godtgjørsler og lån til ledende ansatte og tillitsvalgte

(I HELE TUSEN)

2023

Bankens ledelse	Lønn	Påskjønnelse ⁴	Honorar ³	Natural- ytelser	Lån/ kausjon ¹	Pensjons- kostnad ²
Lisbet Karin Nærø – Administrerende direktør	3 491	140		256	4 238	2 858
Oddgeir Timberlid (t 18.02.24) – Økonomidirektør	1 610	66		40		205
Kim Fordyce Lingjærde – Finansdirektør	1 611	66		26	2 693	191
Bjarne Amundsen – Direktør Kreditt og Juridisk	1 676	69		42		215
Marit Thommassen Liland – Direktør Organisasjonsutvikling	1 516	58		28	4 891	170
Pål Kristian Haugetun – Direktør Bedriftsmarked	1 415	58		30	2 224	156
Ann Kristin Thue Tveit – Direktør Personmarked	1 416	58		23	2 670	166
Inge Ådland – Direktør Innovasjon og teknologi (tiltrådt 2023)	888	65		30	3 984	128
Styret	Lønn	Påskjønnelse⁴	Honorar³	Natural- ytelser		
Peter Frølich – styrets leder			334			
Kjerstin Fyllingen – styrets nestleder			259			
Jannikke Hannevik			130			
Svein Ove Kvalsund			185			
Arnstein Bjørke			110			
Arnt Hugo Knudsen (ans. repr.)	814	33	175	10		
Hanne Magnussen (ans. repr.)	822	35	157	18		
Generalforsamling			242			

1) Ansatte får rentevilkår med 15 prosent rabatt i forhold til laveste kunderente. Lånene blir fordelsbeskattet dersom ansatte- rente er lavere enn normrenten. Lånesum for funksjonærvilkår er avgrenset til 5 millioner, lån utover 5 millioner er til ordinære markedsvilkår. (Fra 2024 er rabatten satt til 25 prosent for lån inntil 8 millioner) Medlemmer av styret og øvrige kontrollorgan har lån til ordinære markedsvilkår.

2) Banken har innskuddspensjonsordning for ansatte. Administrerende direktør har egen avtale om pensjon.

3) Honorar er inkludert godtgjørelse for styre og øvrige underutvalg.

4) Alle bankens fast ansatte har fått en påskjønnelse tilsvarende en halv månedslønn i 2023.

NOTE 39

(forts.)

Øvrige avtaler:

Administrerende direktør har rett og plikt til å fratrukke seg ved fylte 62 år. Dersom administrerende direktør fratrukker seg sin stilling etter ønske fra styret før fylte 62 år, har hun rett til kompensasjon tilsvarende 12 måneders fastlønn i tillegg til lønn i oppsigelsestiden på 3 måneder.

Det foreligger ellers ingen avtaler om særskilt vederlag ved fratredelse i banken for ledelsen eller valgte representanter.

2022

Bankens ledelse	Lønn	Påskjønnelse ⁴	Honorar ³	Natural ytelser	Lån/ kausjon ¹	Pensjons- kostnad ²
Lisbet Karin Nærø – Administrerende direktør	3 371			191	4 349	2 405
Oddgeir Timberlid – Økonomidirektør	1 650			42		199
Kim Lingjærde – Finansdirektør	1 551			23	2 659	187
Bjarne Amundsen – Direktør Kreditt og Juridisk	1 713			39		207
Marit Thommassen Liland – Direktør Organisasjonsutvikling	1 363			23	4 923	162
Pål Kristian Haugetun – Direktør Bedriftsmarked	1 358			22	2 283	150
Ann Kristin Thue Tveit – Direktør Personmarked	1 363			21		159
Tone Merethe Gamlemshaug – Direktør Innovasjon og teknologi (fratrådt 2022)	1 699			30	5 229	234
Styret	Lønn	Påskjønnelse⁴	Honorar³	Natural ytelser		
Peter Frølich – styrets leder			259			
Kjerstin Fyllingen			230			
Jannikke Hannevik			125			
Svein Ove Kvalsund			142			
Nils Magne Fjereide – (fratrådt 2022)			67			
Arnstein Bjørke			104			
Arnt Hugo Knudsen (ans. repr.)	797		166	18		
Hanne Magnussen (ans. repr.)	707		127	17		
Generalforsamling			260			

NOTE 40

Forretninger utenfor balansen, pantstillelser, betingede utfall og hendelser etter balansedagen

(I MILL. KR)

Forretninger utenom balansen	Morbank		Konsern	
	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Garantiansvar				
Betalingsgarantier	24,5	55,5	24,5	55,5
Kontraktsgarantier	49,3	73,5	49,3	73,5
Annet garantiansvar	16,7	16,3	16,7	16,3
Sum garantier for kunder	90,5	145,3	90,5	145,3
Forpliktelser				
Udisponerte ordinære rammekreditter	1 581,9	1 451,4	1 833,4	1 855,8
Lånetilsagn	414,4	488,4	414,4	488,4
Pantstillelser				
Pantsatte verdipapir - bokført verdi	3 631,0	1 085,8	3 631,0	1 085,8
Låneadgang i Norges Bank	3 214,0	1 002,4	3 214,0	1 002,4

Pantsatte verdipapir er i sin helhet deponert for å ha låneadgang i Norges Bank. Retningslinjene til Norges Bank tilsier at man må være fullt ut sikret for å ha trekkrettigheter og låne adgang.

Trekkfasiliteter

Banken har i tillegg til ordinær balanseført funding fra markedet, trekkfasiliteter hos DNB.

Trekkfasilitetene er en del av bankens likviditetsstrategi.

	Ramme 31.12.23	Benyttet 31.12.23
DNB (kontokreditt som fornyes hvert år)	200,0	0,0

Betingelsene er at vi betaler en løpende provisjon av rammen. Ved bruk betales en pris knyttet til markedsrente + margin.

Betingede utfall:

Fana Sparebank er ikke involvert i rettssaker eller tvister som kan påvirke bankens resultat i vesentlig grad.

Hendelser etter balansedagen:

Det foreligger ingen spesielle hendelser etter balansedagen med betydning for regnskapet for 2023.

Alternative resultatmål (APM)

Fana Sparebank sine alternative resultatmål (APM) er utarbeidet i henhold til ESMA sine retningslinjer for APM'er. Formålet er å gi nyttig tilleggsmåling til regnskapet. APM'er vektlegges ikke mer enn nøkkeltall definert i IFRS, men er ment å inkluderes i den finansielle rapporteringen for å gi en fylligere beskrivelse av hvordan banken drives. APM'er representerer også viktige måltall for bankens ledelse.

	Definisjon
Gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK)	Beregnes som snittet av balansestørrelsene ved inngangen av perioden og hver måned til og med utgangen av perioden. Benyttes på nøkkeltall som måles mot gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK)
Bankvirksomheten	Beregnes som summen av morbank pluss boligkredittselskapet. Inntekter og kostnader fra Fana Sparebank Eiendom AS holdes utenfor.
Utlånsvekst siste 12 mnd	Nøkkeltallet gir informasjon om veksten i bankens utlånsvirksomhet
	$\frac{\text{Endring utlån til kunder siste 12 mnd.}}{\text{Brutto utlån til kunder for 12 mnd.siden}} \times 100$
Innskuddsvekst siste 12 mnd	Nøkkeltallet gir informasjon om aktivitet og vekst i bankens innskuddsvirksomhet.
	$\frac{\text{Endring Innskudd fra kunder siste 12 mnd}}{\text{Innskudd fra kunder for 12 mnd.siden}} \times 100$
Innskuddsdekning	Nøkkeltallet gir informasjon om bankens evne til å finansiere utlån til kunder gjennom innskudd fra kunder, og gir viktig informasjon om bankens avhengighet av markedsfinansiering.
	$\frac{\text{Innskudd fra kunder pr.31.12}}{\text{Brutto utlån til kunder pr.31.12}} \times 100$
Kostnadsprosent	Nøkkeltallet gir informasjon om sammenhengen mellom inntekter og kostnader. Reflekterer hvor kostnadseffektivt konsernet drives. Nøkkeltallet er en kjent størrelse i bransjen.
	$\frac{\text{Sum driftskostnader}}{\text{Sum inntekter}} \times 100$
Kostnadsprosent (ekskl. gevinst/tap finansielle instrumenter)	Nøkkeltallet gir informasjon om sammenhengen mellom inntekter og kostnader korrigert for gevinst/tap på finansielle instrumenter. Nøkkeltallet sier noe om hvor kostnadseffektivt banken drives upåvirket av gevinster/tap på finansielle instrumenter.
	$\frac{\text{Sum driftskostnader}}{\text{Sum inntekter} - \text{Netto gevinst/tap finansielle instrumenter}} \times 100$
Kostnadsprosent fra bankvirksomhet	Nøkkeltallet gir informasjon om sammenhengen mellom inntekter og kostnader korrigert for gevinst/tap på finansielle instrumenter. Nøkkeltallet sier noe om hvor kostnadseffektivt banken drives upåvirket av gevinster/tap på finansielle instrumenter. Med bankvirksomhet menes morbank inkludert boligkredittselskapet, eksklusive finansielle instrumenter og eksklusive kostnader og inntekter fra Fana Sparebank Eiendom AS.
	$\frac{\text{Sum driftskostnader fra morbank og boligkredittselskapet}}{\text{Sum inntekter} - \text{Netto gevinst/tap finansielle instrumenter}} \times 100$
Egenkapitalavkastning resultat etter skatt	Nøkkeltallet angir avkastningen på konsernets resultat etter skatt. Egenkapitalavkastningen gir informasjon om driftens lønnsomhet i forhold til investert kapital i virksomheten, og er et av Fana Sparebank sine viktigste måltall for virksomheten. Resultatet korrigeres for renter på hybridkapital, som ihht IFRS er klassifisert som egenkapital, men som i denne sammenheng er mer naturlig å behandle som gjeld da hybridkapitalen er rentebærende og inngår som en del av bankens finansiering.
	$\frac{(\text{Resultat for perioden} - (\text{Rentekost hybridkapital})) \times (\frac{\text{Dager totalt}}{\text{Dager i perioden}})}{((\text{Sum egenkapital IB+UB})/2) - ((\text{Hybridkapital IB+UB})/2)} \times 100$
Egenkapitalavkastning totalresultat etter skatt	Nøkkeltallet angir avkastningen på konsernets totalresultat etter skatt. Egenkapitalavkastningen gir informasjon om driftens lønnsomhet i forhold til investert kapital i virksomheten. Totalresultatet korrigeres for renter på hybridkapital, som ihht IFRS er klassifisert som egenkapital, men som i denne sammenheng er mer naturlig å behandle som gjeld da hybridkapitalen er rentebærende og inngår som en del av bankens finansiering.
	$\frac{(\text{Totalresultat for perioden} - (\text{Rentekost hybridkapital})) \times (\frac{\text{Dager totalt}}{\text{Dager i perioden}})}{((\text{Sum egenkapital IB+UB})/2) - ((\text{Hybridkapital IB+UB})/2)} \times 100$
Tap i prosent av utlån	Nøkkeltallet viser tap på utlån og garantier i resultatet i prosent av brutto utlån på balansetidspunktet
	$\frac{\text{tap på utlån}}{\text{Brutto utlån}} \times 100$

Deloitte AS
Lars Hilles gate 30
Postboks 6013 Postterminalen
NO-5892 Bergen
Norway

Tel: +47 55 21 81 00
www.deloitte.no

Til generalforsamlingen i Fana Sparebank

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Konklusjon

Vi har revidert Fana Sparebanks årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav,
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Vår konklusjon er konsistent med vår tilleggsrapport til revisjonsutvalget.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Vi er ikke kjent med at vi har levert tjenester som er i strid med forbudet i revisjonsforordningen (EU) No 537/2014 artikkel 5 nr. 1.

Vi har vært Fana Sparebanks revisor sammenhengende i 4 år fra valget på generalforsamlingen den 26. mars 2020 for regnskapsåret 2020.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2023. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the "Deloitte organization"). DTTL (also referred to as "Deloitte Global") and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no to learn more.

Registrert i Foretaksregisteret Medlemmer av Den norske Revisorforening
Organisasjonsnummer: 980 211 282

© Deloitte AS

IT systemer og kontroller relevant for finansiell rapportering

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>Fana Sparebanks IT-systemer er helt sentrale for regnskapsføringen og rapporteringen av gjennomførte transaksjoner, for å fremskaffe grunnlag for viktige estimater og beregninger, og for å fremskaffe relevant tilleggsinformasjon. Se note 5 om risikostyring.</p> <p>IT-systemene er i stor grad standardiserte, og forvaltningen og driften er i stor grad utkontraktert til tjenesteleverandører.</p> <p>God styring og kontroll med IT-systemene både i Fana Sparebank og hos tjenesteleverandørene er av vesentlig betydning for å sikre nøyaktig, fullstendig og pålitelig finansiell rapportering og er derfor et sentralt forhold i revisjonen.</p>	<p>Fana Sparebank har etablert en overordnet styringsmodell og kontrollaktiviteter knyttet til sine IT-systemer. Vi har opparbeidet oss en forståelse for Fana Sparebanks overordnede styringsmodell for IT- systemene som er relevant for den finansielle rapporteringen.</p> <p>Vi har vurdert og testet utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter tilknyttet kjernebanksystemet relevante for den finansielle rapporteringen knyttet til tilgangsstyring. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden.</p> <p>Vi vurderte tredjepartsbekreftelsen (ISAE 3402-rapport) fra Fana Sparebanks tjenesteleverandør av kjernebanksystemet med hensyn til om denne hadde tilfredsstillende internkontroll på IT-områder som kan ha betydning for Fana Sparebanks finansielle rapportering.</p> <p>Vi vurderte også tredjepartsbekreftelsen (ISRS 4400 Avtalte kontrollhandlinger) knyttet til tjenesteleverandøren av kjernebanksystemet med hensyn til om utvalgte automatiserte kontrollaktiviteter i IT-systemene, herunder blant annet knyttet til beregning av renter og gebyrer og utvalgte systemgenererte rapporter, var tilfredsstillende utformet og om de hadde fungert i perioden.</p> <p>Vi benyttet egne IT-spesialister i arbeidet med å forstå den overordnede styringsmodellen for IT- systemer og i vurderingen og testingen av kontrollaktiviteter.</p>

Nedskrivninger for forventet tap på utlån til bedriftsmarkedet

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>Fana Sparebank har utlån til bedriftsmarkedet, se note 10, 11 og 12 for en omtale om kredittrisiko og nedskrivninger på utlån og garantier.</p> <p>Fana Sparebank har foretatt en vurdering av behovet for nedskrivninger for forventet tap på utlån og garantier. Det er knyttet betydelig skjønn til bankens vurderinger av størrelsen på nedskrivningene innen bedriftsmarkedet. Skjønnsutøvelsen knytter seg til framoverskuende vurderinger benyttet i estimeringen av forventet tap, inkludert vurderinger av hvordan forventet tap påvirkes av usikkerheten rundt utviklingen i økonomien.</p> <p>Forutsetningene og estimatene som benyttes i vurderingene er avgjørende for størrelsen på nedskrivningene, og nedskrivninger på utlån i bedriftsmarkedet er derfor et sentralt forhold i vår revisjon.</p>	<p>Fana Sparebank har etablert ulike kontrollaktiviteter knyttet til nedskrivninger på utlån innen bedriftsmarkedet.</p> <p>Vi har vurdert og testet utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter knyttet til individuelle nedskrivninger på kredittforringede utlån. Kontrollaktivitetene vi vurderte og testet utformingen av var knyttet til identifikasjon av kredittforringede utlån og vurdering av forventet kredittap. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden.</p> <p>For et utvalg av kredittforringede utlån testet vi om disse var tidsriktig identifisert og vurderte det forventede kredittapet som banken hadde estimert fra utlånene.</p> <p>Vi har kontrollert fullstendighet av inputdata i tapsmodell mot brutto utlån i hovedbok og poster utenom balansen. Videre har vi gjennomgått bankens modelldokumentasjon og vurdert denne mot kravene i IFRS 9.</p> <p>Vi rimelighetsvurderte utvalgte framoverskuende vurderinger benyttet i estimeringen av forventet tap.</p> <p>Vi vurderte om noteopplysningene om nedskrivninger på utlån innen bedriftsmarkedet tilfredsstillte kravene i IFRS 7.</p>

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen og annen øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Vår uttalelse om årsberetningen gjelder tilsvarende for redegjørelser om foretaksstyring og samfunnsansvar.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner

nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir revisjonsutvalget en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Bergen, 6. mars 2024
Deloitte AS

Eivind Bollum Berge
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Erklæring fra styret og administrerende direktør iht verdipapirhandelloven § 5-5

Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet 2023 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretaket står overfor.

Nesttun, 6. mars 2024

I styret for Fana Sparebank

Peter Frølich
styrets leder

Kjerstin Fyllingen
styrets nestleder

Svein Ove Kvalsund
styremedlem

Arnt Hugo Knudsen
representant for ansatte

Jannikke Hannevik
styremedlem

Hanne Magnussen
representant for ansatte

Lisbet K. Næro
administrerende direktør

Vedlegg:

Klimarelatert risiko

Fana Sparebanks klimarisikorapportering baserer seg på kravene til Task Force on Climate-related Financial Disclosure (TCFD). Banken ønsker å ha et helhetlig fokus på bærekraftsrisiko, og gjør oppmerksom på at TCFD-rammeverket utelukkende er rettet mot klimarelaterte risikoer.

Oversikt over risikoer og tiltaksplaner for bærekraftsrisikoer blir registrert gjennom og fulgt opp via bankens system for Governance, Risk management og Compliance (GRC). GRC-systemet muliggjør en holistisk tilnærming til bankens risiko-områder, på tvers av virksomhetsområdene. Full tilpasning til kravene i TCFD vil være en prosess som forventes å foregå over tid. Kartlegging av bankens klimarisiko bygger dels på egne funn og metoder, dels på eksterne kilder. Banken har tilegnet seg kunnskap og estimater for klimarisiko knyttet til boligeiendommer i utlånsporteføljen. Oppgaver fremover vil inkludere vurderinger om hvordan klimarisiko påvirker gjeldende utlån, mislighold og tapsavsetninger, kredittvurdering og prising av klimarisiko.

1 Styring

1.1 Styrets oppsyn med klimarelaterte risikoer og muligheter

Fana Sparebank har tydelige ambisjoner om å ivareta bankens rolle i samfunnet gjennom ansvarlig bankvirksomhet.

Styret i Fana Sparebank er ansvarlig for de strategiske veivalgene som tas. Herunder å sette mål og rammer for bankens arbeid og risikoappetitt. Her vises det spesielt til strategi for samfunnsansvar og ESG, kredittstrategi og -policy, samt markedsrisiko. Strategiene tas opp til årlig revisjon og godkjenning av styret.

Styret skal overvåke og styre bankens samlede risiko, og jevnlig vurdere om bankens styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang av virksomheten. Det stilles krav til styret om å holde seg oppdatert på trender og krav som stilles innenfor klimarelaterte risikoer og muligheter, og utfordrer banken på gjeldene praksis. Primært håndterer styret klimarelaterte risikoer gjennom revidering av bankens risikostrategier, samt som en integrert del av ICAAP-prosessen. Revidering av bankens risikostrategier og ICAAP skjer årlig.

Styret holdes oppdatert på bankens arbeid innenfor ansvarlig bankdrift gjennom årlig rapportering av samfunnsansvar og ESG i tillegg til halvårlig statusrapportering på mål og tiltak.

1.2 Ledelsens rolle i vurdering og håndtering av klimarelaterte risikoer og muligheter

Fana Sparebank har satt ambisiøse mål. Bankens styre, ledelse og operative enheter har delt ansvar for måloppnåelse. Ledelsen har ansvar for å integrere bærekraft i den daglige driften, og den enkelte enhetslederen har ansvar for å følge opp klimarelaterte risikoer for sitt område. Rapportering og oppfølging av gitt risiko skjer gjennom bankens GRC-system. Bærekraftsgruppen skal involveres og bidra til vurdering av bankens totale klimarisikoeksponering.

I ledelsen er det CFO som har det overordnede ansvaret for vurdering og oppfølging av klimarelaterte risikoer. Klimarisiko påvirker bankens vurdering av risikonivået innenfor de ulike risikoområdene, og dermed blir klimarelaterte risikoer en del av bankens samlede risikostyring der administrerende direktør har det overordnede ansvaret.

For å sikre nødvendig kompetanse i ledelsen og organisasjonen ellers, er det etablert en bærekraftsgruppe, hvor ledergruppen er den definerte styringsgruppen. Ledergruppen blir jevnlig oppdatert på arbeidet til bærekraftsgruppen gjennom skriftlige statusoppdateringer annenhver uke.

Bærekraftsgruppen består av ledere og ansatte fra de ulike virksomhetsområdene. Hensikten er å sikre en helhetlig og tverrfaglig forankring av bærekraftsarbeidet i organisasjonen. Gruppen skal være ledergruppens redskap for koordinering, sikring av fremdrift, og forankring i hele organisasjonen. Bærekraftsgruppen har ansvar for å sikre at styringsgruppen er informert om viktige hensyn angående bankens bærekraftsarbeid.

2 Strategi

2.1 Klimarelaterte risikoer og muligheter Fana Sparebank har identifisert på kort, medium og lang sikt

Fana Sparebank er oppmerksom på hvordan manglende fokus på klimarelaterte risikoer og muligheter kan føre til operasjonelle tap i form av avsluttede samarbeidsavtaler og leverandørforhold, omdømmetap og manglende kompetanse. Banken er i størst grad utsatt for klimarelatert risiko

gjennom kredittgivning, og dette området tillegges derfor mest vekt ved analyse av klimarisiko og påfølgende tiltak.

Av bankens samlede utlånsportefølje utgjør 78,5 prosent lån til boligformål. Dette innebærer at det er et stort potensial for reduksjon av karbonfotavtrykket gjennom å motivere kunder til å gjennomføre energieffektiviserende tiltak på egen bolig. I lys av dette er energimerking og oppvarmingsindikatorer identifisert som særlige risikomomenter.

Banken innhenter aktuelle data fra Eiendomsverdi AS, hvor energimerking gjøres tilgjengelig. Kilder til energimerking er Enova, estimatverdier fra Eiendomsverdi og Simenergi, samt oppgitte data i salgsoppgaver. I tillegg brukes beregninger av den samlede klimarisikoen i boliglånsporteføljen med ulike scenarier for havnivåstigning, flom, jord- og snøskred og kvikkleireeksponering.

Videre er banken kjent med at utlån til næringsformål er assosiert med betydelige klimagassutslipp. I 2022 gjennomførte banken en første analyse hvor det ble estimert utslipp-sintensitet basert på ulike sektorer på næringsporteføljen. Banker er i gang med å få tilgang til presise data knyttet til klimarisiko for næringsporteføljen. Dette vil øke omfanget av analyser, der hensikten er å identifisere hvordan bedrifts-porteføljen påvirkes av økt klimarelatert risiko og hvilke sektorer det bør fokuseres mer på.

I 2021 lanserte banken ESG-risikomodulen, som er en integrert del av låneløypen til bedriftsmarked, der kundene må svare på ESG-risikorelaterte spørsmål angående deres virksomhet. I løpet av 2024 vil ESG- og klimarisikomodulet revideres og tilpasses ytterligere basert på utfordringer og muligheter som varierer gjennom de ulike kundesegmentene på bedriftsmarked. Klimarisikomodulets resultater inngår i kredittvurderingen.

2.2 Påvirkningen klimarelaterte risikoer og muligheter har på Fana Sparebanks drift, strategi og finansielle planlegging

Fana Sparebank tar aktivt stilling til hvordan klimarelatert risiko kan påvirke driften, og arbeider med å forbedre og tydeliggjøre sin rolle innen samfunnsansvar og ESG. Bankens forpliktelser tilknyttet dette er forankret i styringsdokumenter og strategier, og det legges vekt på konkrete tiltak på alle nivåer. Det er gjennom kjernevirksomheten, kreditt- og utlåns-virksomhet, de kan bidra mest og dermed har størst fokus.

For å motivere kunder til kjøp av boliger med tilfredsstillende energimerking og oppvarmingsindikatorer er låneproduktet «grønne boliglån» opprettet. I tillegg gir innskuddsproduktet «grønne innskudd» muligheter for kundene til å bidra, slik at Fana Sparebank handler i tråd med de overordnede klimamålene som er satt. De grønne bankproduktene tar utgangspunkt i internasjonale standarder for bærekraftig bankdrift, og er kvalitetssikret av Cicero Shades of Green, gjennom tredjepartsgodkjenning av bankens grønne rammeverk. Utvikling av nye utlånsprodukter for utbedring av

eksisterende boliger og installasjon av energieffektiviserende tiltak er en prioritert oppgave.

I 2021 ble banken resertifisert Miljøfyrtårn for første gang etter kriteriesettet «Bank og Finans». Fana Sparebank har vært sertifisert Miljøfyrtårn siden 2015, og har gjennomført mange interne tiltak for å redusere bankens klimafotavtrykk knyttet til egen drift.

I tillegg har banken forpliktet seg til FN's bærekraftsmål, og ønsker gjennom sin drift og medfølgende handlinger å bidra til et lavutslippssamfunn. Som en del av dette er det inngått strategiske samarbeidsavtaler med parter som UNEP Finance Initiative, Net Zero Banking Alliance, Klimapartnere Vestland, og UN Global Compact. Banker stiller krav til sine leverandører om at de skal gi sin tilslutning til de ti prinsippene om ansvarlig næringsvirksomhet i UN Global Compact.

Det er startet et arbeid knyttet til etablering av oppgraderingslån for bedriftsmarked og privatmarked, som skal motivere til energieffektivisering av bygg.

2.3 Robustheten av Fana Sparebanks strategi, med tanke på ulike klimarelaterte scenarier, inkludert et 2°C eller lavere scenario.

Fana Sparebank arbeider med å utvikle klimastrategiene for ulike deler av selskapet, slik at hele organisasjonen drar i felles retning.

Enhetslederne for privatmarked og bedriftsmarked er involvert i å sette mål for utlånsporteføljene frem mot 2030. Målsettingene blir skissert i bankens klimarapport, klimarapporten ligger tilgjengelig på bankens hjemmeside. Disse faktorene er med på å påvirke forretningsstrategien, samt øke den interne kompetansen, slik at klimarelaterte risikoer og muligheter håndteres på best mulig måte.

Banker ønsker å utarbeide scenarioanalyser, slik at det kan utføres stresstester for dagens strategier. Målet er å kartlegge hvordan dagens inntekter og kostnader påvirkes av ulike klimascenarier, som igjen fører til at Fana Sparebank står bedre rustet til å håndtere morgendagens utfordringer.

3 Risikostyring

3.1 Fana Sparebanks prosesser for å identifisere og vurdere klimarelatert risiko

Fana Sparebank har identifisert og vurdert hvilke konsekvenser manglende fokus på klima kan gi, og klimarisiko vurderes nå på lik linje med andre risikoforhold. Sentralt her er vurderingen av kunders holdning og økonomiske evne til å etterleve relevante mål for bærekraft. Analyser tilknyttet klimarisiko skal dekke operasjonell risiko og risiko for tap eller verdiforringelse av eiendeler, herunder fysisk risiko som, skred,

flom, og havnivåstigning. I tillegg vurderes hendelser som kan påvirke ansattes og kunders liv og helse.

Banken har etablert retningslinjer som stadfester at potensielle kunder må forholde seg til gjeldende reguleringer, og har stilt krav til hvilke virksomhetstyper som kan finansieres. Ved styring av klimarisiko skal banken også ta hensyn til hvorvidt bærekraft er innlemmet i den underliggende virksomheten det investeres i. For nye kunder skal følgende områder også vurderes:

- Menneske- og arbeidsrettigheter
- Miljøregelverk
- Hvitvasking og korrupsjon
- Eierstruktur og foretaksstyring

For bedriftsmarked identifiserer banken klimarelatert risiko ved å innhente informasjon som en del av låneløypen til bedriftskundene. Ved å innhente denne informasjonen fra bedriftskundene, kan det identifiseres om bedriftskunden representerer høy-, medium-, eller lav ESG-risiko for banken. I tillegg er det i 2023 etablert grunnlag for å hente ut klimarisikodata for finansierte næringseiendommer. For disse engasjementene kan banken identifisere eiendommer som er eksponert for fremtidig havstigning eller risiko for flom, ras, skred eller kvikkleire.

For privatmarkedet identifiseres klimarelatert risiko ved vurdering av ulike kvalifikasjonskrav for produktet «Grønt boliglån», samt for hvilke deler av boliglånsporføljen som er kvalifisert som grønne i rammeverket for grønn finansiering. Her utføres det analyser på hvorvidt boligen benytter fossilfrie energikilder, har energimerking A eller B, gangavstand til barnehage/skole, dagligvarehandel, god tilgang til kollektivtrafikk og andre, adferdsmessige motivatorer. Bankene har etablert egen kartlegging av akutt klimarisiko knyttet til effekter av fremtidig havnivåstigning eller risiko for flom, ras, jord- eller snøskred eller kvikkleire.

3.2 Fana Sparebanks prosesser for å håndtere klimarelatert risiko

Banken har utarbeidet prosesser for å identifisere og vurdere klimarelatert risiko, noe som medfører at kunder som ikke tilfredsstillende ønskede kriterier kan ekskluderes. Deriblant vil finansiering av drift som eksempelvis omhandler produksjon av energi basert på ikke-fornybare energikilder, ikke tillates.

3.3 Prosesser for hvordan Fana Sparebank identifiserer, vurderer og håndterer klimarelatert risiko, og hvordan det er integrert i Fana Sparebanks helhetlige risikostyring

Fana Sparebank har inkorporert klimarisiko i den helhetlige styringen ved å forankre temaet inn i styringsdokumenter og strategier. Det er fokus på å gjøre konkrete tiltak på alle nivåer, der alle medarbeidere aktivt er med på drøfting av ulike strategier. Alle ledere har ansvar for å styre risiko og sikre god internkontroll innenfor sitt område, der også klima er inkludert. Klimarisiko er inkludert som en fast og struktu-

ert del av kreditprosessene for næringsvirksomhet. I tillegg vurderes klimarisiko innenfor områdene kreditrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko.

4 Mål og metode

4.1 Metodene Fana Sparebank bruker for å vurdere klimarelaterte risikoer og muligheter i lys av strategi og prosesser for risikostyring

For å vurdere klimarelaterte risikoer og muligheter og dermed sikre at driften er innenfor de målene som er satt, har Fana Sparebank etablert et rammeverk for grønn finansiering. Rammeverket er utarbeidet med utgangspunkt i internasjonale standarder og skal sikre finansiering av kvalifiserte, grønne prosjekter. Disse kvalifiseringskravene er strengere enn markedsstandard, og skal medvirke til reduksjon av karbonfotavtrykket.

Offentliggjøringsforordningen (Sustainable Finance Disclosure Regulation, SFDR) pålegger offentliggjøring av bærekraftsinformasjon for finansmarkedsaktører og -rådgivere på foretaks- og produktnivå. Fana Sparebank har startet kartlegging og vurdering av hvordan banken skal sikre at investeringer og aktiviteter er i tråd med EUs klimamålsettinger for 2030, og hvordan banken skal kunne rapportere på dette. Medfølgende krav for rapportering og målinger gjør det enklere for banken å definere hvilke operasjonelle aktiviteter som er bærekraftige eller ikke, og er med på å vurdere klimarelaterte risikoer og muligheter. Bankene offentliggjør oversikt over grønn andel av ulike sider av balansen, samt andel av utlån som ansees å være tilpasset EUs taksonomi. I 2024 vil dette arbeidet konkretiseres ytterligere.

4.2 Fana Sparebanks utslipp fra Scope 1, Scope 2 og Scope 3, og relaterte risikoer

Fana Sparebank rapporterer klimagassutslipp fra egen drift, noe som innebærer å utarbeide en oversikt over utslipp fra Scope 1, Scope 2 og Scope 3. Klimaregnskapet baserer seg på Stiftelsen Miljøfyrtårns metode for beregning av klimaregnskap. I tillegg kartlegger banken utslipp fra andre faktorer, som legges til. Klimaregnskapet for bankens drift er vist i tabellen nedenfor. Fra 2021 til 2022 økte utslippene fra bankens drift med omtrent 70 tCO₂e. Dette følger av at banken kartla nye utslipp som ikke er inkludert tidligere. Det er utslipp knyttet til IT-utstyr og ansattes pendling til og fra jobb.

For 2023 viser klimaregnskapet en ytterligere økning i utslippene på omtrent 23 tCO₂e. For 2023 er de økte utslippene knyttet til økt reiseaktivitet for bankens ansatte, spesielt flyreiser.

Beskrivelse	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Scope 1: Direkte utslipp: kjøretøy	71,46	30,38	8,65	3,12	0	0
Scope 2: Elektrisitetsforbruk og elbiler	42,91	41,64	36,1	31,08	31,56	35,32
Scope 3: Indirekte utslipp, restavfall og flyreiser	44,55	27,04	12,3	21,28	93,17	112,00
Beregnet karbonfotavtrykk	158,92	99,06	57,05	55,48	124,73	147,32

Figur 1 Klimaregnskap for Fana Sparebanks drift oppgitt i tonn CO₂-ekvivalenter (tCO₂e). Banken kompenserer Scope 2 ved kjøp av opprinnelsesgarantier for elektrisitet.

Regnskapet er et hjelpemiddel for å vurdere bankens tiltak som oppvarming og innendørs klimakontroll, innkjøp, materialforbruk, avfallshåndtering og reiseaktivitet. Klimaregnskapet til banken blir aktivt brukt i arbeidet med å sette inn relevante tiltak for å redusere bankens karbonfotavtrykk. Utarbeidelsen krever identifisering og registrering av bankens kjente utslipp, men det er fremdeles områder der banken ikke har fullstendig kjennskap til utslippsomfanget.

Finansiert utslipp for boliglånporteføljen er estimert til 1.561 tCO₂e, basert på lokasjonsbasert metode, og 44.881 tCO₂e basert på markedsbasert metode. Estimaten er basert på data fra Eiendomsverdi.

For bedriftsmarked er finansiert utslipp estimert til 7.899 tCO₂e. Her baserer estimatene seg på utslippsfaktorer på næringsnivå fra SSB, og lånevolum. Dette tilsvarer score 5 i PCAFs datakvalitet, på en skala på en skala fra 1 til 5, der 1 er best. Metoden skiller mellom direkte utslipp (scope 1 og 2) og utslipp oppstrøms i verdikjeden som for eksempel skjer gjennom produksjon av råvarer (scope 3). Ved å bruke SSBs utslippsfaktorer, begrenser man estimatet av finansiert utslipp til å inkludere scope 1 og scope 2.

I beregningene har vi tatt utgangspunkt i kundenes næringskode, dette til tross for at våre utlån som oftest er knyttet til næringseiendom. Dette gjelder spesielt kunder innen «industri», «tjenesteytende næringer» og «transport og lagring», siden disse næringene har utslippsintensiteter som ligger over den til «omsetning fast eiendom» overvurderer vi sannsynligvis utslippene knyttet til våre utlån. På den andre siden klarer vi kun å identifisere scope 1 og 2, noe som gjør at de totale utslippene sannsynligvis er høyere.

Næringstype	Scope 1, Scope 2	Scope 3	tCO ₂ e/ MNOK
Omsetning fast eiendom	930	-	0,22
Industri	1.672	-	16,01
Tjenesteytende næringer	635	-	1,10
Bygg og anlegg – Utvikling byggeprosjekt	4.070	-	3,61
Transport og lagring	592	-	22,28
Totalt	7.899		

Figur 2 Oversikt over estimert finansiert utslipp for bedriftsmarked

Banken jobber med å forbedre datakvaliteten, og ønsker å synliggjøre indirekte utslipp i bransjeoversikten. Utarbeidelsen krever identifisering og registrering av bankens kjente utslipp, men det dekker også områder der banken ikke har fullstendig kjennskap til utslippsomfanget. Fana Sparebank arbeider med å finne metoder som øker datakvaliteten. Et mål for mer presis datakvalitet vil være innhenting av klimaregnskap fra hver enkelt kunde.

4.3 Målingene Fana Sparebank bruker for å håndtere klimarelaterte risikoer og muligheter og måloppnåelsen

Fana Sparebank har et overordnet mål om å redusere sitt bidrag til utslipp av klimagasser, og har forpliktet seg til å bidra til Parisavtalen om å nå 1,5 graders-målet. Dette innebærer en reduksjon av karbonfotavtrykket med 50 prosent innen 2030. Det langsiktige målet er å bli en netto nullutslippsvirksomhet innen 2050. Banken har et mål om å øke datakvaliteten og detaljgraden i klimaregnskapet for å sette inn relevante tiltak på vesentlige utslippsposter som retter seg mot bankens drift, og tiltak som bidrar til å redusere bankens finansierte utslipp, gjennom å motivere og stille krav til kunder. Måloppnåelse på kort, mellomlang og lang sikt vil bli svært krevende, og det foreligger ved utgangen av 2023 ingen plan som sikrer måloppnåelse.

I dag kompenserer banken for utslippene i scope 2 ved å kjøpe opprinnelsesgarantier for elektrisitetsforbruket, samt å gjøre avbøtende tiltak gjennom frivillige kjøp av FN-godkjente klimasertifikater (Certified Emission Reductions – CER) for de resterende, driftsrelaterte utslippene. Bankens investerings- og utlånportefølje er ikke inkludert i disse beregningene og kompensasjonstiltakene. I tillegg har banken utarbeidet målinger for både bærekraftig finansiering og operasjonelle utslipp – se kapittel 4 i årsberetningen for detaljer.

Vedlegg:

Rapportering Samfunnsansvar og ESG

Vedlegget er et supplement til årsberetningen 2023 og gir en oversiktlig fremstilling av de langsiktige målene som er definert i Strategi for samfunnsansvar og ESG, samt status for 2023.

I begynnelsen av 2023 vedtok banken en revidert strategi for samfunnsansvar og ESG. Denne strategien fokuserer på fem hovedområder der Fana Sparebank har størst mulighet til å gjøre en forskjell – ved både å minimere negativ påvirkning og forsterke den positive effekten vi har på mennesker, miljø, og samfunnet som helhet.

Åpenhet og transparens er viktig for Fana Sparebank, og rapportering på arbeidet med bærekraft er viktig for å vise utvikling og måloppnåelse. Banken tilstreber å kontinuerlig forbedre rapportering og etterlevelse av bærekraftsambisjonene, men erkjenner at det fremdeles er mye arbeid som gjenstår.

SDG 5: Likestilling mellom kjønnene

Et bærekraftig samfunn kjennetegnes av at alle mennesker skal ha like muligheter gjennom inkludering og mangfold. Bankens mål er å fremme mangfold, inkludering og likestilling, samt være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass uten noen form for diskriminering.

Fana Sparebank ser på likestilling og mangfold som en forutsetning for å drive en bærekraftig virksomhet. Dette prinsippet skal være integrert i vår organisasjon, og i kontakt med våre kunder, leverandører og samarbeidspartnere.

Hovedmål

- Kjønnsbalanse og mangfold på alle nivåer i banken
- Lik lønn for likt arbeid
- Gjennom rådgivning og tjenester skal banken styrke økonomisk likestilling

Status 2023

- Se årsberetning kapittel «Mangfold og likestilling» for redegjørelse for likestillingssituasjon per 31.12.2023. Redegjørelsen vil vise til status og bankens arbeid med kjønnsbalanse og mangfold.

- I 2023 har det blitt implementert et nytt system for lønnsvurdering i banken. Det nye lønnsystemet har som målsetting å sikre et forutsigbart system for lønnsutvikling over tid

SDG 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Et bærekraftig samfunn fremhever inkluderende og bærekraftig vekst, med sysselsetting og anstendig arbeid for alle. Fana Sparebank skal gjennom egen virksomhet bidra til at lønnsomme prosjekter og investeringer får finansiering, og gjennom dette bidra til ansvarlig økonomisk vekst i Bergen og omegn.

Banken skal hjelpe kundene i omstillingen til et bærekraftig samfunn gjennom å være en kompetent diskusjonspartner som ikke bare forstår de tilgjengelige mulighetene, men også veileder kundene i å ta informerte og bærekraftige økonomiske beslutninger. Samtidig vil banken fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø, rettferdige arbeidsvilkår, og jobbe for å tilgjengeliggjøre bank og finanstjenester til alle.

Hovedmål

- Fana Sparebank skal være en inkluderende arbeidsplass og opprettholde et godt arbeidsmiljø
- Stille krav til bærekraftig utvikling hos våre kunder, avtale- og samarbeidspartnere

Status 2023

- I 2023 inngikk banken en avtale med Introduksjonssenteret for flyktninger (Bergen kommune) om arbeidspraksis med en varighet på 3 måneder. Praksisplassen ble gitt til en ukrainsk flyktning. I tillegg til opplæring og veiledning i ordinære oppgaver, var formålet med praksisplassen å praktisere arbeidsnorsk og utvide ordforrådet, for å styrke mulighetene for å komme i lønnet arbeid.
- Banken tilbyr arbeidstrening gjennom kantineleverandøren Beredt AS, som driver kantinen på Nesttun.

- Banken gjennomførte den årlige kulturrevisjonen for 2023 gjennom Great Place To Work, og oppnådde en trust index på 85 prosent. Undersøkelsen danner grunnlag for arbeid på enhets- og avdelingsnivå for å vedlikeholde og videreutvikle arbeidsmiljøet.
- Gjennomført arbeidet med, og rapportering av aktsomhetsvurderinger.
- Innført ny innkjøpsrutine som legger føringer for hva som er viktig å vurdere i innkjøpsprosessen, herunder hensyn til ESG

SDG 11: Bærekraftig byer og økonomisk vekst

Samfunnet trenger sterke og inkluderende aktører for å utvikle seg. Fana Sparebank ble etablert med en klart definert samfunnsrolle som aktiv bidragsyter til lokalsamfunnet. Ved å ha en tett relasjon til næringslivet, og gjennom gaveutdeling og sponsorarbeid ønsker vi å bidra positivt til vårt nærområde.

Fana Sparebank skal tilby produkter og tjenester til person- og bedriftskunder som støtter opp under bankens mål om å bygge bærekraftige byer og lokalsamfunn. Som långiver har Fana Sparebank en reell påvirkningskraft. Ved å stille krav til ansvarlighet kan man både påvirke til en positiv samfunnsutvikling og redusere kundenes og bankens egen bærekraftsrisiko.

Vår langsiktige lønnsomhet er direkte knyttet til kundenes beslutninger om å redusere risiko og utnytte de mulighetene som bærekraftig omstilling åpner opp for. I dagens marked blir konkurransekraften til både våre kunder og oss selv i økende grad definert av vår evne til å tilpasse oss og lede an i denne omstillingen.

Hovedmål

- ESG- og klimarisiko skal vurderes i alle låne- og kredittsaker
- Tilgjengeliggjøre bank og finanstjenester for alle

Status 2023

- Nye næringskunder med kredittengasjement og kunder som refinansieres skal gjennomføre ESG-risikomodul, og resultatet kommenteres i kredittsaken.
- Banken jobber kontinuerlig med å forbedre data på finansierte utslipp, både for boliglåns- og næringsporteføljen.
- Bankbilen er en tjeneste for våre kunder som ikke er helt digitale, og som ikke har mulighet til å komme i banken. Bankbilen har vært aktiv i 2023, og var ute på 116 oppdrag i løpet av året.

- Banken bidrar til at ukrainske flyktninger får etablert bankforbindelse i Norge. Blant annet gjennom en ukrainsk ansatt som bistår disse.
- Banken jobber kontinuerlig med universell utforming, både fysisk i våre lokaler og i våre digitale flater

SDG 13: Stoppe klimaendringene

Klimaendringene representerer en global utfordring, og det er viktig å begrense økningen i gjennomsnittstemperaturen for å minimere fremtidige konsekvenser. Omstillingen vil kreve betydelige investeringer, også for å tilpasse seg en varmere verden og begrense skadeomfanget.

Fana Sparebank skal styrke bankens og kundenes evne til å tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer, med et mål om netto nullutslipp innen 2050. Gjennom bankvirksomheten skal det bli tilrettelagt for kunders og egen omstilling og klimatilpasning.

Dette vil kreve tett dialog og oppfølging av bankens kunder, vurdering og håndtering av virksomhetens bærekraftsrisiko, samt tilby kunder produkter som motiverer til handling.

Hovedmål

- Netto nullutslipp innen 2050 for bankens samlede virksomhet, inkludert utlån og investeringer
- Styrke bankens evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvenser av klimaendringene
- Styrke kunders evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringene

Status 2023

- Se årsberetning kapittel «Klima og miljø» for nærmere redegjørelse rundt bankens klimaregnskap for 2023.
- Banken jobber kontinuerlig med å forbedre datakvaliteten og detaljgraden i klimaregnskapet. Vi får stadig bedre data, spesielt for utslipp knyttet til boliglånsporteføljen.
- Banken har startet arbeidet på et oppgraderingslån for PM som forventes å bli lansert i 2024. Dette er et konkret tiltak for å motivere kunder til blant annet energieffektiviserende tiltak.
- Se eget vedlegg om bankens egen TCFD-rapportering for klimarisiko

SDG 17: Samarbeide for å nå målene

Samarbeid på tvers av næringer og landegrenser er en forutsetning for å nå de globale bærekraftsmålene. Fana Sparebank forplikter seg til å være aktiv i etablerte nettverk, være åpen om vårt arbeid, og dele kunnskap og erfaringer for å bidra til å nå bærekraftsmålene. Med dette skal banken belyse sammenhengen mellom, og bidra til å styrke arbeidet med FNs bærekraftsmål på tvers av de sosiale, økonomiske og miljømessige forholdene.

Hovedmål

- Aktivt delta i relevante lokale, nasjonale og internasjonale initiativer for å oppnå FNs bærekraftsmål
- Fremme bankens ivaretagelse av sosialt ansvar og menneskerettigheter

Status 2023

- Banken arrangerte Bærekraft i Bergen i samarbeid med Bergen Næringsråd, samt delte ut Folkets pris og Bærekraftsprisen.
- I 2023 bidro medarbeidere fra banken til to oppgaver på masternivå med fokus på bærekraftig finans.
- Banken har vært aktiv deltaker i nettverket Future Proof, et nettverk initiert av Raftostiftelsen for næringslivet i Bergen, for å arbeide med å redusere risiko for brudd på menneske- og arbeidsrettigheter.

Østre Nesttunvei 1
121 Nesttun
91 50 34 11

fanasparebank.no
post@fanasparebank.no

Org.nr.: 937 896 859